

Täysistunto

Tiistai 14.10.2025 klo 14.00—18.07

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 18.07.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—16.00 ja 17.57—18.07) ja puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Edustaja Rami Lehtinen on 10.10.2025 peruuttanut jättämänsä lakialoitteen LA 15/2024 vp. Työjärjestyksen mukaisesti asian käsittely lopetetaan.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 143/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Adlercreutz, olkaapa hyvä.

Keskustelu

14.00 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Valtioneuvosto on antanut lakiesityksen, jossa ehdotetaan lukuvuosimaksu- ja kolmansista maista ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen tuleville opiskeli-
joille. Jatkossa opiskelijat, jotka saapuvat Suomeen kolmansista maista nimenomaan opin-
tojen vuoksi, olisivat lukuvuosimaksuvelvollisia sekä ammatillisessa koulutuksessa että

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

lukiokoulutuksessa. Kyseiset opiskelijat eivät enää olisi valtionosuusrahoituksen piirissä, vaan heidän koulutuksensa rahoitettaisiin kerättävillä lukuvuosimaksuilla.

Maksullisuuden ulkopuolelle rajataan Euroopan talousalueella vakituisesti asuvat kolmansien maiden kansalaiset, vakiintuneiden ohjelmien kautta saapuvat vaihto-opiskelijat sekä tilapäistä suojelua saavat eli tällä hetkellä Venäjän hyökkäyssotaa paossa olevat ukrainalaiset. Lisäksi maksullisuuden ulkopuolelle rajataan kansainvälistä suojelua saavat sekä oppisopimuskoulutukseen työntekoon perustuvalla oleskeluluvalla tulevat opiskelijat.

Lukuvuosimaksut koskisivat niitä, jotka aloittavat opintonsa 1. elokuuta 2026 tai sen jälkeen.

Lakiesityksessä tarkennetaan lisäksi oppivelvollisuuslakia siten, että oppivelvollisuuden ulkopuolelle jäävät kolmansista maista tulevat henkilöt, jotka oleskelevat Suomessa opiskelutarkoituksessa. Lisäksi koulutuksen järjestäjille annetaan oikeus saada tietoa hakijan ja opiskelijan oleskeluluvasta sekä oikeus luovuttaa tietoja Maahanmuuttovirastolle. Tämä parantaa tiedonkulkua lukuvuosimaksuja määrättäessä. Jatkossa oleskeluluvan myöntäminen Suomeen opiskelua varten edellyttää, että opiskelija on maksanut koulutuksen järjestäjän määräämät maksut.

Tämä uudistus on osa laajempaa kokonaisuutta, jonka tavoitteena on valtiontalouden tasapainottaminen ja kuntien menojen hillitseminen. Samalla se tuo selkeyttä ja yhdenmukaisuutta kansainvälisten opiskelijoiden asemaan Suomessa.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on samassa yhteydessä antanut lakiesityksen, jossa ehdotetaan, että ammatillisen koulutuksen järjestäjille avataan mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta myös EU- ja Eta-maiden kansalaisille samalla tavalla kuin korkeakouluissa. Tämä laajentaa koulutusviennin mahdollisuuksia osaavan työvoiman kouluttamiseksi Suomeen sekä koulutuksen rahoituspohjan vahvistamista. Esitys tilauskoulutuksen laajentamisesta liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan.

Ärade talman! I propositionen föreslås bestämmelser om läsårsavgifter inom gymnasieutbildning och yrkesutbildning för studerande från tredjeländer. Propositionen avses träda i kraft den 1 augusti 2026 och gäller därmed dem som inleder sina studier den 1 augusti eller senare.

Propositionen gäller inte tredjelandsmedborgare som är stadigvarande bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller utbytesstuderande som kommer via etablerade program och som inte kommer att avlägga en hel examen eller hela gymnasiets lärokurs. Även personer som får tillfälligt skydd ska på samma sätt som i fråga om högskolorna lämnas utanför uttagandet av läsårsavgift. De som hör till familjen till en person som kommer till Finland från ett tredjeland för en längre tids arbete omfattas inte av avgiften, om denne har uppehållstillstånd i Finland innan han eller hon börjar studera här.

Studerande i läropliktsåldern, det vill säga studerande under 18 år, är enligt förslaget inte skyldiga att betala läsårsavgift. Personer under 18 år som har kommit till Finland med uppehållstillstånd för studerande i syfte att avlägga examen på andra stadiet är dock skyldiga att betala läsårsavgift.

Utbildningsanordnaren kan enligt förslaget i fortsättningen inte få statsandelsfinansiering för sådana studerande som ska betala läsårsavgift.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Propositionen innehåller även förslag gällande uppdragsutbildning. Det föreslås att det ska öppnas en möjlighet för anordnare av yrkesutbildning att sälja examensinriktad uppdragsutbildning så att de som utbildas är medborgare i EU och EES. Utbildningsanordnarna ska vara skyldiga att informera de studerande om deras rättigheter och deras skyldigheter. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat, otetaan debattivaihe joksikin aikaa. Pyydän niitä henkilöitä, jotka haluavat nyt esittää kysymyksen ministerille, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Haluaako valiokunnan puheenjohtaja käyttää ensin puheenvuoron? Olkaa hyvä.

14.05 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys, joka nyt on tuotu, on myös hyvin paljon julkisuudessa tämän aihepiirin osalta keskusteluttanut, ja olisi varmasti hyödyllistä kuulla mielellään ministerin vastauksia siihen, miten tätä ilmiötä kokonaisuudessaan nähdään ja käsitellään ja miten voidaan varmistaa se... Nämä nuoret, jotka tulevat tänne Suomeen opiskelemaan, eivät ole jo varttuneita niin kuin yliopisto-opiskelijat, vaan he ovat teini-iässä olevia nuoria, jotka tulevat lukio-opintoihin tai ammatillisen koulutuksen opintoihin, ja he tarvitsevat monella tavalla silloin tukea. He ovat vielä keskenkasvuisia, ja itse ainakin kannan huolta siitä, että nämä lapset ja nuoret eivät jäisi murrosiän keskellä yksin. He usein tulevat vieraasta kulttuurista, eikä ole suomen eikä ruotsin kielen taitoakaan. Tämä kokonaisuus on tässä se, mikä eniten minua tämän ilmiön ympärillä huolestuttaa, ettemme anna väärää kuvaa siitä, että kaikki on hyvin täällä. Perheet kuitenkin luottavaisin mielin lähettävät lapsensa tänne opiskelemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

14.07 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillista koulutusta täytyy uudistaa, ja tämän hallituksen esitys on tervetullut. Tämä lisää joustoa, kannusteita ja toimintavapautta koulutuksen järjestäjille. On järkevää, että koulutus voi olla myös vientituote, koska osaaminen, laatu ja luotettavuus ovat suomalaisia vahvuuksia, joita maailmalla arvostetaan. On kuitenkin huolehdittava, että julkinen rahoitus kohdistuu suomalaisiin opiskelijoihin ja pysyvästi maassa asuviin. Pidän hyvänä, että uusi rahoitusmalli palkitsee vaikuttavuudesta eli siitä, että opiskelijat oikeasti valmistuvat, työllistyvät ja saavat osaamista, jota työelämässä nyt tarvitaan.

Pidän kuitenkin tärkeänä, että tehokkuuden rinnalla muistetaan yksilön tuki ja oppimisen oikeus. Uudistus vahvistaa erityisesti tuen saantia myös työpaikalla tapahtuvan koulutuksen aikana. Se on inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävää. Oppimisen tuki ja erityinen ohjaus ovatkin uudistuksen ytimessä. Tätä olisi mielestäni täytynyt painottaa myös silloin kun oppivelvollisuusiän nostamista toteutettiin 18 ikävuoteen saakka. Nythän monet roikkuvat kirjoilla koulussa ilman motivaatiota, kun laki pakottaa, ja pakko ei koskaan luo osaamista. [Puhemies koputtaa] Tarvitsemme jatkossakin yksilöllisiä polkuja ja ohjausta, [Puhemies koputtaa] ja lisäksi oppilaat tarvitsevat perustaidot, joita nyt Petteri Orpon hallitus vahvasti painottaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

14.08 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Näin alkuun myös totean uutiset, jotka ovat koskettaneet ammatillista koulutusta ja sen tilannetta tällä hetkellä, josta jokaisen tulisi tässä salissa olla huolissaan.

Itse tästä esityksestä: Aivan kuten tässä valiokunnan puheenjohtaja totesi, mekin kannamme huolta toisen asteen opiskelijoista ihan jo siitä syystä, että he ovat lapsia ja erittäin nuoria, ja tietenkin heihin pitää kohdistua erityistä suojelua. Itse tässä pohdin myöskin sitä, onko myöskään lapsen edun mukaista tulla ilman perhettä ja vailla minkäänlaista verkostoa. Lapset ja nuoret tarvitsevat erityisesti siinä iässä tukea ja erilaista tukiverkostoa, ja yhtä lailla myöskin sitten pohdin näiden valitettavasti myös ikävienkin uutisten valossa, että kun puhutaan alaikäisistä lapsista ilman huoltajia, niin herää kysymys myös työperäisen maahanmuuton ehkä niistä ikävimmistä ilmiöistä, jotka koskettavat esimerkiksi hyväksikäyttöä.

Tässä esityksessä on paljon hyvää, mutta sanon, arvoisa ministeri, että tähän on varattu tosiaankin 12 miljoonan leikkaus, [Puhemies koputtaa] ja ammatillisesta koulutuksesta on tullut hyvin selkeä viesti siitä, että voi olla, että tämä on sitten vähän ylimitoitettu. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti se leikkaus ei lähde sieltä koulutuksen puolelta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia, minuutti. [Nasima Razmyar: Pa-hoittelut!] — Edustaja Kosonen.

14.10 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä on tullut aika paljon lausuntoja. 104 lausuntoa luin tuolta lausuntopalautteesta, ja me sivistysvaliokunnassa tietysti sitten käsittelemme tätä monelta kannalta.

Siellä meidän seudulla on esimerkiksi Sulkavan ja Rantasalmen lukiot, joissa on kansainvälisiä opiskelijoita, ja siellä kyllä ollaan kovasti huolissaan koulutuksen saavutettavuudesta ja siitä, voivatko nämä pienet lukiot sitten enää toimia sen jälkeen, kun maksullisuus tulee voimaan. Myös Lapissa on pitkät etäisyydet, ja siellä on myös samanlaisia tilanteita.

Tämä on tietysti linjassa hallituksen ja Suomen kansainvälistymiskehityksen kanssa, mutta tietysti mietityttää tämä osaajien Suomi. Kun myös osaajilla, ammattilaisilla, jotka tänne tulevat tekemään huippupaikoille töitä, on lukioikäisiä lapsia ja heiltä ilmeisesti myös sitten otetaan tämä maksu, [Puhemies koputtaa] niin miten te tähän suhtaudutte, opetusministeri? Minkälaisen viestin tämä Suomesta antaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt tuntuu, että kaikilla menee yli minuutin. Seuraavalla ei mene. [Naurua] — Edustaja Seppänen.

14.11 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on jatkossakin paikka, jonne kansainväliset opiskelijat voivat tulla opiskelemaan, mutta Suomen koulutusjärjestelmä ei voi olla globaali hyväntekeväisyyslaitos. Tämä esitys palauttaa järjen julkisten varojen käyttöön. Kun kolmansista maista saapuvat opiskelijat maksavat koulutuksestaan, säästyy veronmaksajien rahoja ja kuntien maksutaakka kevenee. Valtionosuusrahoituksen tulee kohdistua Suomessa pysyvästi asuviin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö muutti rahoituslakia viime joulukuussa, ja siinä lukiokoulutuksen yksikköhintaa korotetaan sitä mukaa kuin opiskelijamäärä vähenee, mikä tukee erityisesti näitä pieniä ja syrjäisiä lukioita. Arvoisa opetusministeri on asettanut myös työ-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

ryhmän, jossa tehdään strategista näkemystä siitä, miten näitä etäopetuksen mahdollisuuksia, saavutettavuutta ja laatukriteereitä voidaan parantaa harvaan asutuilla alueilla ja siten mahdollistaa pienten lukioiden toiminta jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Pitko.

14.12 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutuksen maksutomuus on laajasti jaettu periaate, ja olen huolissani, että sitä ollaan kerta toisensa jälkeen murennettu 2000-luvun aikana. Toki toisaalta myös tarvitsemme Suomeen kipeästi uusia osaajia, mutta itse suhtaudun hieman skeptisesti siihen, onko alaikäisten lasten houkuttelevaaminen tänne ratkaisu tähän pulmaan.

Toisaalta tässä myös yhdistyvät sekä nämä leikkaukset, mitä nyt ammatilliseen koulutukseen on toteutettu, ja toisaalta nämä maksujen kautta kerätyt uudet tulot, jotka myös lisäävät hallinnollista taakkaa. Eli nyt leikataan perusrahoituksesta ja lisätään samalla hallinnollista taakkaa ja tavallaan vähän niin kuin velvoitetaankin oppilaitokset sitten kaupallistamaan tätä koulutusta. Työnantajien viesti tämän ammatillisen koulutuksen laadusta on ollut huolestuttava, ja toivon, että myös hallitus ottaa tämän asian tosissaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — V-painike on nyt kiinni, ja nämä henkilöt, jotka ovat tähän mennessä varanneet, saavat tässä debattivaiheessa puheenvuoron. — Seuraavaksi edustaja Honkasalo.

14.14 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tätäkään lakiesitystä ei tosiaan voi käsitellä ilman, että käsittelee ammatilliseen koulutukseen kohdistuneita massiivisia leikkauksia, jotka tällä kaudella ovat 120 miljoonaa. Väistämättä tämä vaikuttaa myös tilaajakoulutuksen kautta tullessiin opiskelijoihin, ja kun tämän vielä yhdistää Orpon hallituksen tekemään maahanmuuttopolitiikkaan, joka kaikin tavoin viestii ulkomaalaisille, että tulempa tekemään teidän elämästänne mahdollisimman vaikeata, niin voi kysyä hyvällä syyllä, kuinka todennäköistä on, että nämä opiskelijat sitten hyvin Suomeen kotoutuvat.

Tosiaan hyväksikäyttötapaukset nimenomaan näissä tilauskoulutustapauksissa ovat todella lohduttomia. Itsekin olen eduskuntaan sellaisen vierasryhmän vastaanottanut pari vuotta sitten, ja ne lupaukset, mitä näille opiskelijoille annettiin, eivät vastanneet ollenkaan sitä todellisuutta. Että kyllä tähän tilaajakoulutukseen ja koulutusvientiin tarvittaisiin ihan omat eettiset säännöksensä, ja olisin kysynyt ministeriltä, miten tätä eettistä puolta aiotaan edistää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

14.15 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä keskustelu kuulostaa siltä, että keskusta taitaa tässä salissa olla ainoa, joka puolustaa pieniä lukioita tässä maassa — ainoa, joka puolustaa pieniä lukioita. [Välihuutoja perussuomalaisien ryhmästä]

Täällä lappilainen edustaja käytti äsken puheenvuoron, että hyvä esitys. Tämähän iskee nimenomaan sinne Lappiin, pieniin lukioihin, joissa on ollut näitä kansainvälisiä opiskelijoita: hyvät kokemukset, opetus tapahtuu suomen kielellä, oppilaat ovat sinne juurtuneet.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Ei me keskustassa ainakaan tämmöistä esitystä voida kyllä millään kannattaa. Tämä tulee nimenomaan iskemään Lappiin, Itä-Suomeen, pieniin lukioihin, niin kuin edustaja Kosonen toi tässä muutamia esimerkkejä esille, eikä pelkästään lukioihin, vaan myöskin sinne perusopetuksen puolelle, koska me tiedetään, että jos lukio lähtee paikkakunnalta, niin siellä on myöskin perusopetus ja siihen liittyen pätevät opettajat yhteisessä käytössä, eli tarvitaan myöskin lukioita, ja myöskin opetuksen saavutettavuuden kannalta.

Kysyisin vielä opetusministeriltä: oliko näin, että Suomi tulee tämän esityksen jälkeen olemaan ainoa maa Euroopassa, joka perii lukukausimaksuja opetuksesta, [Puhemies koputtaa] joka tapahtuu kansalliskielellä eli suomen kielellä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Koponen.

14.16 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisille opiskelijoille asetetaan lukuvuosimaksut ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa. Heidän opintojaan eivät siis jatkossa veronmaksajat maksa, kuten tällä hetkellä maksavat. Jo aiemmin tällä kaudella lukukausimaksut tulivat korkeakouluihin täyskatteelliseksi EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisille opiskelijoille, ja nyt maksut opinnoista ulotetaan myös toiselle asteelle, mikä on erittäin hyvä asia.

Puhemies! Kesällä uutisoitiin, kuinka muun muassa kiinalaisia lukiolaisia Suomeen tuova yritys on suututtanut kiinalaiset vanhemmat katteettomilla lupauksilla, eli kyseisen yrittäjän toiminnalla tahrataan Suomen mainetta, sumutetaan aasialaisia alaikäisiä opiskelijoita ja siinä sivussa hyväksikäytetään suomalaista koulutusjärjestelmää.

Arvoisa puhemies! Se loppuu nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

14.17 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutuksen maksuttomuus Suomessa on tärkeää, jotta kaikilla on mahdollisuus edetä taustoista riippumatta, mutta Suomi ei voi toimia kuitenkaan koko maailman kouluttajana ja koulutuksesta aiheutuu myös kustannuksia. On siis vain järkevää ja perusteltua, että kolmansista maista tuleville asetetaan lukukausimaksut nyt tässä esityksessä sekä lukio- että ammatilliseen koulutukseen. Huolta on myös herättänyt se, että tänne on tuotettu alaikäisiä lapsia näihin oppilaitoksiin ja heidän toimeentulostansa ei ole huolehdittu.

Itseäni huolestaa myös se, että vieraskieliset opiskelijat tarvitsevat yhä enemmän toimeentulotukea Suomessa, vaikka lainsäädäntöä on pyritty muuttamaan sen välttämiseksi. Tässä tulee myös yhdenvertaisuuskysymys suomalaisiin opiskelijoihin, jotka elävät opintotuella ja ottavat opintolainaa. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Joilta te leikkaatte!] Kun mietitään tätä sosiaaliturvaa ja toimeentulotukea, millä varmistetaan, että heillä on myös edellytykset täällä selviytyä ilman toimeentulotukea?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

14.18 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen tulee olla etusijalla suomalaisissa kouluissa ja oppilaitoksissa. Suomi tarvitsee suomea puhuvia osaajia ja tekijöitä niin sosiaali- ja terveysalalle kuin palveluammatteihinkin.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Tässä lakiesityksessä ammatillisen koulutuksen lukukausimaksut otetaan käyttöön kolmansien maiden opiskelijoille. Oppilaitoksella on lisäksi oikeus saada opiskelijan opiskelulupatiedot ja antaa tietoja myös Maahanmuuttovirastolle. Merkittävää tässä on myös se, että kolmansien maiden opiskelijoita ei lueta valtionosuusrahoituksen piiriin, joten verorahoilla tehtäviltä yksityisiltä toimijoilta maahanmuutto koulutehtailuun loppuu.

Tämä lakiesitys kohdistuu Suomessa asuville opiskelijoille. Haluan korostaa erityisesti perustaitojen oppimista, jonka varaan voidaan rakentaa ammatillinen osaaminen ja sitä kautta Suomen kasvu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

14.19 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, hän tämä esitys ja tämä keskustelu ovat oikein malliesimerkki siitä, että ollaan vieraantuneita siitä arkitodellisuudesta, mitä siellä tapahtuu. Tämä on minusta hyvin erikoinen lähestymistapa, että jos on joku ongelma, niin sitten ainoa konsti on kieltää koko homma eikä kenties parantaa vaikka toimintatapoja. Tosi moni kansainvälinen opiskelija, joka tulee Suomeen, opiskelee lukiossa, oppii hienosti kielen, hakee sen jälkeen suomenkieliseen koulutukseen ja jää tänne suomen kielellä opiskelemaan ja töitä tekemään. Kun meillä tämän esityksen seurauksena todennäköisesti kansainväliset opiskelijat lukioista vähenevät, se vähentää suoraan myös sitä, millä tavalla saadaan esimerkiksi päteviä opettajia niihin vieressä oleviin yläkouluihin, siis sinne peruskoulun puolelle ja sinne lukioon myös. Ja kun minä sitten silmäilin tuota, niin eihän tässä nyt oikeasti tilalle kuitenkaan tule mitään. Minun mielestäni meidän velvollisuus on se, että joka ikinen lapsi ja nuori pääsee täällä tasarvoisesti kouluttautumaan, eikä tämä esitys tosiasiaassa vie meitä siihen suuntaan.

Haluaisin kysyä arvoisalta ministeriltä: millä te pidätte huolen, että meidän pienet lukiot pysyvät tästä teidän esityksestänne huolimatta pystyssä, vai onko teidän mielestänne inhimillistä, että esimerkiksi pohjoisessa ihminen joutuu lähtemään yli sadan kilometrin päästä kodistaan lukioon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

14.21 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Viimeksi eilen saimme katsoa uutisista ammatillisen koulutuksen kriisistä ja siitä, kuinka vakavia tapaturmia on ammatillisessa koulutuksessa sattunut, kun nimenomaan etäopiskelua on paljon ja opiskelijoilla ei ole riittävästi läsnäolokoulutusta ja opettaja ei kerkeäkään olemaan vahtimassa kaikkia työvaiheita, vaikka pitäisi.

Me työvaliokunnassa saimme olla viime viikolla matkalla Britanniassa, jossa nimenomaan ovat kyllä olleet lukukausimaksut jo pidemmän aikaa voimassa. Siellä kasvaa intialaisten ja kiinalaisten opiskelijoitten määrä eksponentiaalisesti, vaikka siellä on lukukausimaksut. Onko tässä esityksessä yhtään vilkuiltu viereen, mitä se voi aidosti tarkoittaa? Nythän te leikkaatte sen rahan, tuli niitä opiskelijoita tänne tai ei sieltä ulkomailta, 12 miljoonaa, ja vaikka ei päästäisi niihin tavoitteisiin, niin kuinka tällä esityksellä nyt aiotaan varmistaa se, että sillä kielitaidolla täällä saavat turvallista opetusta niin suomalaiset kuin ne maksaneet opiskelijat ilman, että se koulutus tapahtuu etänä? Ymmärtäisin, jos tämä esitys lisäisi [Puhemies koputtaa] sen rahan sinne suomalaisille opiskelijoille, mutta nythän te leikkaatte sen rahan jo etukäteen.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

14.22 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen koulutus on rakennettu työn, sivistyksen ja rehellisyyden varaan, ei bisneksen tai maahanmuuton väyläksi. On oikein ja kohtuullista, että jatkossa kolmansista maista tulevat opiskelijat maksavat itse koulutuksensa eivätkä suomalaiset veronmaksajat. Koulutuksen järjestelmä ei ole kauppatavaraa, vaan se on osa meidän yhteistä kansallista omaisuuttamme, johon me olemme panostaneet. Suomen koulujen tehtävä on kasvattaa suomalaisia lapsia ja nuoria, antaa heille juuret, kieli ja tulevaisuus tässä maassa. Meidän on pidettävä kiinni siitä, että suomalainen koulutus palvelee ensisijaisesti suomalaisia. Tämä esitys palauttaa oikeudenmukaisuuden ja terveen järjen suomalaiseen koulutuspolitiikkaan.

Arvoisa opetusministeri, suomalainen koulutus tarvitsee myös rahaa tässä ajassa, kuten olemme täällä salissa kuulleet monessa puheenvuorossa. Miten tämä esitys tukee taloudellisesti Suomen koulutusta ja sen tarpeita meidän lasten ja nuorten hyväksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

14.23 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisuudessa on näitä lukukausimaksuja perusteltu muun muassa sillä, että ulkomaalaisiin opiskelijoihin liittyy negatiivisia lieveilmiöitä. Esimerkiksi Rantasalmen lukion lausunnossa todetaan tähän seuraavaa heidän oman lukionsa kokemusten perusteella: ”Emme ole havainneet mitään kansainvälisiin opiskelijoihin liittyviä negatiivisia lieveilmiöitä kunnassamme. Usean vuoden kokemukset Rantasalmella EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta rekrytoituista lukiolaisista ovat pelkästään myönteisiä. Lukion opiskelijamäärä on noussut. Kansainväliset opiskelijat ovat motivoituneita ja omaavat hyvät pohjataidot suomalaiseen lukiokoulutukseen. He valmistuvat ajallaan ylioppilaiksi. He kehittävät lukion opiskeluilmapiiriä. He ovat aktiivisia harrastajia. Maaseudun nuoret voivat kansainvälistyä omassa koulussaan ja saavat uusia ystäviä ja kontakteja toiselta puolelta maailmaa. Kirjasto on järjestänyt lukiolaisten taidenäyttelyitä. Kunnan tyhjä kiinteistö on voitu ottaa opiskelija-asuntokäyttöön, ja muun muassa kaupat, seurakunta ja ikääntyneiden palvelut ovat saaneet tarvitsemiaan kesätyöntekijöitä.” Tämä hallituksen esitys ei kyllä edistä näistä asioista oikeastaan yhtäkään. [Kimmo Kiljunen: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

14.24 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on meillä käsittelyssä semmoinen asia, että kolmansista maista tuleville opiskelijoille asetetaan lukukausimaksut ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa, ja hyvä niin. Oikeastaan ministeriltä voisin sellaista kysyä, paljonko tämä olisi säästänyt Suomessa, jos tämä olisi ollut aina käytössä, koska monessa maassahan tämä on aina käytössä. Emme me mitenkään voi olla koko maailman kouluttajana, se on ihan selvä juttu.

Hämmäntävää, kun tuolta keskustan puolelta kuuluu, että siellä ei oikeastaan millään tavalla arvella, mikä siinä olisi epämääräistä, mutta on kuultu monenlaista. Vilunkia on voinut siellä olla ja tämmöisiä, ei aina mene kaikki oikeasti. Kyllä semmoista kritiikkiäkin toivoisi sieltä keskustan puolelta kuuluvan.

Toivon, että tämä esitys etenee normaalisti. Tämä on hyvä esitys. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

14.25 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt meni edustaja Reijoselta sekaisin keskustan paperit ja lukioiden lausunnot. Minusta on oleellista, että lukioiden lausunnot otetaan tosissaan, ammatillisen koulutuksen lausunnot ja muut. Niitä ihmisiä, jotka paikan päällä tietävät, miten asiat ovat, pitää nyt kuunnella.

Missä ovat pienten lukioiden, syrjäseutujen, aikuiskoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen puolustajat nyt, kuuluu minun kysymykseni. Olen erittäin huolissani ammatillisen koulutuksen tulevaisuudesta. Ensin ammatilliselta koulutukselta vietiin 11 000:ta opiskelijavuotta vastaava summa, sitten olemme romuttaneet aikuiskoulutusta, joka vastaa noin puolta ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärästä, jos ei jopa enemmän, ja nyt tulee tämä 12 miljoonan euron leikkaus ammatilliseen koulutukseen. Suunta on todellakin väärä.

Koen vahvasti, että me olemme tässä taantumakeskustelussa ja matalapaineessa unohtaneet sen, miten Kauppakamari ja Suomen Yrittäjät sanoittivat osajapulaa silloin, kun Suomi vielä kasvoi. [Puhemies koputtaa] Yli 70 prosenttia yrityksistä ilmoitti, [Puhemies: Aika!] että kasvun este on osajien löytyminen. Miten tämä ratkaistaan? [Juha Mäenpää: 18 vuotta sitten!] — Kaksi vuotta sitten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

14.27 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä ihmettelen keskustan ja SDP:n puheenvuoroja täällä salissa. Me puhumme siitä, otetaanko kolmansista maista tulevilta opiskelijoilta lukuvuosimaksuja vai ei toisella asteella. Itse näen, että jos ihminen saapuu tänne ulkomailta nauttimaan suomalaista koulutusta, on reilua, että hän maksaa siitä koulutuksestaan. Ei Suomi voi olla koko maailman sosiaalitoimisto, eikä Suomi voi olla koko maailman koulutuskeskuskään, ainakaan ilman, että siitä peritään asianmukaista maksua.

Ei voi olla niin, että syrjäseutuja pidetään tekohengityksellä elossa siten, että otetaan ulkomailta opiskelijat täyttämään meidän lukiot ja koulut ilman, että siitä peritään edes maksua. Tämä on aivan ihmeellinen ajatus, mikä keskustalla on, että syrjäseudut pidetään elossa sillä, että tuodaan koko Intia ja Kiina opiskelemaan suomalaisiin lukioihin ilman, että heiltä peritään edes korvausta siitä, että he saavat suomalaista koulutusta.

Meillä ovat rahat tiukassa. Opiskeluun ja koulutukseen kohdistuu erilaisia säästöjä hallituskaudesta toiseen. Eikö ole fiksua, [Puhemies koputtaa] että varataan ja priorisoidaan ne rahat suomalaisten kouluttamiseen, ei koko maailman kouluttamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

14.28 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys selkeyttää koulutuksen rahoitusta, mikä tukee julkisen talouden kestävyyttä. Kolmansista maista tulevat opiskelijat velvoitetaan jatkossa maksamaan lukuvuosimaksuja, jolloin he eivät enää kuulu valtionosuusrahoituksen piiriin. Tämä on oikeudenmukainen ja harkittu ratkaisu, joka varmistaa, että julkiset varat kohdentuvat tasapainoisesti ja kuntien rahoitusvastuu kevenee.

Samalla koulutuksen järjestäjien tiedonsaantioikeuksia täsmennetään, jotta väärinkäytöksiin voidaan puuttua ja opiskelijoiden oleskelulupatiedot pysyvät ajan tasalla.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Muutokset tukevat hallituksen tavoitetta rakentaa hallittua, vastuullista ja selkeää koulutuspolitiikkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kolme puheenvuoroa vielä pyydettyä: Kumpula-Natri, Rintamäki ja Kauma. Sen jälkeen ministerin vastaus.

14.29 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kaikkein ikävintä se, että me tiedämme kroonisen lähiopetuksen pulan meidän ammattikouluissa ja tässä hallituksen esityksessä tulee mukana 12 miljoonan euron leikkaus. Se on tietenkin arvio siitä, että ostajia löytyy, ja kunnat ja valtio saisivat sitten säästöä osuudestaan, kun oppilaat tulisivat ja ostaisivat näitä, mutta en ole ihan varma, että jokaisella paikkakunnalla pystytään lukiota sitten säilyttämään. Sitä kauttahan voi tulla vaikka lisäsäästöä. Mutta ammattikouluissa tämän olisi ehdottomasti voinut jättää sinne pohjiin, eikä täskin tehdä säästölakia tässä tilanteessa, joka lähiopetuksessa siellä on.

Toisena toivon tarkkaan perattavan sitä, kun hallituksen esitys päätyi tällaiseen poikkeuksien luetteloon, mitä ihmisryhmiä tämä ei koske, ja olemme aikaisemminkin nähneet ongelman siinä, että alle 18-vuotias on lapsi mutta toinen aste menee sen rajan yli. Onko onnistuttu tarkastelemaan, että ei käy tilanteita, joissa lapsi on täällä perheen kanssa aloittanut jo koulutuksen ja sitten tulee tämmöinen, että on mahdotonta jatkaa oppimista loppuun saakka?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

14.30 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ole suomalaisen veronmaksajan tehtävä kustantaa julkisrahoitteisia toisen asteen koulutuksia ulkomaalaisille, vaan koulupaikat on tarkoitettu ensisijaisesti suomalaisille ja Suomessa jo asuville. Nyt meillä on kuitenkin tilanne, jossa suomalaista koulutusta markkinoidaan ulkomailla voimakkaasti ja usein Suomen mahdollisuuksia jopa valheellisesti. Pettyneiden ulkomaalaisten tilityksiä olemme saaneet lukea lehdistäkin viime aikoina. Eräät ovat tehneet tästä tuottavan bisneksen itselleen pyrkien hyödyntämään avokätistä koulutusjärjestelmäämme. Nyt siihen tulee muutos.

Svenska Yle uutisoi pari päivää sitten, että Vaasassa oli kokkikoulutukseen hakenut 2 000 nigerialaista parin päivän sisään. Onko siinä mitään järkeä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kauma.

14.31 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aloite on hyvä. On tärkeää, että koulutus lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa on maksutonta suomalaisille, mutta ei sen tarvitse olla maksutonta kolmansista maista tuleville. Tämän jälkeenkin EU- tai Eta-alueen ulkopuolelta tulevat opiskelijat ovat tietenkin tervetulleita, mutta lukukausimaksua vastaan.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän sen, mitä täällä on sanottu, että ulkomaiset opiskelijat yläpitävät syrjäseutujen lukioita, mutta koulutus myös maksaa. Pätevistä opettajista on pulaa, joten resurssit on kohdistettava sinne, missä on aitoa kysyntää ja tarvetta. Kustannuk-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

sia lisää myöskin se, että ulkomailta tulevat nuoret tarvitsevat monenlaista tukea, ja varsinkin jos heillä on myös perheet mukana, tämä lisää kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä: millaisista lukumääristä me puhumme, kun puhumme ulkomaisista opiskelijoista, ja millaisista lukukausimaksuista, kuinka suurista, me puhumme, kun näistä puhumme? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, olkaa hyvä. Enintään viisi minuuttia.

14.33 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies, ärade talman! Tässä monta asiaa voi olla totta ja tärkeitä samaan aikaan.

On ihan hyvä, että Suomeen tullaan opiskelemaan. Suomi tarvitsee opiskelijoita, Suomi tarvitsee osaajia. Suomen demografinen kehitys on hyvinkin huolestuttavalla tolalla.

Toinen asia on, että valtiontalous on haastavassa tilanteessa, ja silloin on järkevä pohtia, minkälaisia asioita ja mitä asioita kustannetaan verovaroin.

Kolmas asia on se, että etenkin lukiokoulutuksessa mutta pitkälti myöskin ammatillisessa koulutuksessa iso osa tämän lain piirissä olevista nuorista on alaikäisiä, ja voi pohtia, missä laajuudessa tämä on sellaista toimintaa, jota kannattaa julkisin varoin edistää. Alaikäinen on huoltajan tarpeessa ja tarvitsee tukea, ja kaikissa tilanteissa tämä ei ole onnistunut, ja on syntynyt lieveilmiöitä ja on syntynyt ongelmia. Toisaalta on myöskin paljon sellaisia tilanteita, joissa tämä on ollut ongelmatonta — sekin on tässä tietenkin hyvä sana.

Sitten on tavallaan se neljäs asia, että miten pystymme ylläpitämään laajaa lukioverkkoa, joka on ehkä nyt se kriittisin kysymys Suomessa, miten voidaan ylläpitää lukio lähipalveluna. Olen sitä mieltä, että se lukion ylläpitäminen ei voi perustua siihen, että muualta houkutellaan opiskelijoita Suomeen, joskus ehkä vähän epärealistisin odotuksin, vaan tätä pitää lähestyä toisesta kulmasta. Siksi olemme uudistaneet lukion rahoituslakia, jolla pyrimme auttamaan pienten lukioiden asemaa. Siksi meillä on demografista muutosta tutkiva työryhmä, joka pyrkii löytämään keinoja tässä muuttuneessa tilanteessa järjestää opetusta niin, että se ei olisi sadan kilometrin päässä — niin kuin yksi keskustan edustaja tässä äsken sanoi. Se liittyy järjestämistapoihin ja se liittyy yhteistyömuotoihin, mutta kyllä minä ajattelen, että jos ratkaisu on se, että suuressa määrin ikään kuin houkutellaan ja tuodaan opiskelijoita ulkomailta, niin ei se tunnu kauhean kestävältä mallilta. Tämä on haastava tilanne, jossa pyrimme löytämään ratkaisuja. Tämähän ei näitä kaikkia asioita ratkaise ja tarvitaan muita toimia, mutta haaste on todellinen, ja siihen tietenkin suhtaudumme vakavasti.

Sitten on syytä huomata, että Suomen koulutuksen maine maailmalla on todella hyvä. Edustaja Honkasalo sanoi, että kuka tänne haluaisi tulla. Kyllä minä uskon, että tänne aika moni haluaa tulla. Meidän maine on hyvä. Varmaan sinänsä voisimme tehdä paljonkin asioita, jotta tätä mainetta vielä vahvistettaisiin. Samaan aikaan kun teemme tämän uudistuksen, olemme esimerkiksi mahdollistaneet englanninkielisen lukio-opetuksen ja olemme mahdollistaneet englanninkielisen lukiotutkinnon. Tälläkin tavalla teemme Suomeen muuttamisen helpommaksi. Tälläkin tavalla varmistamme sen, että kun perheet tulevat tänne töihin, niin heillä on helpompi väylä englanninkieliseen opetukseen ja sen kautta kiinni siihen, että pääsee sisään siihen suomalaiseen koulutusjärjestelmään, jonka maine maailmalla vieläkin on äärimmäisen hyvä.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Sitten tietenkin kun valtio ei rahoita jotain vaan rahoitus siirtyy niille opiskelijoille, se tarkoittaa, että valtionrahoitus vähenee, mutta ei tätä leikkauksena voi pitää. Toinen maksaa sen, minkä toinen aikaisemmin on maksanut.

Ammatillisesta koulutuksesta puhuttiin, ja puhuttiin turvallisuudesta. Siihen tapaukseen, joka on ollut uutisissa ja Ylen MOT-ohjelmassa, liittyi laiminlyönti, josta seurasi tuomio. Se ei liittynyt rahoituksen tilanteeseen. Siinä, että opettaja ei ole paikalla, ei ole kyse siitä, että rahoitus olisi se ongelma. Opettajan tulee tietenkin olla paikalla opetustilanteessa ja valvoa opetusta.

Kemppi kysyi osaamispulasta: Tämä ei koske oppisopimuskoulutusta. Samaan aikaan ammatillisen koulutuksen osalta muutamme toiminnanohjausta, joka myöskin kannustaa siihen yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön. Ehkä ammatillisesta koulutuksesta erikseen voin mainita, että vaikka otanta ei ole kovin iso, niin kun viime viikolla olin Itä- ja Kaakkois-Suomessa ja juttelin parin ammatillista opetusta tarjoavan koulun kanssa, [Puhemies koputtaa] niin kumpikin piti tätä uudistusta itse asiassa hyvänä asiana ja tilannetta selkeyttävänä asiana. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ehdimme ottaa puhujalistalta yhden puheenvuoron: edustaja Honkasalo. Sitten siirrymme seuraavaan asiaan.

14.39 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Ehkä alkuun pari kommenttia koomusedustajille:

Kun täällä esimerkiksi edustaja Laiho sanoi, että Suomi ei voi toimia koko maailman kouluttajana, niin tämä nyt on tämmöinen uusi metafora tälle rassistiselle ilmaisulle, että Suomi ei voi toimia koko maailman sosiaalitoimistona, kun me samaan aikaan tiedetään, että kyllä ne muuttoliikkeet koulutuksen näkökulmasta suuntautuvat vielä, ministeri, aika paljon eri maihin kuin Suomeen tällä hetkellä.

Ehkä kiinnostavaa tässä keskustelussa on se, että minulla vasemmistolaisena on hyvin kriittinen näkökulma tähän koulutuksen markkinaehtoistamiseen ja koulutusbisnekseen, mutta argumentit sitä vastaan ovat erilaisia kuin perussuomalaisilla. Perussuomalaiset haluavat, ettei Suomeen tule ketään, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] ja me taas ajatellaan, että ulkomaalaistaustaisten olosuhteista pitää pitää huolta. On totta, että nämä keissit, mitä esimerkiksi täällä ammatillisessa koulutuksessa on ollut, ovat todella lohduttomia ja surullisia.

Sitten edustaja Kauma täällä totesi näistä niukoista resursseista, että pitää miettiä tarkein, mihin ne riittävät. Niin, se on arvovalintakysymys, että päätitte leikata ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa, vaikka joka ikinen hallituspuolue lupasi ennen viime eduskuntavaaleja, että koulutuksesta ei leikata. Ilmeisesti se koulutuslupaus ei sitten koskenutkaan ammatillisen koulutuksen opiskelijoita.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaan ottanut väärän ja kenties kohtalokkaan suunnan koulutuspolitiikassa. Kuluneen vuoden aikana mediassa ovat olleet hyvin laajasti esillä ammatilliseen koulutukseen kohdistuneet valtavat leikkaukset, joita on tehty niin Sipilän kuin Orpon hallituksen kausilla. Amiksissa leikkaukset sekä osaamisperustaisuuteen perustuva rakenne näkyvät nyt lähiopetuksen ja sivistysaineiden tuntimäärien romahtamisena, opetushenkilöstön irtisanomisina, koulun arjen pirstaloitumisena ja oppimisen kriisinä.

Koulutuspolut ja osaaminen eriytyvät kovaa vauhtia kaikilla oppiasteilla. Sen sijaan, että hallitus lähtisi tukemaan toisen asteen oppilaitoksia niiden valtavien haasteiden kans-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

sa, hallitus itse asiassa nyt esittää koulutusbisneksen avaamista entisestään. Käsittelyssä olevaa hallituksen esitystä ja tilauskoulutusten myynnin laajentamista EU- ja Eta-ryhmille perustellaan vastaamalla ”erityisesti osaajapulaan, kun tutkintoon johtavaa koulutusta voidaan myydä markkinoilla”. Tässä on oikeistohallituksen resepti ja yhteiskunnallinen visio: markkinaistetaan julkinen palvelu, niin kyllä kaikki järjestyy. Ja tosiaan tuossa debattipuheenvuorossakin sanoin, että sekä koulutusviennin että koulutustuonnin kannalta tarvittaisiin myös tarkempaa eettistä tarkastelua. Toivoisin myös tässä salissa istuvilta päättäjiltä kunnianhimoisempia ja linjakkaampia koulutuspoliittisia esityksiä.

Samalla kun ammatillisten oppilaitosten on vaikea tarjota opiskelijoille riittävää tukea oppimiseen, oikeisto toivoo sormet ristissä, että Suomi näyttäytyisi houkuttelevana paikkana, jossa maksettaisiin isoja lukukausimaksuja ja tilattaisiin koulutuspaketteja. Tilauskoulutukset eivät ole kokonaisuudessaan tutkintokoulutuksen ulkopuolella. Resurssit ja osaavat opettajat joudutaan hakemaan olemassa olevien tutkintokoulutusten sisältä. Ristiriidat koulutuspolitiikan saralla ovat räikeitä.

Arvoisa puhemies! Esityksessä tunnustetaan, ettei nykymuotoinen tilauskoulutussääntely riitä suojaamaan kansainvälisiä opiskelijoita huijauksilta. Muutama vuosi taaksepäin luimme uutisista, kuinka useat kenialaiset opiskelijat joutuivat huijauksen kohteeksi ja pahoihin velkaongelmiin osallistuessaan tilauskoulutukseen Suomessa. Sääntelyn tulisi tähdätä turvaamaan kansainvälisten opiskelijoiden oikeudet ja mahdollisuudet vaikuttaa tilauskoulutukseen ja osallistumiseen myös koulutuksen aikana. Ei ole riittävää, että opiskelija vain ruksittaa lukeneensa tilaajan ja koulutuksen järjestäjän välisen sopimuksen. Opiskelijan tilanne voi muuttua koulutuksen aikana, opiskelija voi sairastua, maailmantilanne voi muuttua tai kustannukset nousta opiskelijalle kestäättömiksi. Opiskelijan oikeusturvaa olisi varmistettava nykyistä esitystä paremmin. Myös opiskelijan yksityisyydensuojan olisi kiinnitettävä nykyistä esitystä paremmin huomiota.

Arvoisa puhemies! Lisäksi hallitus esittää lukuvuosimaksuja EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille. Suomalainen koulutusjärjestelmä ei kaipaa yhtään enempää luokkapolitiikkaa eikä kansainvälisten opiskelijoiden aseman heikentämistä. Kaikkia opiskelijoita tulisi kohdella yhdenvertaisesti, niin lukukausimaksujen kuin esimerkiksi opiskelijaruokailun ja oppimateriaalien osalta. Ongelma esityksessä on, että myös koulutuspolitiikkaan sekoitetaan yhä useammin kiristyvän maahanmuuttopolitiikan agenda välittämättä pitkän aikavälin tavoitteista työllisyyteen tai kansainvälistymiseen liittyen.

EU:n ulkopuolelta Suomeen haluavat opiskelijat ja työntekijät kohtaavat Suomessa yhä kiristyneemmän asenneilmapiirin, ja tässä voi hyvin kysyä, miten kukaan opiskelija voi tällöisessä tilanteessa perustavanlaatuisesti kotoutua Suomeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.45.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.07.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.07 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tärkeä askel kohti tulevaisuuden koulutus- ja työelämäpolitiikkaa. Esityksen tavoitteena on perustaa valtakunnallinen... — Otetaanpa uudestaan, meni väärästä täpistä. — Tämä hallituksen esitys on merkittävä uudistus suomalaisen ammatillisen koulutuksen kehittämisessä. Esityksessä avataan ammatillisen koulutuksen järjestäjille mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta EU:n ja Eta-maiden kansalaisille. Kyse on joustavuudesta ja reagoinnista ajan tarpeisiin. Emme voi sulkea silmiämme Suomen osaajapulalta, elinkeinoelämän muuttuvilta vaatimuksilta tai kansainvälistymiseltä. Siksi on tärkeää, että toimimme tilanteen ratkaisemiseksi. Tämän keskeisen muutoksen yhteydessä lakiin tuodaan myös täsmennyksiä, joilla vahvistetaan opiskelijoiden oikeuksia ja velvollisuuksia. Tämä lisää koulutuksen järjestämisen vastuullisuutta ja parantaa opiskelijoiden oikeusturvaa. Samalla se vahvistaa koulutuksemme sopimuksellisuutta ja avoimuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys selkeyttää koulutuksen rahoitusta, mikä tukee julkisen talouden kestävyyttä. Kolmansista maista tulevat opiskelijat velvoitetaan jatkossa maksamaan lukuvuosimaksuja, jolloin he eivät enää kuulu valtionosuusrahoituksen piiriin. Tämä on oikeudenmukainen ja harkittu ratkaisu, mikä varmistaa, että julkiset varat kohdentuvat tasapainoisesti ja kuntien rahoitusvastuu kevenee. Samalla koulutuksen järjestäjien tiedonsaantioikeuksia täsmennetään, jotta väärinkäytöksiin voidaan puuttua ja opiskelijoiden opiskelulupatiedot pysyvät ajan tasalla. Muutokset tukevat hallituksen tavoitetta rakentaa hallittua, vastuullista ja selkeää koulutuspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteet ovat selkeät. Siinä halutaan ennen kaikkea vahvistaa osaamista, vastata työvoimapulaan ja turvata julkisen talouden kantokyky. Koulutuksen avaaminen tilauskoulutuksen muodossa laajemmalle yleisölle lisää Suomen houkuttelevuutta ja mahdollistaa uudenlaiset yhteistyömuodot työelämän ja koulutuksen välillä. Kyse ei ole koulutuksen kaupallistamisesta vaan sen kehittämisestä niin, että ammatillinen koulutus pysyy ajassa kiinni ja palvelee sekä nuoria että yhteiskunnan tarpeita. Samalla koulutusjärjestelmän mahdollisuudet suomalaisena korkean tason innovaationa paranevat. Tämä on vastuullinen ja tulevaisuuteen katsova esitys, joka vahvistaa Suomen osaamisperustaa ja työllisyyttä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

17.11 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Suomalainen koulutusjärjestelmä on ollut vuosikymmenten ajan yksi yhteiskuntamme vahvimista tukipilareista. Sen avulla olemme rakentaneet hyvinvointia, osaamista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia suomalaisille nuorille ja aikuisille. Siksi koulutukseen liittyvistä uudistuksista on puhuttava vakavasti ja arvostaen, mutta myös kriittisesti ja vastuullisesti.

Suomen koulutusjärjestelmän ensisijainen tehtävä ei ole rakentaa uutta koulutusmarkkinaa ulkomaalaisille opiskelijoille tai työntekijöille vaan turvata kotimainen osaaminen ja vastata suomalaisten työelämän tarpeisiin. Ymmärrän koulutusjärjestelmämme tarjoavan mahdollisuuden maksuttomaan kouluttautumiseen EU- ja Eta-maiden suuntaan. Ajattelen kuitenkin niin, että se ei saa syrjäyttää suomalaisen opiskelijan mahdollisuuksia opintoihin ja että sitä hyödynnettäisiin siinä tapauksessa, että koulutusjärjestelmässämme on ylikapa-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

siteettia, jonka saisisimme hyödynnettyä taloudellisesti ulkomaalaisen opiskelijan siirtyessä työmarkkinoille Suomessa.

Tilauuskoulutuksessa on jo nykyisellään havaittu monia ongelmia, muun muassa epäselviä sopimuksia, maksamattomia koulutusmaksuja ja jopa opiskelijoiden hyväksikäyttöpauksia. Näitä epäkohtia ei tule lisätä avaamalla järjestelmää laajemmalle vaan pikemmin korjata ja valvoa nykyisiä rakenteita tiukemmin.

Verovaroin rahoitettua koulutusta ei saa käyttää väylänä maahantuloon eikä keinona tukea ulkomaalaista liiketoimintaa kuntien tai valtion kustannuksella. Päinvastoin, on varmistettava, ettei yksikään suomalainen kunta joudu taloudelliseen tai hallinnolliseen vastuuseen riskialtteista hankkeista. On hyvä, että hallituksen esityksessä edellytetään maksullisuutta kolmansista maista tuleville opiskelijoille. Näin heidän kouluttautumisenensa ei lankea suomalaisen veronmaksajan kannettavaksi.

Toisen asteen koulutuksen maksullisuus on arkipäivää lukuisissa maissa etenkin EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille ja tulee käytännöksi nyt myös Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen mukaan opiskelijarekrytointia on jopa ulkoistettu agenttien ja välikäsien hoidettavaksi ilman riittävää valvontaa. Tämä saattaa heikentää jopa koulutuksen laatua mutta ennen kaikkea Suomen mainetta. Maksuttoman koulutuksen on kuuluttava ensisijaisesti heille, jotka asuvat Suomessa pysyvästi ja ovat suomalaista yhteiskuntaa tukeva osa. Lukuvuosimaksujen käyttöönotto kolmansien maiden opiskelijoilta on askel oikeaan suuntaan, mutta se ei yksin riitä. Järjestelmä on rakennettava niin, että se on kestävä ja oikeudenmukainen suomalaisia veronmaksajia kohtaan. Koulutus ei saa olla kiertotie maahanmuuttoon. On estettävä tilanteet, joissa opiskeluperusteisia oleskelulupia käytetään pysyvän maahan jäämisen väylänä ilman todellista opiskelua tai työllistymistä. Siksi on tärkeää, että koulutuksen järjestäjillä on velvollisuus ilmoittaa viranomaisille väärinkäytöksistä ja että valvontaa tehostetaan.

Suomen on keskityttävä siihen, että oma nuorisomme saa laadukasta opetusta, riittävää ohjausta ja todellisia mahdollisuuksia työllistyä. Työvoimapulaa ei ratkaista koulutusperusteisella maahanmuutolla vaan kouluttamalla ja tukemalla suomalaisia nuoria ja aikuisia. Koulutuspolitiikan on oltava realistista ja kansallista, sellaista, joka palvelee suomalaista yhteiskuntaa ja julkisen talouden kestävyyttä. Koulutus on investointi tulevaisuuteen, mutta se ei saa muuttua maahantulobisnekseksi, jossa riskit jäävät suomalaisen veronmaksajan kannettavaksi.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi totean, että arvostan suuresti koulutusta ja sen tekijöitä, mutta ajattelen niin, että ensisijaisesti jokaisella suomalaisella nuorella on oltava mahdollisuus opiskella ja rakentaa tulevaisuutensa täällä kotimaassa. Se on koulutuspolitiikka, joka kantaa myös tuleville sukupolville. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.16 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Joku meistä edustajista saattaa ehkä käyttää joskus satunnaisesti tekoälyä puheiden kirjoittamisessa, mutta minä päätin käyttää Rantasalmen kunnan antamaa lausuntoa. Sen on kirjoittanut ihan elävä, oikea ihminen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kaavailemat, EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tuleville lukiolaisille suunnatut lukukausimaksut tulisivat todennäköisesti vähentämään merkittävästi monen pienen lukion opiskelijamääriä. Kunnan saaman rahoituksen lukiokoulutukseen vähentyessä heikkenisivät kunnan mahdollisuudet tarjota lukiopalvelua omassa kunnassa

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

niille oman kunnan nuorille. Esimerkiksi Rantasalmen kunnassa asuville nuorille on tärkeää pystyä suorittamaan lukio-opinnot omassa kunnassa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana perusopetuksen päättäneistä lähes puolet on jatkanut toisen asteen opintoja oman kunnan lukiossa. Lähimpiin kaupunkeihin Savonlinnaan ja Varkauteen on kirkonkylältä matkaa noin 43 kilometriä, ja julkinen liikenne on niukkaa kuntakeskuksen ja kaupunkien välillä, käytännössä olematonta. Suuri osa nuorista lisäksi asuu kirkonkylän ulkopuolella, missä julkista liikennettä ei ole.

Mikäli omassa kunnassa ei järjestettäisi lukiokoulutusta, joutuisivat nuoret muuttamaan kaupunkiin lukiokoulutuksen perässä. Tämä saattaisi nuoret hyvin eriarvoiseen asemaan, koska kaikki perheet eivät pysty taloudellisesti tukemaan lapsensa opiskelua, asumista ja elämistä toisella paikkakunnalla. Lisäksi valtiolle koituisi kuluja, kun uusia nuoria tulisi Kelan opiskelija-asumislisän piiriin. Käytännössä valtion säästöt kuntien valtionosuuksista lukiokoulutukseen korvautuisivat helposti lisääntyvillä asumisesta aiheutuvilla kuluilla.

Lukion olemassaololla on ratkaisevan tärkeä merkitys paitsi lukiokoulutuksen saavutettavuudelle myös perusopetuksen laadulle pienessä kunnassa. Kaikilla Rantasalmen lukion opettajilla on yhtenäisvirka, ja suurimmalla osalla peruskoulun aineenopettajista on opetusta myös lukiossa. Pienten lukioden olemassaolo takaa laadukkaan ja tasavertaisen perusopetuksen koko maan alueella.

Arvoisa puhemies! Kunnan tulee maksaa omarahoitusosuus toisen asteen koulutuksen järjestämisestä valtiolle. Valtionosuudet jaetaan sitten koulutuksenjärjestäjille opiskelijamäärien mukaan. Rantasalmen kokoiselle kunnalle toisen asteen koulutuksesta maksettava summa on tänä vuonna lähes miljoona euroa. Mikäli lukiokoulutusta ei olisi kunnassa, kaikki tämä raha ajautuisi pois omasta kunnasta koulutuksen järjestämiseen muualla maassa.

Valtionosuusjärjestelmä suosii kasvukeskuksia ja kuntia ja kaupunkeja, joissa on paljon nuoria, ja rapauttaa maaseutumaisia kuntia, joissa väestö on ikääntynyt. Kun valtio on harjoittanut kasvukeskuksia suosivaa aluepolitiikkaa, on kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoiminen ollut pienen kunnan keino lisätä omaa nuorta väestönsaansa ja ylläpitää kuntaa virkeänä.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa lukukausimaksuja on perusteltu muun muassa sillä, että ulkomaalaisiin opiskelijoihin liittyy negatiivisia lieveilmiöitä. Myös tähän Rantasalmen kunta toteaa seuraavaa oman lukionsa kokemusten perusteella: ”Emme ole havainneet mitään kansainvälisiin opiskelijoihin liittyviä negatiivisia lieveilmiöitä kunnassamme. Usean vuoden kokemukset Rantasalmella EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta rekrytoituista lukiolaisista ovat pelkästään myönteisiä. Lukion opiskelijamäärä on noussut. Kansainväliset opiskelijat ovat motivoituneita ja omaavat hyvät pohjataidot suomalaiseen lukiokoulutukseen. He valmistuvat ajallaan ylioppilaiksi. He kehittävät lukion opiskeluilmapiiriä. He ovat aktiivisia harrastajia. Maaseudun nuoret voivat kansainvälistyä omassa koulussaan, saavat uusia ystäviä ja kontakteja eri puolilta maailmaa. Kunnan tyhjätkin kiinteistöt on voitu ottaa opiskelija-asutuskäyttöön, ja muun muassa kaupat, seurakunta ja ikääntyneiden palvelut ovat saaneet tarvitsemiaan kesätyöntekijöitä.” Näin siis Rantasalmella.

Arvoisa puhemies! Kansainväliset opiskelijat ovat monin tavoin tärkeitä pienten kuntien elinvoiman ylläpitämiselle. Lasten ja nuorten määrä vähenee edelleen vanhusten määrän lisääntyessä. Suomi tarvitsee lisää nuoria, jotta meillä riittää tulevaisuuden työntekijöitä ja veronmaksajia. Suomessa suomen kielellä lukiokoulutuksen suorittaneet ulkomaalai-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

set nuoret sitoutuvat merkittävältä osin myös suomenkielisiin jatko-opintoihin Sallan lukion vuodesta 2009 tehdyn seurantatutkimuksen perusteella. Voikin pitää todennäköisenä, että kansainväliset opiskelijat jatkavat kouluttautumista Suomessa myös lukion jälkeen ja valmistuvat siten myös suomen kielen taitoiseksi työvoimaresurssiksi maallemme. Tämä hallituksen esitys ei edistä näitä tavoitteita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä. — Poissa. Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.21 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta. Lain myötä kolmansista maista tuleville opiskelijoille asetetaan lukuvuositmaksut ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa. Ei ole veronmaksajien kannalta oikein, että suomalaiset maksavat kasvavissa määrin tulevien kolmansien maiden opiskelijoiden kustannukset. Tällä esityksellä hillitään tulijamäärää ja myös siirretään maksuvelvollisuus suomalaisilta tulijalle itselleen.

Kun katsomme erityisesti ammattikoulun tilannetta, sieltä olemme kuulleet, miten huono suomen kielen taito vaikeuttaa opettajan työtä opettaa. Tätä tilannetta ei ainakaan paranna se, että oppilaitokseen tulisi kasvavassa määrin opiskelijoita alueilta, missä suomi ei ole äidinkieli.

Aiemmin tällä hallituskaudella lukukausimaksut tulivat korkeakouluihin täyskateelliseksi EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisille opiskelijoille, ja nyt maksut opinnoista ulotetaan siis myös toiselle asteelle, mikä on erittäin hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Ammatillisen lakiin ja lukiolakiin lisätään säännökset järjestäjien oikeudesta saada hakijan ja opiskelijan opiskelutiedot sekä oikeudesta luovuttaa tietoja Maahanmuuttovirastolle. Opiskelija- ja tutkijalakia muutetaan niin, että oleskelulupa opiskelua varten edellyttää koulutuksen järjestäjän määräämien maksujen suorittamista. Nämä ovat myös aivan erinomaisia muutoksia. Ei voi todellakaan olla niin, että esimerkiksi laittomasti maassa oleva menee jonnekin päin Suomea, saa opiskelupaikan ja opiskelee Suomessa verovaroin, vaikka on laittomasti maassa. Suomessa on ollut tapauksia, joissa laittonasti maassa olleella on ollut karkotus päällä ja hän on silti saanut opiskelupaikan. Nyt tiedonluovutus Maahanmuuttovirastolle lisää tietoa myös viranomaisten suuntaan ja edistää laittomien maasta poistamista. Hienoa, että tämä tiedonvaihto Maahanmuuttoviraston ja koulutuksen järjestäjien välillä helpottuu. Tällä ehkäistään myös kuvailemani kaltaista järjestelmämme hyväksikäyttöä.

Arvoisa puhemies! Lakikokonaisuus on juuri sellainen, joka tässä tilanteessa tarvitaan, ettei tilanne toisella asteella ulkomaalaisten opiskelijoiden kohdalla riistäydy käsistä. Lisäksi tällä puututaan nykyisen järjestelmän mahdollistamiin väärinkäytöksiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

17.24 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen uudistaminen on tarpeellista. Tämä hallituksen esitys tuo lisää joustoa, kannusteita ja toimintavapautta koulutuksen järjestäjille. On järkevää, että koulutus voi olla myös vientituote. Osaaaminen, laatu ja luotettavuus ovat suomalaisten vahvuuksia, joita maailmalla arvostetaan.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Samalla kun maksullista tilauskoulutusta avataan EU- ja Eta-maiden kansalaisille, on huolehdittava, että julkinen rahoitus kohdistuu suomalaisiin opiskelijoihin ja pysyvästi maassa asuviin. Tämä on reilua sekä veronmaksajille että koulutuksen järjestäjille.

Pidän hyvänä, että uusi rahoitusmalli palkitsee vaikuttavuudesta eli siitä, että opiskelija oikeasti valmistuu, työllistyy ja saa osaamista, jolle työelämässä on kysyntää. Tämä on vastuullista resurssien käyttöä ja vahvistaa ammatillisen koulutuksen asemaa osana työvoimapolitiikkaa. Pidän kuitenkin tärkeänä, että tehokkuuden rinnalla muistetaan yksilön tuki ja oppimisen oikeus. Uudistus vahvistaa erityisesti tuen saantia myös työpaikalla tapahtuvan koulutuksen aikana. Se on myös inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävää. Oppimisen tuki ja erityinen ohjaus ovatkin uudistuksen ytimessä.

Näitä asioita olisi ollut hyvä miettiä ja painottaa myös silloin, kun oppivelvollisuusien nostoa tehtiin 18 ikävuoteen saakka. Tällä hetkellä monet oppijoista roikkuvat kirjoilla koulussa ilman motivaatiota, koska laki pakottaa. Pakko ei yleensä luo osaamista: tarvitsemme yksilöllisiä polkuja ja ohjausta. Lisäksi oppilaat tarvitsevat perustaidot ja vahvan tuen perusopetuksessa sekä vielä toisella asteella, kuten nyt Orpon hallitus toteuttaa.

Ammatillinen koulutus on ollut suomalaisen työn selkäranka. Nyt on meillä mahdollisuus vahvistaa sitä, palauttaa se takaisin uomilleen ja kehittää sitä edelleen alueiden tarpeisiin vastaten. Työ tarvitsee osaavat tekijänsä. Tähän on jatkossa keskityttävä huolellisemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar poissa, edustaja Vigelius poissa. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

17.27 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Sanotaan, että ilmaista tuhlataan aina. Suomen ei pidä olla koko maailman sosiaalitoimisto, mutta yhtä vähän Suomen pitää olla koko maailman ilmainen koulutuskeskus.

Hallitushan palautti ensin lukukausimaksut korkeakouluihin, ja nyt sama tehdään toiselle asteelle eli lukio- ja ammatilliseen opiskeluun. Myöskään valtionosuusrahoitusta ei enää saa sillä, että haalii ehdoin tahdoin vieraskielisiä opiskelijoita omiin oppilaitoksiinsa. Täsäkin ilmaista ei-kenenkään rahaa on valitettavasti tuhlattu.

Mitä tulee tähän argumenttiin keskustan esittämänä, että nyt elinvoimaisuus loppuu ja opiskelijoita ei enää riitä pienten kylien ja pienempien maaseutukuntien oppilaitoksiin, niin eihän tämä ole kestäväällä pohjalla, jos ajatellaan sitä, että veronmaksaja sitten lopulta sen kustantaa, että keinotekoisesti niin sanotusti tekohengitetään ulkomaalaisilla ihmisillä ja opiskelijoilla sitä niin sanottua elinvoimaa. Eli jonkunlaista hölmöläisen peiton jatkamistahan se on, ja siitä syystä perussuomalaiset eivät tällaisia kepulikonsteja suvaitse.

No, on tarpeen myöskin todeta, että myös tällainen julkisuudessa esillä ollut ja hyvin kyseenalainen lukiolaisten kaupallinen maahantuonti, jota tietysti tapahtui veronmaksajien rahoja kuppamalla, tapahtuu sitten jatkossa niin sanotusti markkinaehtoisemmin.

Loppuun tekee mieli kysyä keskustan edustajilta, että kun kouluja rakennettiin aikoinaan siksi, että oli oppilaita, niin onko nyt niin, että pitää hankkia ulkomailta oppilaita, että on kouluja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

17.29 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen esityksen mukaan on arvioitu, että ammatillisen koulutuksen valtionrahoitusta voidaan ensi vuonna vähentää kymmenellä miljoonalla eurolla ja vuonna 27 ja siitä eteenpäin 15 miljoonalla eurolla ja vastaavasti lukiokoulutuksen rahoitusta ensi vuonna kahdella miljoonalla eurolla ja siitä eteenpäin kolmella miljoonalla eurolla. Tässä laissa ei oikein selviä, tavoitellaanko tässä nyt oikeasti sitä, että sinne ei tulisi jatkossa niitä maksullisia opiskelijoita ulkomailta vai että niitä tulisi, ja sitten kun heidät rahoitetaan muun kuin Suomen valtion toimesta, niin kuitenkin siellä syrjäseudulla ne pienetkin lukiot pystyvät toimimaan. No, valtiontaloudellisestihan tietysti se on sama asia: jos ei tule opiskelijoita ja ei anneta rahaa tai jos tulee opiskelijoita mutta heidät maksetaan muiden toimesta, niin ne ovat juuri nämä laskennalliset summat, jotka tässä äsken totesin.

Omana kantamani tässä asiassa haluaisin sanoa, että minusta on ihan päivänselvää, että se nykyinen tilanne on epätydyttävä. Eli näiltä osin tuen ihan tämän lain tarkoitusta, eli ei ole mitään järkeä siinä, että haalitaan ulkomailta lukioihin opiskelijoita vain sen takia, että ne sitten Suomen veronmaksajien toimesta maksetaan siellä. Mutta nythän me emme oikeasti tiedä, mitä tulevaisuudessa tulee tapahtumaan: tuleeko tapahtumaan merkittävää koulutusvientiä? Korkeakouluissahan näin on tapahtunut ja ammattikorkeakouluissa, mutta onko suomalainen lukio- tai ammattikoulutus sitten sillä tavalla vetovoimaista, että me saamme tänne maksettuja opiskelijoita? Jos näin on, niin silloinhan nämä koulutuspaikat ja koulutusyksiköt säilyvät, koska meille tulee sinne opiskelijoita. Jos näin ei ole, niin varmasti edessä on sitten joidenkin pienempien yksiköiden lakkautuksia, tai sitten me joudumme yhteiskunnassa miettimään, millä muulla tavalla me yritämme tätä tiheää verkkoa ylläpitää.

Varsinaisesti pyysin puheenvuoroni sen takia, että olin tässä tämän meneillään olevan eduskuntakauden kaksi ensimmäistä vuotta tarkastusvaliokunnan jäsen, ja me käynnistimme siellä, niin kuin tarkastusvaliokunnalla on tapana, omaehtoisia selvityksiä. Ensimmäisenhän niistä on valmistunut, ja se koski terveydenhuoltoa, ja toinen, joka ei ole vielä valmistunut, koskee koulutusta ja juuri tätä oppimisen tason alentumista Suomessa. Siinä yhteydessä näin itse asiassa ensimmäisen kerran tällä eduskuntaurallani selvät käyrät siitä, millä tavalla eriasteisessa koulutuksessa oppilaskohtainen meno on kehittynyt — varhaiskasvatus, perusopetus, lukio, ammattikoulu, ammattikorkeakoulu ja tiedekorkeakoulu — ja onhan se dramaattinen muutos, mikä on ollut, siis ammattikoulutuksessa oppilaskohtaisen rahoituksen romahdus. Ei niissä muissa itse asiassa ollut tapahtunut sellaista, mutta siellä on, ja tämä on se suurin epäkohta tässä koko ammattikoulutuskysymyksessä tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.33 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä keskustan edustajat ovat esittäneet suurta huolta siitä, miten Lapin pienet lukiot nyt pärjäävät tämän uudistuksen tultua voimaan ensi elokuussa. Voin kertoa, että tuollaiset huolenaiheet perustuvat aika lailla huonoon itsetuntoon. Meillä on erittäin laadukasta lukiokoulutusta ja hyvät olosuhteet myöskin näissä pienissä kunnissa, jotka tätä lukiokoulutusta ovat tarjonneet. En yhtään epäile, etteikö jatkossakin tämän lukuvuosimaksun tultua voimaan sinne olisi kiinnostusta tulla edelleen opiskelemaan.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

On täysin kestäväntöytä, että perustaisimme lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen jatkuvuuden pienissä kunnissa sen varaan, minkä verran saamme ulkomailta opiskelijoita näihin lukioihin. Kuten tässä ministerikin aikaisemmin kertoi, tämän osalta on jo perustettu työryhmä ministeriöön, joka miettii näitä vaihtoehtoja, miten harvaan asutulla alueella saamme järjestettyä edelleen laadukkaan lukiokoulutuksen esimerkiksi hyödyntäen etäopetusmahdollisuuksia ja miten maakunta pystyy miettimään laajemmin sitä koulutuksen järjestämistä.

Jotenkin tämä keskustelu menee väärille urille, kun puhumme alaikäisistä lapsista ja siitä, että nyt kunnan elinvoiman täytyy rakentua sen varaan, miten saamme näitä alaikäisiä koulutettavia sinne mahdollisimman paljon, jotta kunta pysyy jatkossakin sillä pystyssä. Eli täytyy palauttaa maalaisjärki tähän keskusteluun ja miettiä oikeasti, miten tässä, kun koulutettavia, siis lapsia, on yhä vähemmän, järjestämme jatkossakin laadukkaasti ja hyvin tämän koulutuksen. Se ei voi perustua pelkästään siihen, että saamme veronmaksajien rahoilla koulutettavia ulkomaalaisia Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Lindén, yksi minuutti, olkaa hyvä.

17.35 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kysyn edustaja Seppäselä: kumpi nyt on tämän lain tarkoitus, se, että sinne ei tule niitä opiskelijoita, vai se, että sinne tulee niitä opiskelijoita mutta heidät maksetaan jonkun muun toimesta kuin suomalaisten veronmaksajien toimesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Seppänen, olkaa hyvä, yksi minuutti.

17.36 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lain tarkoitus on tietenkin se, että jatkossakin tänne voi tulla kansainvälisiä opiskelijoita opiskelemaan mutta ei suomalaisen veronmaksajan rahoilla. Eli tämä laki on nimenomaan tarkoitettu siihen, että jatkossa nämä kustannukset siirtyvät kansainväliselle opiskelijalle, joka tulee tähän Suomen koulutusjärjestelmään kouluttautumaan. [Aki Lindén: Eihän se kouluverkko silloin harvene mihinkään!] — No nimenomaan. [Aki Lindénin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindén, jos te haluatte kommentoida edustaja Seppäsen puheenvuoroa, niin olkaa hyvä ja pyytäkää vastauspuheenvuoroa. — Olkaa hyvä, yksi minuutti.

17.36 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Aivan oikein ojensitte minua tässä, eli näinhän sen kuuluu mennä. — Kiinnitin huomiota siihen, että edustaja Seppäsen edellisessä puheenvuorossa puhuttiin kovasti siitä, että siellä sitten tulee vähemmän näitä ulkomailta tulevia koulutettavia ja sen seurauksena sitten tarvitaan työryhmä, joka miettii, mitenkä sitä harvenevaa lukioverkkoa ja muuta sitten rakenteellisesti korjataan. Mutta nyt tässä vastauksessa minun kysymykseeni te sanoitte, että tavoitehan tässä on kuitenkin, että sinne tulee entinen määrä tai mielellään jopa enemmän niitä ulkomaalaisia opiskelijoita mutta jonkun muun maksamana kuin tässä tapauksessa suomalaisten veronmaksajien. Jos näin on, niin tämän on hyvä tilanne.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, vastauspuheenvuoro, yksi minuutti, olkaa hyvä.

17.37 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa syntyvyysluku on 1,26. Meidän lapsimäärä vähenee rajusti tulevina vuosina. Ei tietenkään ole tarkoitus, että tätä vähenevää määrää korvattaisiin näillä ulkomaalaisilla opiskelijoilla. He ovat tervetulleita, mutta me emme voi meidän koulutusjärjestelmää, meidän lukioverkkoa, meidän ammattikoulutusverkkoa rakentaa sen varaan, minkä verran meille tulee ulkomaisia opiskelijoita. Totta kai meidän pitää ensisijaisesti rakentaa se sille määrälle, mitä meillä on suomalaisia lapsia koulutettavana, ja sen jälkeen, tervetuloa, lisäksi kansainvälisiä opiskelijoita, mikäli se tämän järjestelmän sisällä on mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Sitten palaamme listalle. Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.38 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Suomi ei tietenkään voi olla koko maailman sosiaalitoimisto, ei myöskään terveyskeskus, mutta ei myöskään maksuton koulutuskeskus kaikille maailman kansalaisille. Hallitushan on ottanut käyttöön lukukausimaksut jo korkeakouluissa, mutta nyt jatkossa ne tullaan ulottamaan myös toiselle asteelle ammattikouluihin ja lukioihin niille kolmansien maiden opiskelijoille, jotka Suomeen tulevat.

Se, miksi näin tehdään, johtuu monesta syystä, mutta yksi on myös se, että tästä on valitettavasti tässäkin maassa tullut joidenkin toimijoiden bisnes. Eli siis kuskataan ympäri maailmaa nuoria opiskelemaan Suomeen, ja sitten tehdään sillä bisnestä ja tienataan rahaa. Eli käytännössä käytetään hyväksi suomalaista järjestelmää ja meidän maksutonta koulujärjestelmää, ja tämä ei tietenkään ole ok.

Olin kuulevinani etenkin keskustan suunnalta, että tätä esitystä vastustettiin hyvin voimakkaasti. Argumentit, joilla sitä vastustettiin, olivat vähintäänkin kummallisia, mutta olin aistivini sen, että siellä suurin huoli liittyi siihen, että joidenkin koulujen tulevaisuus on vaakalaudalla, mikäli meidän toinen aste on kolmansien maiden opiskelijoille maksullinen jatkossa. Tietysti voi kysyä, että onko se sitten elinvoimaista politiikkaa perustaa kouluverkon tulevaisuus siihen, että jatkossakin maailmalta tulee nuoria opiskelemaan maksutta meidän verorahoitteiseen koulujärjestelmään. Nähdäkseni se ei ole hirveän hyvä elinvoiman tae.

Toisaalta: Vierailimme esimerkiksi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kanssa viime viikolla Lontoossa, ja siellähän on tosiaan maksullinen koulutus kolmansien maiden opiskelijoille, mutta siitä huolimatta siellä alkaa olla tilanne se, että väkeä tulee enemmän kuin, sanotaan, on mahdollisuutta enää ottaa vastaan. Siellä ymmärtääkseni lukukausimaksut ovat esimerkiksi korkeakouluilla vielä huomattavasti Suomea suuremmat, mutta siitä huolimatta kolmansista maista tulee valtavasti ihmisiä ja itse asiassa EU-alueelta nykyään huomattavasti vähemmän. Tämä oli se tilanne sitten Lontoossa, ja siellä vähän pohdiskeltiin sitä, että mitenäs asian kanssa tullaan jatkossa tekemään.

Sitten nostettiin esiin myös se, että onko sitten suomalainen toisen asteen koulutus, lukiokoulutus, esimerkiksi vertailukelpoista ja onko se niin laadukasta, että tänne sitten haluaa joku tulla ihan vaan varta vasten myös maksamaankin siitä. Sellainen knoppitieto, minkä myös Lontoosta kuulin suurlähetystön tiloissa virkamieheltä: Hän osasi kertoa, että

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

oli kuullut eräässä tilaisuudessa, että suomalaisen ylioppilaan lukutaito on paremmalla tasolla kuin Britanniassa yliopiston käyneellä opiskelijalla, ja tämä oli itse asiassa erittäin mielenkiintoinen tieto. Tämä oli jostain tämmöinen kansainvälisten tilastotieteilijöitten havainto, että lukutaito suomalaisella ylioppilaalla on paremmalla tasolla kuin Britanniassa yliopistosta valmistuneilta henkilöiltä. Se kertoo ehkä jotain siitä, kuinka laadukas koulujärjestelmä meillä on, ja hyvä näin, ja pidetään se sellaisena jatkossakin.

Mutta eihän se tietenkään voi olla niin, että meidän lukioverkko tai toisen asteen verkko perustuu vain ja ainoastaan maahanmuuttoon. Kyllä sen pitää perustua siihen, että Suomessa on nuoria ja syntyvyyttä saadaan kasvatettua, millä sitten turvataan se kouluverkon keskeisyys myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

17.41 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Kyllähän se lienee realismia todeta, että vaikka edelleenkin toivotetaan tervetulleeksi omakustanteisesti kansainvälisiä opiskelijoita, niin kuten aiemmassa puheenvuorossani totesin, ilmaista tuhlataan aina. Me ollaan nähty aika karujakin lukemia tämmöisistä ryöpsähdyksistä ja ryntäyksistä silloin, kun ei ole ollut edes alkeellisia hakumaksuja, saati nyt lukukausimaksuja, ja ne lukemat ovat olleet päättä huimaavia, mitä on sitten tänne kolmansista maista haettu. Tämähän on tietysti herättänyt sen muutostarpeen hyvin voimakkaasti, ja hallitus tässä toimii.

Hiukan vielä täydentääkseni tätä ongelmaa, mikä on ollut hyvin silmiinpistävä. Aikamoisen kontrastin muodostaa esimerkiksi keskustan edustajien esittämään aika ruususeen kuvaukseen siitä, mikä se nykytila on, kun Helsingin Sanomat muun muassa syyskuun lopussa uutisoi: ”Ammattiopisto haali kielitaidottomia opiskelijoita Venäjältä ja Kiinasta, tuki ei ole vielä peritty takaisin.” Tässä jutussa käytiin läpi siis hyvin merkittävien summien, julkisen rahan, maksujen takaisinperinnän perusteita ja sitä, että oppilaitos oli esimerkiksi hylätyistä suomen kielen kokeista huolimatta ottanut opiskelijoita sisään, siis omia sääntöjään rikkoen. Tähän siis viittaa itse, kun puhun näistä kepulikonsteista, että jos me luodaan tällaisia kannustimia erilaiseen osaoptimointiin tässä niin sanotussa maahanmuuttoteollisuudessa tai kotouttamisteollisuudessa ja kukaan ei valvo päältäpäin, miten sitä systeemiä mahdollisesti sitten voidaan hyväksikäyttää, siis ennen tämän hallituksen kautta, niin on ihan selvä asia, että niitä verovaroja, julkista rahaa, juoksee sitten sinne, tänne ja tuonne.

Näin ollen on myös nostettava esiin esimerkiksi Marinin hallituksen, siis edellisen hallituksen hyvin haitallinen opiskeluperäiseen maahanmuuttoon liittyvä uudistus, josta Iltalehden analyysissä otsikoidaan: ”Näin ulkomaisten opiskelijoiden perheenjäsenistä tuli Suomelle nopeasti kasvava kuluerä.” Tässä asiassa hyvin väärin perustein ja ylioptimistisin perustein edellinen hallitus tasoitti tietä juuri tälle haitalliselle ja hallitsemattomalle opiskeluperäiselle maahanmuutolle, ja tämä hallitus joutuu sitten näitä porsaanreikiä tilkitsemään. Myös tähän opiskeluperäiseen maahanmuuttoon liittyy valtavasti näitä ongelmia, joista valitettavasti muut puolueet kuin perussuomalaiset eivät oikein tahdo päästä puusta pitkälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

17.44 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Meillä on laadukas suomalainen koulutusjärjestelmä, josta me voimme olla ylpeitä. Se, mitä tässä esityksessä voimme pohtia jatkoa varten, on se, miten kunnat voisivat sitten yhteistyöllä, yhteisillä alustoilla, ehkäpä kuntayhtymissä yhdessä miettiä tämmöistä järjestelmää, jolla he pystyvät esimerkiksi näitä hakemuksia ja sopimuksia sitten käsittelemään. Eli pienillä kunnilla, jotka vastaavat lukio- ja ammatillisesta koulutuksesta, ei välttämättä ole resursseja tällaiseen sopimusten ja hakemusten käsittelyyn. Tämä voisi olla sellainen kehittämisen paikka. Eli kuntayhtymiä varmasti löytyy kaikista maakunnista, ja siellä sitten voitaisiin auttaa näitä pienempiä kuntia näissä järjestelmissä ja käytännön asioissa, kun jatkossa perimme näitä maksuja ja otamme opiskelijoita ulkomailta näihin lukioihin. — Tällainen huomio.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.46 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Hieman ihmettelen sitä, kun tässä salissa käytiin aiemmin keskustelua näistä lukuvuosimaksuista, että kaikesta huolimatta keskusta kuitenkin suuresti vastusti näitä tiukennuksia, joita olemme tekemässä. Yhtäkään keskustan kansanedustajaa ei ole nyt paikalla, mutta kyseenalaistan voimakkaasti sen vastustuksen. Mutta toisaalta, kun katsoo keskustan linjaa tällä vaalikaudella, en yhtään ihmettele. Nimittäin kun tässä hallituksessa kiristimme aiemmin kansalaisuuden saamisen ehtoja, korotimme asumisaikavaatimusta, keskusta äänesti vastaan punavihreän vasemmiston tavoin. Kun me korotimme ulkomaalaiselta työntekijältä vaadittua tuloarajaa, keskusta vastusti punavihreän vasemmiston tavoin. Kun me asetimme ulkomaalaiselle työntekijälle hänen työttömäksi jäädessään vaatimuksen työllistyä kolmessa tai kuudessa kuukaudessa, keskusta vastusti punavihreän vasemmiston tavoin. Ja kun me estimme turvapaikanhakijoiden kaistanvaihdon eli käytännössä meidän maahantulosaännösten kiertämisen, keskustasta vastusti punavihreän vasemmiston tavoin. Kerta toisensa jälkeen keskustasta valitsee äänestää aivan kuin he olisivat yhä osa punavihreää hallitusta, kuten Marinin—Saarikon kaudella olivat. Nyt oppositiossa he toimivat hyvin samalla tavalla.

Erityisen ihmeellisenä pidän sitä, että kun näissä keskustalaisissa kunnissa ja syrjäseuduilla on kieltämättä ongelmia sen suhteen, että saadaan pidettyä ne asutettuina, että siellä saadaan säilytettyä se palveluverkko, niin keskustan ratkaisu näiden alueiden elinvoiman säilyttämiseksi on luoda tämmöisiä osaoptimoivia rakenteita, joissa kunnalla ei välttämättä ole kokonaisvastuuta siitä, millaista maahanmuuttoa sinne haalitaan kouluja täyttämään tai palveluita käyttämään. Valtio maksaa siitä, että koulut täytetään toisella asteella, jopa korkeakouluissa, ulkomaalaisilla opiskelijoilla, ja kustannukset valuvat valtiolle ja yleisesti ottaen suomalaisten veronmaksajien maksettavaksi — tällaista keinotekoista tekohengittämistä syrjäseuduilla, kun oikeasti ratkaisun on oltava jossain muualla kuin siinä, että meidän kouluja pidetään pystyssä siten, että tuodaan opiskelijat maailmalta sinne ja että heiltä ei vaadita edes maksua. Eiväthän suomalainen peruskoulutus tai toinen aste tai korkeakoulut voi olla mitään globaaleja koulutuskeskuksia vailla kustannuksia ja maksuja. Se maksuton suomalainen koulutusjärjestelmä ei ole tarkoitettu maksuttomaksi globaaliksi koulutusjärjestelmäksi vaan ensisijaisesti nimenomaan suomalaisille, ja tällaisella keskustalaisella tekohengittämisellä ei tule niitä toisen asteen koulutuskeskuksiakaan ylläpitää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

17.49 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Erinomainen puheenvuoro edustaja Vigeliukselta. Kyllä ilman muuta maksu täytyy olla, lukukausimaksut ja nämä maksut EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville. Ei kuulu suomalaisille veronmaksajille heidän koulutuksensa maksaminen.

Minusta meidän pitäisi miettiä kokonaisuudessaan koulutussektorin kehittämistä sieltä varhaiskasvatuksesta korkeakouluun juurikin vähenevien lapsimäärien vuoksi: miten me uudistetaan ja keskitytään olennaiseen opettamisessa. Erityisesti ammatillisessa koulutuksessa tällä hetkellä on järjestetty noin toistasataa erilaista koulutusta, joista varmasti on syytä priorisoida nyt niitä tärkeimpiä. Osittain tämä toiminnanohjauskokeilu siihen ehkä vastaakin.

Tässä kyseisessä esityksessä on myös tilauskoulutus, mikä on erittäin hyvä yrityksille, jotka tarvitsevat tietynlaista koulutusta. Ne pystyvät jatkossa tilaamaan tämän koulutuksen ammatillisesta koulutuksesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.50 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluan vielä kerran palauttaa mieliin sen, mitä sanoin aiemmassa puheenvuorossa, että ammatillinen koulutus on kriisissä monta vuotta jatkuneiden resurssileikkausten takia. Tämä näkyy siinä, että meidän teollisuutemme ei saa sieltä tällä hetkellä ammattitaitoista työvoimaa siinä laajuudessa kuin pitäisi. Me keskustelimme täällä teollisuuspoliittisesta selonteosta viime viikolla, ja minun mielestä tämä on äärettömän tärkeä asia, että meidän pitäisi laittaa tämä ammatillinen koulutus oikeasti kuntoon. Tämä on se iso kysymys tässä.

Sitten toinen kommentti tuosta koulutusviennistä. Kun tuossa äsken tein tällaisen pienen otsikkohaun, niin sattui mielenkiintoinen asia sieltä. Elinkeinoelämän keskusliiton tiedote: ”Koulutusviennistä kasvua ja uusia työpaikkoja — nyt jo maailmalla näyttöjä suomalaisista tuotteista”. ”Tiekartta tiivistää yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyötä. Elinkeinoelämän keskusliitto EK on korostanut elinkeinoelämän omaa roolia ja yhteistyön merkitystä julkisen sektorin kanssa luotaessa Suomen linjaa koulutusosaamisen liiketoiminnassa.” Edelleen kerrotaan: ”Koulutuksen maailmanlaajuiset markkinat ovat arviolta noin seitsemäntuhatta miljardia euroa. Tästä Suomi, koulutuksen mallioppilas monessa muussa maassa, yrittää napata osansa liikevaihtona ja työpaikkoina.” Eli koulutusvientä on erittäin tärkeä asia, ja itse olen sen kannattaja.

Tässä perimmäinen pohdinta on nyt koko aika se, onko tässä lakiuudistuksessa kysymys siitä, että me oikeasti luomme edellytyksiä koulutusviennille, vai siitä, että me itse asiassa toivomme, että sinne ei tule niitä koululaisia, kun laitetaan se lukukausimaksu. Tätähän olen tässä nyt jo vastauspuheenvuorossa perännyt.

Mutta ihan viimeisenä kommenttina pikkuisen asian vierestä: En itse nyt siitä mitään haavaa siipeeni saa, jos täällä käytetään tällaisista termiä kuin ”punavihreä” tai jotain muuta, mutta joskus sanoin edeltävälle eduskunnan puhemiehelle, taisi olla silloin edustaja Rinne, että itse miellän itseni enemmän sosiaalidemokraatiksi ja tämä punavihreys ei ole minulle itselleni ihan leimallista tässä. En minäkään käytä tässä mitään värimääreitä, en puhu sinimustista tai keltamustista tai mistään muustakaan. Eiköhän jätetä nämä värit silensä ja puhutaan perussuomalaisista ja sosiaalidemokraateista ja kokoomuslaisista ja keskustalaisista. Sehän on kuitenkin yleinen ja hyväksi havaittu tapa.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

17.53 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Ehkä ensin lyhyenä kommenttina tuohon viimeksi sanottuun: Ymmärrän kyllä tämän vetoomuksen ikään kuin asiallisemmasta viittauksesta keskustelukumppaneihin täällä salissa, ja se on varmasti ihan perusteltu, joskaan en itse näe, että esimerkiksi punavihreys olisi yhteismitallinen vaikka sinimustuuden kanssa, joka sitten viittaa vähän niin kuin erityyppisiin aatemaailmoihin kuin taas tämmöinen aika yleisesti poliittisessa keskustelussa tämän salin ulkopuolellakin käytetty punavihreys, mutta ei siitä sen enempää.

Oikeastaan halusin vain kommentoida tätä kysymystä tästä syrjäseutujen tai maaseutukuntien koulujen tietynlaisesta tekohengityksestä. Tämähän liittyy laajempaan kysymykseen, niin kuin edustaja Seppänen viittasi. Me ei voida ulkoistaa suomalaisten heikkoa syntyvyyttä ulkomaalaisille. Se ei ole realismia. Syntyvyyshän laskee globaalisti ihan muutamia maailmankolkkia lukuun ottamatta kaikkialla, jolloinka kaikki tällaiset hyvin väliaikaiset ja keinotekoiset ratkaisut ovat vähän sellaista tölkin eteenpäin potkimista tyhjällä kadulla. Se on todellisuuspakoista ja hyvin absurdia, voisi sanoa jopa tietynlaista denialismia. Se köysi tulee vetävän käteen, ja meidän täytyy hyväksyä tosiasiat — kuten sanotaan, se on viisauden alku. Tätä realismia jään kovasti kaipaamaan erityisesti keskustan puheenvuoroista, ja koska sitä ei löydy, herää myös kysymys siitä, ajaako keskusta tässä nyt maaseudun asiaa vai maaseudun keskustalaisten asiaa. Ajaako keskusta siis näitten oppilaitosten asiaa, jotka nyt osin ovat menettämässä näitä tavallaan perusteettomia, katteettomia julkisia varoja, vai ajaako keskusta asukkaiden asiaa? Minusta tämä on aidosti kyllä aika avoin kysymys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.55 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Miksi meidän pitää olla kiinnostuneita näistä pienistä rajaseutujen lukioista: Ei siksi, että on tärkeää, että siellä on lukio, vaan koska asuttu raja on turvallinen raja. Ei me haluta pitää näitä syrjäseutuja asuttuna sen takia, että on kivaa, että siellä on ihmisiä. Jos Suomi siirtyy kokonaan länsirajalle ja itäraja tyhjenee kokonaan, niin se ei ole hyvä asia, ei yhdenkään suomalaisen kannalta.

No, näissä pienissä lukioissa ja peruskouluissa on usein yhteiset opettajat, eli opetus on järjestetty siten, että siellä tapahtuu perusopetusta ja lukio-opetusta, ja tällä tavalla saadaan nämä opettajien tunnit ikään kuin täyteen. Nyt kun tämä muutos tulee — ja todennäköistä on, että useissa lukioissa ja perusopetuksen oppilaitoksissa joudutaan tarkastelemaan niitä tapoja, millä tätä opetusta annetaan — niin meidän täytyy myös tarkastella perusopetuslakia, koska perusopetuslaki lähtee siitä, että opetus järjestetään lähiopetuksena. Jotta nämä tunnit voidaan saada opettajille täyteen tämmöisissä pienemmissäkin ryhmissä, pienemmillä oppilasmäärillä, niin meidän täytyy todennäköisesti lisätä myöskin etäopetuksen määrää, ja silloin tullaan perusopetuslakiin, joka lähtee siitä, että vain rajatuissa poikkeustilanteissa voidaan järjestää opetusta etäopetuksena, esimerkiksi valmiuslain ollessa käytössä tai ylipäätään poikkeusoloissa tartuntatautilain perusteella.

Lukioissa tämä ei välttämättä vaadi niin isoa muutosta. Siellä päästäisiin kevyemmällä lakimuutoksilla, mutta ylipäätään näitä kannattaa lähteä jo tarkastelemaan ja valmistelemaan, koska tämä demografinen muutos on niin rajua.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

17.58 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Lindénille, että aion jatkossakin tässä salissa punavihreistä puolueista puhuessani puhutella kollektiivisesti teitä punavihreinä, koska näen, että vasemmistoliitto, vihreät ja SDP ovat hyvin yhteneväisiä itse asiassa monellakin politiikan saralla, useammalla politiikan saralla kuin tämän vaalikauden alussa uskookaan. Oppositiossa olette löytäneet käytännössä samanlaisen linjan kaikissa maahanmuuttopolitiikan kiristyksissä, kansalaistamispolitiikan kiristyksissä, kotouttamispolitiikan kiristyksissä, ja usein vieläpä olette saaneet keskustankin sinne vasemmiston kelkkaan mukaan.

Toisaalta jos paheksuu sitä kielenkäyttöä, että useammasta puolueesta puhutaan jonkinlaisena kollektiivina, joka saattaa olla kielteisen kuuloinen sanamuoto, tässä kunnostautui jo ennen viime eduskuntavaaleja puheenjohtajanne Sanna Marin, joka kertoi meille, että kokoomuksen ja perussuomalaisen varaan rakentuisi vaalien jälkeen sinimusta hallitus, joka on siis suora viittaus erinäisiin fasistisiin ja äärioikeistolaisiin toimijoihin, ja samalla suorittamisella on jatkanut myös nykyinen puheenjohtajanne Antti Lindtman, joka kovassa gallupjohdossaan kertoo meille, että valtiovarainministeri Riikka Purra on antanut kodin rasistiselle, ihmisvihamieliselle ja eurooppalaiselle äärioikeistolaistyyppiselle puheelle.

Väitän, että se, että viittaa teihin asiayhteydessä maahanmuuttopolitiikasta puhuessani punavihreinä, on aika pientä sen rinnalla, että teidän puheenjohtajanne puhuvat sinimustista, äärioikeistolaisista ja ihmisvihamielisistä puolueista puhuessaan perussuomalaisista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

18.00 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnassa joutuu tekemään erilaisia valintoja, ja tämäkin esitys on erittäin hyvä esimerkki siitä. Tänään keskustan kansanedustajat etunenässä vastustavat toiselle asteelle säädettäviä lukukausimaksuja kolmansien maiden opiskelijoille perusteilla, jotka eivät nähdäkseni ole Suomen kansallisten etujen mukaisia. Siinä kumpuaa ajatus siitä, että on veronmaksajien, siis kaikkien suomalaisten veronmaksajien, tehtävä rahoittaa jokaisen syrjäkoulun tulevaisuus sillä, että raahataan sitten vaikka Nicaraguasta taikka Aasiasta tai kolmansista maista laajemmin opiskelijoita veronmaksajien kustantamana opiskelemaan sinne ja tällä tavalla ylläpidetään ja tekoehgitetään niitä kouluja. Tämä ei voi olla näin.

Suomen kansallisten etujen mukaista on, että kolmansien maiden opiskelijoille, myös toiselle asteelle, määritellään lukukausimaksut, joilla he osallistuvat sen saamansa koulutuksen kustannuksiin. Tämän jälkeen tervetuloa opiskelemaan. Mutta keskusta ajattelee, että tätä esitystä ei tarvitse tehdä, koska heidän näkökulmastaan tämä saattaa vähentää näiden opiskelijoiden halua tulla Suomeen, mikäli he joutuvat kustantamaan. Eli toisin sanoen he ajattelevat, että on Suomen veronmaksajien kollektiivinen tehtävä pelastaa yksittäinen koulu siten, että kolmansista maista tullaan opiskelemaan näihin kouluihin, ja näin se ei tietenkään voi olla. Kummaksun tätä ajattelumallia ja ajattelen, että tässä salissa ensisijaisesti pitää tarkastella, mikä on Suomen edun mukaista, ei yksittäisen kunnan, ei yksittäisen alueen etujen mukaista.

Toisinaan ne ovat yhteneväisiä. Se, että jollakin alueella tehdään joitakin päätöksiä, esimerkiksi täältä säädetään joitain päätöksiä, voi olla jonkun kunnan etujen mukaista tai jon-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

kun alueen edun mukaista, mutta samanaikaisesti ne ovat myös Suomen etujen mukaisia. Ja siltä pohjalta näitä pitää aina tarkastella, mikä parhaimmillaan hyödyttää Suomen yhteiskuntaa. Nähdäkseni nämä lukukausimaksut ovat toimi, joka on järkevää tehdä. Niin paljon väärinkäytöksiä on nähty tämän toisenkin asteen ympärillä, mitä tulee kolmansien maiden opiskelijoihin. Siis Suomessa on perustettu yrityksiä, jotka tekevät ihan puhdasta liiketoimintaa sillä, että raahataan nuoria, jopa alaikäisiä, opiskelemaan Suomeen ja sitten peritään heiltä maksuja siitä ja tehdään bisnestä sillä, liiketoimintaa näitten nuorien kustannuksella. Tämänkin lystin ovat tähän mennessä maksaneet suomalaiset veronmaksajat. Nyt sille tehdään loppu, ja se on hyvä näin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

18.02 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Toisen asteen koulutuksen tulee tietenkin olla maksullinen näille ulkomailta tuleville. Elämme taloudellisesti haastavaa aikaa, jossa paineita koulutuksenkin leikkauksiin on. Meidän pitää huolehtia siitä, että jokainen suomalainen lapsi saa edelleen tarvitsemansa hyvän koulutuksen.

Ammatillisessa koulutuksessa on paljon haasteita ja kehitettävää. Lähiopetukseen on kiinnitettävä huomiota. Me tarvitsemme tulevaisuudessa myös niitä ammatti-ihmisiä, jotka pystyvät tekemään juuri niitä töitä, joita robotit ja tekoäly eivät voi tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigeliu.

18.03 Joakim Vigeliu ps: Arvoisa puhemies! Tahtoisin vielä virittää pientä aivopureskeltavaa ja ajattelua tästä koulutuksen tilasta yleisestikin Suomessa:

Meillä on aika monta vaalikautta eriväriset hallitukset joutuneet ja valinneet tehdä aika vaikeitakin säästöpäätöksiä koulutuksen saralla. Se ei johdu siitä, että nämä hallitukset erityisesti inhoaisivat, vihaisivat tai halveksisivat opetusta ja koulutusta, vaan siksi, että valtiontalouden tilanne on ollut hyvin vaikea ja koulutus on kieltämättä sekä valtiolle että kuntapuolelle iso menoerä. Se on tuottoisaa, se on kannattavaa. Me haluamme pitää kiinni siitä, että suomalaiset saavat maksutonta koulutusta, mutta vaikeaa se tulee olemaan, jos valtiontaloutta ei saada kuntoon. Todennäköisesti erilaiset pienemmät maksuerät pikkuhiljaa muuttuvat maksullisiksi, jos rahaa ei saada, jos verotuloja ei saada kasvuun, jos toisaalta valtiota, sen bkt:tä, ei saada kasvuun.

Tässä on meillä isoja haasteita edessä, ja se pakottaa meitä miettimään prioriteetteja ei pelkästään koulutuksen saralla vaan myös terveydenhuollossa, muissa julkisissa palveluissa — ei yksin koulutuksen saralla. Ja kun me mietimme näitä erilaisia toimia, niin esimerkiksi tänä vaalikautena ja tässä hallituksessa on tehty terveydenhuollossa, yleisesti maahanmuuttopolitiikassa ja jo koulutuksenkin saralla tällaisia arvovalintoja, että ollaan haluttu pitää kiinni siitä, että lähtökohtaisesti koulutus on maksutonta, mutta koska sitä rahaa on jostain saatava ja sitä on jostakin säästettävä, niin koetetaan löytää jokaiselta sektorilta — koulutuksesta, oikeuslaitoksesta, terveystaloudesta, ja niin edelleen — niitä pieniä puroja, joista voidaan säästää ja joilla voidaan kannustaa kehitystä parempaan suuntaan. Näin on esimerkiksi terveydenhuollon saralla se, että laittomasti maassa oleskelevien palvelutarjontaa rajataan, toisin kuin aiempi hallitus päätti, että sitä oikeutta laajennetaan. Nyt vastaavasti koulutuksen saralla yksi helppo toimi, joka voidaan tehdä ja joka tehtiin jo korkeakoulutuksen tasolla, on se, että vaaditaan lukuvuosimaksuja EU- ja Eta-maiden ulkopuoli-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

silta opiskelijoilta. Näin saadaan sitä kassavirtaa, näin pidetään huolta, että voidaan pitää kiinni niistä kaikista tärkeimmistä peruspalveluista terveydenhuollon, koulutuksen ja muiden saroilla.

Se, että tämä, joka saatiin jo korkeakouluihin, lukuvuosimaksut, laajenee nyt toiselle asteelle, on ehdottoman hyvä asia. Sillä pidetään huoli juuri siitä rahoituspohjasta ja että me pystymme kouluttamaan jatkossakin suomalaisia opiskelijoita, ja jos meille saapuu ulkomailta EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta ulkomaalaisia opiskelijoita, niin he osallistuvat tämän järjestelmän rahoittamiseen. Eikö se ole reilua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.06 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olen jo täällä muutamaan kertaan todennut, että tässä nyt tehtävät ratkaisut näiden koulutusten saamiseksi maksullisiksi ovat ihan järkeviä, mutta en nyt ole halukas laajentamaan tätä keskustelua, niin kuin äskeinen puhuja alkaessaan puhumaan sitten siitä, mitä esimerkiksi terveydenhuollossa tapahtuu. Kun sen lain käsittely tänne aikanaan tulee, niin tulen osoittamaan — ja tiedän sen jo etukäteen — että euronkaan säästöä ei siitä asiasta ole tulossa, mitä nyt sitten kuitenkin on luultu. Mutta ei käsitellä sitä nyt tässä yhteydessä tämän enempää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtakunnallisesta osaamistietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 133/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.45 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Eduskunnalle on toimitettu hallituksen esitys laiksi valtakunnallisesta osaamistietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esitys koskee Osaamispolku-palvelua, joka on toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteisessä Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus -hankkeessa vuosina 21—25. Hanke on osa Suomen kestävä kasvun ohjelmaa ja siihen sisältyvää jatkuvan oppimisen digitaalisuusi-ohjelmaa.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Osaamispolku on koulutus- ja urasuunnittelun, osaamisen kehittämisen ja työllistymisen tueksi tarkoitettu digitaalinen palvelu. Se on suunnattu ura- ja koulutusvalintoja tekeville henkilöille, ohjaajille, koulutusorganisaatioille, työelämätoimijoille ja eri hallinnonalojen asiantuntijoille. Osaamispolku auttaa yksilöitä hahmottamaan ja sanoittamaan omaa osaamistaan sekä tutustumaan erilaisiin oman osaamisen ja kiinnostuksen mukaisiin koulutus- ja työmahdollisuuksiin. Lisäksi Osaamispolku tarjoaa ohjaajille tietoa ja työkaluja ohjaustyön tueksi. Osaamispolun tietopalvelu tarjoaa laadukasta päivittyvää tietoa suunnittelun ja päätöksenteon tueksi kaikkien käyttöön. Näin Osaamispolku edistää osaamisen ylläpitämistä ja kehittämistä sekä sujuvia siirtymiä koulutuksen ja työuran nivelvaiheissa. Lisäksi palvelukokonaisuuden tavoitteena on, että koulutusresurssit kohdentuvat osuvammin työelämän ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Palvelukokonaisuuden käyttöönotto edellyttää lainsäädäntöä erityisesti palveluun rakentuvan osaamistietovarannon vuoksi. Hallituksen esityksessä ehdotettava laki valtakunnallisesta osaamistietovarannosta sisältää säännökset tietosuojasta ja palvelua ylläpitävien viranomaisten eli Opetushallituksen ja KEHA-keskuksen tehtävistä. Palvelun hyödyntäminen olisi henkilölle vapaaehtoista, ja heillä olisi laaja mahdollisuus hallinnoida itse omia tietojaan palvelussa. Lisäksi palvelukokonaisuuteen sisältyy koulutustarjonnan tietovaranto, johon kootaan tietoa tarjolla olevista koulutuksista. Tietoja koulutustarjonnasta esitettäisiin Osaamispolussa, ja niistä saataisiin kansallista tietopohjaa myös selvitystä, tutkimusta ja tilastointia varten. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säännöksiä myös koulutustarjonnan tietovarannosta.

Osaamispolussa on tarkoitus hyödyntää tekoälyä esimerkiksi koulutusmahdollisuuksien esittämisessä palvelun käyttäjille. Hallituksen esitys on ensimmäisiä, joissa esitetään sektorikohtaista sääntelyä tekoälyn hyödyntämiseen liittyen.

Ärade talman! Syftet med regeringens förslag är att möjliggöra implementeringen av den digitala Kompetensstigen. Avsikten är att Kompetensstigen ska bestå av tre delar. Tjänster för enskilda individer skulle ge verktyg för att kartlägga deras färdigheter, identifiera deras intressen och planera deras utbildnings- och karriärvägar. Den andra delen av tjänsten Kompetensstigen riktar mot handledare och övriga sakkunniga inom utbildning och arbetskraftsförvaltning. För studie- och yrkeshandledare skulle tjänsten tillhandahålla samlad information om arbetsmarknad och utbildning samt digitala verktyg för karriärplanering som stöd för handledningsarbetet. Utöver avsnittet för individer och handledare skulle Kompetensstigen också innehålla en informationstjänst med aktuell, samlad information om kompetens, utbildning och arbetsmarknaden.

För ibruktagandet av tjänsten Kompetensstigen föreslås reglering av två informationsresurser: informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbudet.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan vuoden 26 alusta, jotta palvelu voidaan ottaa käyttöön vuodenvaihteen jälkeen. Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus -hanke toteutetaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksella. Hankkeen jälkeiset ylläpitokustannukset hoidetaan tässä vaiheessa kohdentamalla uudelleen olemassa olevia resursseja. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistalle. Edustaja Hänninen.

14.50 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tärkeä askel kohti tulevaisuuden koulutus- ja työelämäpolitiikkaa. Esityksen tavoitteena on perustaa valtakunnallinen osaamistietovaranto ja sen pohjalta rakennettava Osaamispolku-palvelu, joka kokoaa yhteen tietoa koulutuksesta, osaamisesta ja työelämän tarpeista. Tarkoituksena on tukea kansalaisten mahdollisuuksia kehittää osaamistaan, suunnitella opinto- ja urapolkujaan sekä vastata koko yhteiskunnan osaajatarpeisiin. Tiedämme hyvin, että etenkin nuoruudessa tulevaisuuden suunnittelun ja toiveikkuuden tukeminen on tärkeää myös mielenterveydelle ja turvalliselle aikuistumiselle. Samalla esitys edistää hallituksen tavoitetta hyödyntää digitalisaatiota tehokkaammin julkisessa hallinnossa, mikä parantaa koulutusjärjestelmän tiedonhallintaa.

Arvoisa puhemies! Lakimuutosten myötä Opetushallitukselle perustetaan uusi tehtävä tietovarannon ylläpitäjänä. Osaamistietovaranto kokoaa julkisesti rahoitetun koulutuksen tiedot yhteen paikkaan. Tämä uudistus helpottaa tiedon käsittelyä ja kokonaiskuvan muodostamista koulutussuosituksen ja urapolkujen suunnittelussa, jolloin nuorekin on entistä helpompi valita tulevaisuuden koulutusalanensa myös ennustettujen työvoimatarpeiden mukaan.

Lainsäädäntöön sisältyy totta kai selkeät säännökset tietojen käsittelystä ja henkilötietojen suojaamisesta, jotta suomalaisten tiedot pysyvät turvassa jatkossakin. Näin uudistus tukee sekä koulutusjärjestelmän tehokkuutta että yksilön oikeuksia ja mahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys perustuu selkeään tarpeeseen. On meidän tehtävämme varmistaa, että jokaisella suomalaisella on ajantasainen ja turvallinen pääsy omaan osaamistaan koskevaan tietoon ja että koulutuksen ja työelämän tiedot tukevat toisiaan. Uudistus vähentää päällekkäistä hallinnollista työtä, parantaa koulutuksen ohjauksen laatua ja auttaa vastaamaan työelämän muuttuviin tarpeisiin. Kyse on ennen kaikkea investoinnista osaamiseen ja kilpailukykyyn koulutuksen avulla. Kyse on uudistuksesta, joka vahvistaa sekä yksilön mahdollisuuksia että Suomen tulevaisuutta, ja juuri tässä ajassa nämä ovat tärkeitä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

14.54 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä asia etenee. Edellisellä hallituskaudella perustettiin jatkuvan oppimisen keskus ja toimi myös jatkuvan oppimisen parlamentaarinen työryhmä, jossa näitä linjauksia tehtiin vuonna 20. Siitä eteenpäin sitten edellinen hallitus lähti näitä työstämään, ja nyt sitten ollaan tässä vaiheessa, että tämä konkretisoituu. Tähänhän on käytetty tätä EU:n elpymisrahaa, RRF-rahoitusta, ja se on hyvä, että niitä suunnataan tähän.

Tämä on aikuiskoulutuspolulla myös tärkeä, koska nyt saadaan sitten digimuodossa, digitaalisessa muodossa, talteen ne polut, joita on opiskeluaikana tehty ja työn ohessa myös lisää opiskeltu. Se on tietysti nyt, kun työministerikin istuu siellä aitiassa, vielä todettava tässä, että tämän jatkuvan oppimisen suhteen nämä leikkaukset, aikuiskoulutustuen poistaminen, ovat todella sääli. Toivottavasti siihen saadaan nyt entistä parempia tilalle, että rakennetaan vielä uutta, koska tämä aikuiskoulutus tulee olemaan Suomen selviytymisen kannalta, nuorisoasteen koulutuksen ohella, aivan keskeinen.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.55 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin hyvä hanke kaiken kaikkiaan, että me kootaan tätä tietovarantoa. Tärkeätä tässä olisi se, että tämä olisi helposti saatavilla käyttäjien osalta, ja siihen toivoisin, että tässä tähdätään, että nämä, jotka käyttävät tätä, näkevät polkua.

Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin myös, että tekoälyä käytettäisiin tässä sillä tavalla hyödyksi, että kun henkilö itse menee sinne tietyllä osaamisprofiilillaan laittamaan tavoitteita ja ajattelee, mihin pitäisi päästä, mitä polkuja siellä on käytettävissä, niin sieltä tulisi ehdotuksia. Kaikkea tätä nyt pitäisi käyttää.

Sitten miettiisin nyt, kun työministerikin on täällä paikalla, erittäin paljon sitä, kuinka paljon tätä kytetään tähän TE-palvelujen palvelukokonaisuuteen ja sitä kautta saatavaan tietopohjaan. Kun me kootaan tätä, niin meillä on taas uusi työkalu myöskin sinne, kun sieltä sitten haetaan niitä mahdollisuuksia kehittää osaamista ja niin poispäin. Tämä on todella mahdollisuuksia antava, ja siinä mielessä tämä on hyvä.

Kuten edustaja Haatainen kiinnitti huomiota, niin kysymys on myöskin siitä, minkälaisilla kustannuksilla ja miten sieltä työn ohesta päästään opiskelemaan. Silloin tällaiset aikuiskoulutustuen tapaiset mallit meidän pitää kehittää, ja sitä täytyy viedä eteenpäin. Minusta on ollut tämän hallituksen suurimpia virheitä, että aikuiskoulutustuki on lakkautettu, ja se vaatii kyllä jatkossa, jotta me pärjäämme työelämässä, jonkinlaisen vastaavan järjestelmän. On mielenkiintoista nähdä nyt, miten tämä tulee jatkossa etenemään, ja on hienoa, että tässä EU:n elpymisvälinettä tällaiseenkin asiaan saadaan vietyä eteenpäin — kiitos tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri sanoa? — Olkaa hyvä, kaksi minuuttia — oikeasti kaksi minuuttia.

14.57 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Ärade talman, arvoisa puhemies! Luulen, että pärjään vähemmälläkin ajalla tällä kertaa. — Edustaja Lylyn kysymykseen siitä, hyödynnetäänkö tekoälyä: Kyllä hyödynnetään. Sen kautta järjestelmä pyrkii järjestämään näitä eri vaihtoehtoja hakijalle, jotta navigointi, eteenpäin meneminen olisi mahdollisimman helppoa. Eli nimenomaan analysoiden henkilön taustaa, kokemusta, koulutusta ja niin edelleen tarjotaan tarkoituksenmukaisia vaihtoehtoja.

Kaiken kaikkiaan ajattelen, että tämä on järjestelmä, joka hyvin istuu siihen yhteisesti tunnustettuun tavoitteeseen jatkuvasta oppimisesta. Ura, koulutus ei ole asia, joka päättyy siihen 25 vuoteen, vaan tulemme jatkuvasti kouluttautumaan, ja tämä tarjoaa sille välineitä, jotta se voi olla mahdollisimman tehokasta, johdonmukaista ja hakijan toiveet, tavoitteet täyttävää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 147/2025 vp

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohlien jälkeen. — Sitten ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.59 Työministeri Matias Marttinen (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä ehdotetaan kumottavaksi taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annettu laki ja koulutuksen korvaamisesta annettu laki. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia.

Verovelvollisten työnantajien verovähennysoikeus eli työnantajan koulutusvähennys kumottiin tämän vuoden alusta lukien. Yksityisen sektorin koulutusvähennyksestä luovuttiin, koska vähennyksellä ei ollut saavutettu sille asetettuja tavoitteita. Nyt käsitellyssä olevalla koulutuskorvauksen lakkauttamisella toteutetaan sama toimenpide ei-verovelvollisten työnantajien osalta.

Ehdotuksen mukaan koulutuskorvausta ei enää maksettaisi ensi vuoden alusta tai sen jälkeen toteutettuihin koulutuksiin. Vuonna 25 toteutettavista, ehdotukset täyttävistä koulutuspäivistä voidaan edelleen maksaa koulutuskorvausta vuonna 2026. Koulutuskorvaushakemuksiin tai oikaisuvaatimuksiin tehtyihin päätöksiin kohdistuvaa muutoslainhakuoikeutta ei kuitenkaan ehdoteta rajoitettavaksi.

Ehdotuksen tavoitteena on säästää valtion menoja. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen vähentäisi suoraan valtion menoja arviolta noin 12 miljoonaa euroa vuodessa. Taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetussa laissa säädetään koulutussuunnitelman laatimisesta koulutuskorvauksen edellytyksenä. Koulutuskorvauksen lakkauttamisen myötä myös taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annettu laki ehdotetaan kumottavaksi näin ollen tarpeettomana. Koulutuskorvauksen lakkauttamisen vuoksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että poistettaisiin koulutuskorvauksen toimeenpano laissa säädetyistä Työllisyysrahaston tehtävistä.

Rouva puhemies! Lakien ehdotetaan tulevan voimaan ensi vuoden alusta lukien. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Siellä on muutama vastauspuheenvuoropyyntö, edustaja Lyly ainakin. Muita ei taida olla. Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro, minuutti. — Nyt puhe ei kuulu.

15.01 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on sitä jatku-moa, jota hallitus on tässä tehnyt. Aikuiskoulutustuki on lopetettu, koulutusvähennys on lopetettu, nyt koulutuskorvaus lopetetaan. Eli kaikkea sitä, niitä välineitä, mitä työelämässä juuri nyt tarvitaan, silloin kun osaamista eniten tarvitaan, viedään tässä koko ajan vä-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

hemmäksi, ja tämä on huolestuttava suunta silloin, kun työelämä tarvitsisi sitä osaamista. Osaamista tarvitaan muun muassa tuottavuuden kehittämisessä ja muussa, ja tämä on todella huolestuttava kehityspolku. Tässä mielessä kyllä ihmettelen sitä, että tässä on kuitenkin kymmeniätuhansia opiskelijoita käyttänyt tätä aikuiskoulutustukea, 30 000, koulutuksen leikkauksia on 11 000 opiskelupäivää ja sitten on 500 000 koulutuspäivää ollut tässä korvauksen piirissä — aika moni on tästä pystynyt saamaan tukea sille koulutukselle. [Puhemies koputtaa] Arvoisa ministeri, onko tämä Suomen suunta, että koulutuksesta leikataan koko ajan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

15.02 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla koulutuskorvaus esitetään lakkautettavaksi osana valtionhallinnon sopeutustoimia. Koulutuskorvaus on ollut jälkikäteen rahallinen tuki, jota julkisen ja kolmannen sektorin työnantajat ovat voineet hakea kattamaan työntekijöiden kouluttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Sen käyttö on kuitenkin jäänyt vähäiseksi ja hallinnollisesti raskaaksi, mikä ei ole yhteiskuntamme tulevaisuuden kannalta positiivista. Yksittäisen tukimuodon teko-hengittämisen sijaan nyt ehdotetulla muutoksella julkisia menoja vähennetään noin 200 miljoonalla eurolla vuosittain. Samalla on tärkeää, että todetaan, että koulutuskorvauksen poistaminen ei tarkoita koulutuksen tai osaamisen kehittämisen väheksymistä.

Arvoisa puhemies! Jatkuva oppiminen on edelleen yksi suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksista ja tulevaisuuden kilpailukyvyn perusta. Hallitus on ohjelmansa mukaisesti luonut myös uusia keinoja osaamisen kehittämisen tukemiseen ilman kallista tukijärjestelmää. Esimerkiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus pilotoi joustavia koulutus- ja urapolkuja sosiaali- ja terveysalalla sekä kasvatusalalla, joilla työvoimapula on suurin. Samoin varhaiskasvatuksen henkilöstön kehittämisohjelmassa panostetaan työn ohessa tapahtuviin opintoihin. Digitalisaation myötä on myös panostettu siihen, että koulutustarjonta on entistä helpommin saatavilla eri laajuisina kokonaisuuksina. Näillä toiminla varmistetaan, että työntekijöiden osaamisen päivittäminen ei pysähdy, vaikka koulutuskorvaus päättyy.

Arvoisa puhemies! Kyse ei siis ole koulutuksen arvon heikentämisestä vaan sen vaikutavuuden vahvistamisesta. Hallitus haluaa suunnata yhteiskunnan rajalliset koulutusresurssit tehokkaammin heille, jotka nostavat koulutustasoaan, sekä niihin koulutuksiin, jotka tukevat työllistymistä. Yksilön kannalta koulutuksen merkittävin tehtävä on sivistyksen ja osaamisen kartuttaminen, mutta yhteiskunnallisesti yhtä tärkeää on myös, että koulutusjärjestelmä tukee yhteiskuntamme kehittymistä ajassa. Tämänkaltaisilla uudistuksilla varmistamme, että meidän maksamiamme verovaroja käytetään vastuullisesti ja että työnteon rinnalla oppiminen säilyy mahdollisuutena kaikille. Jatkuva oppiminen on edelleen keskeinen osa Suomen menestystä, vaikka keinot sen tekemiseen muuttuvat ajassa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

15.06 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä tosiaan hallitus on lakkauttamassa koulutuskorvauksen. Lausunnonantajat vastustivat laajasti hallituksen esi-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

tystä. Koulutuskorvauksen lakkauttamista vastustettiin erityisesti hyvinvointialueiden, kuntien, yliopistojen sekä palkansaajien ja muiden järjestöjen antamissa lausunnoissa. Käytännössä tässä on kyse leikkauksesta, joka kohdistuu ennen kaikkea kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Koulutuskorvauksella on voitu vahvistaa henkilöstön osaamista varsinkin ottaen huomioon hyvinvointialueiden tiukka taloudellinen tilanne. Koulutuskorvauksen poistaminen heikentää täydennyskoulutusvelvoitteiden toteutumista. Koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaa erityisesti sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden henkilöstön osaamiseen ja palvelujen laatuun. Pitkällä aikavälillä lausunnonantajat näkivät koulutuskorvauksen lakkauttamisen lisäävän riskiä merkittävän osaamisvajeen syntymisestä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa. Kunta- ja hyvinvointialueiden lausunnoissa tuodaan esille, että esityksessä tulisi arvioida muutoksen vaikutusta työnantajakuvaan sekä veto- ja pitovoimaan, koska mahdollisuudet ammatilliseen kehittymiseen lisäävät alojen houkuttavuutta.

Valtiovarainministeriö totesi antamassaan lausunnoissa, että siltä osin kuin kuntien tarjoama koulutus kohdistuu kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvia tehtäviä hoitavaan henkilöstöön — esimerkiksi varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus — tulevat kuntien lisääntyvät kustannukset otettaviksi huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa kustannustenjaon tarkistuksen myötä. Valtiovarainministeriön lausunnoissa arvioitiinkin, että koulutuskorvauksen lakkauttaminen voi lisätä määrärahan tarvetta peruspalvelujen valtionosuusmomentilla. Eli säästö toisessa kohtaa voi aiheuttaa kuluja toisessa kohtaa.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaan hyvinvointialueille osoitetun rahoituksen määrä tarkistetaan jälkikäteen tilinpäätöstä seuraavan vuoden varainhoitovuoden rahoituksen yhteydessä. Mikäli koulutuksen määrä pysyy samana, tulevat koulutuskustannukset huomioiduksi hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikäteistarkastuksessa. Näin ollen myös hyvinvointialueiden osalta tosiasiallinen säästövaikutus julkiseen talouteen kokonaisuutena voi jäädä hallituksen esitysluonnoksessa esitettyä pienemmäksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

15.09 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa esiin huoleni hallituksen suunnitelmasta lakkauttaa koulutuskorvausta koskeva lainsäädäntö. Esityksessä ehdotetaan kumottaviksi taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annettu laki ja koulutuksen korvaamisesta annettu laki sekä ehdotetaan myös muutettavaksi työtömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia.

Esityksellä on tarkoitus siis lakkauttaa koulutuskorvaus. Koulutuskorvauksella korvataan työnantajalle työntekijän koulutuksen aikaisia palkkakustannuksia. Pääministeri Orpon hallitus teki kehysriihessä 2024 päätöksen työnantajan koulutusvähennyksen lakkauttamisesta, koska vähennyksellä ei oltu saavutettu sille asetettuja tavoitteita. Tällä koulutuskorvauksen lakkauttamisella hallitus kuitenkin säästäisi vain 12 miljoonaa euroa vuodessa, siis leikkaamalla työntekijöiden osaamisen kehittämisestä ja kouluttamisesta. Tämä säästö on verrattain pieni, mutta sen vaikutukset voivat olla merkittävät.

Lausuntopalautteessa koulutuskorvauksen lakkauttamista vastustettiin laajasti hyvinvointialueiden, kuntien, yliopistojen sekä palkansaaja- ja muiden järjestöjen toimesta. Muun muassa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa säädetään terveyden-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

huollon ammattihenkilön velvollisuudesta ylläpitää ja kehittää ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä perehtyä ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän lakiehdotuksen lausuntopalautteessa pelätään osaamisen vajauksen kasvavan, mikä heikentää julkisen sektorin palveluiden laatua ja tehokkuutta tulevaisuudessa. Onko todellakin järkevää tehdä tällaisia pieniä säästöjä, jotka voivat pitkällä aikavälillä johtaa suurempiin kustannuksiin ja heikentyneisiin palveluihin? Säästöt eivät ole vain taloudellisia, vaan ne vaikuttavat myös työntekijöiden motivaatioon ja työhyvinvointiin. Uskon, että meidän tulisi priorisoida osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen, ei vähentää sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.11 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen ollut tätä aikoinaan sopimassa. 2011—2013, kun tehtiin raamisopimusta, tämä kolmen päivän koulutusasia oli esillä, ja silloin sovittiin koulutuskorvauksesta ja koulutusvähennyksestä, [Timo Suhonen: Ja sekin viedään!] ja nyt niitä täällä puretaan. Ei ole ensimmäinen lakiesitys, joka koskee niitä asioita, mitä aikoinaan olen ollut sopimassa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on taas harmillista jatkoa niille koulutusleikkauksille, joita täällä on jo aiemmin tullut esiin: aikuiskoulutustuki, koulutusvähennys, koulutuskorvaus, sitten ammatillisen koulutuksen leikkaukset. Jos näitä katsotaan, aikuiskoulutustuen lopettaminen 170 miljoonaa, 30 000 opiskelijaa vuodessa, ammatillisen koulutuksen leikkaukset 120 miljoonaa, 11 000 opiskelupaikkaa, koulutusvähennyksen poisto aiemmin 12 miljoonaa, käyttäjiä 295 000, ja nyt tämä, jossa on 12 miljoonaa leikkausta ja opiskelupäiviä 512 000. 600 työnantajaa on tätä käyttänyt viime vuonna. Eli puhutaan merkittävistä määristä.

Arvoisa rouva puhemies! Ymmärtäisin tämän jotenkin, jos tämä 300 miljoonaa olisi rakennettu johonkin uuteen koulutusjärjestelmään tai johonkin sellaiseen, jolla varmistettaisiin ihmisten osaaminen työelämässä. Nyt tällä suljetaan koko ajan näitä välineitä pois, ja se on tässä erittäin huono asia.

Sitten tässä on vielä se, että tämä on ollut suunnitelmallista koulutusta eli on pitänyt yrityksissä tai yhteisöissä suunnitella se ammatillisen koulutuksen taso. On ensin katsottu, mitä osaamista on, ja sen jälkeen sitten mietitty, millä niihin tuleviin vaatimuksiin päästään ja miten sitä työuran osaamista pidetään yllä. Nämä ovat olleet täällä taustalla. Sitten jos katsotaan tätä korvausta, niin se on ollut noin kymmenen prosenttia palkkakustannuksista, ja sitten kun katsotaan sitä, että vähintään kuusi tuntia pitäisi olla päivässä koulutusta — äsken mainitsin jo näitä päivien lukumääriä — ja sitten kun katsotaan työelämää noin keskimäärin, kuinka paljon siellä työelämässä koulutetaan työnantajan toimesta, niin se on keskimäärin neljästä viiteen päivään koulutusta per työntekijä vuodessa, ja tämä olisi tukenut sen kolmen päivän osalta sitä koulutusta, niin että varsin merkittävästä asiasta on silloin kysymys.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on isku oikeastaan juuri silloin, kun eniten osaamista tarvitaan. Eli pitäisi pystyä tekemään sitä päivitystä siellä työpaikalla ja antamaan tukea työnantajalle, kun niistä koulutuksista kuitenkin tulee kuluja, niin että myös pystyttäisiin sitä toimintaa tekemään. Valitettavaa tässä on se, että tässä on aika pitkälle sama kohde-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

ryhmä kuin aikuiskoulutustuessa oli, ja tähän samaan kohderyhmään kohdistuu tämäkin isku. Tämä on sillä tavalla todella huono suunta.

Edellisessä kohdassa puhuttiin osaamisvarannosta. Tämä nyt on taas polku, jossa sitä taloudellista puolta heikennetään ja sitten rakennetaan joitain polkuja, joihin pitäisi sitten päästä kehittämään itseään.

Täällä puhuttiin, onko tämä vastuullista verorahojen käyttöä. Mielestäni vastuullista verorahojen käyttöä on se, kun ihmisten osaamisesta pidetään huolta työuran aikana, ja sitä jatkossakin tarvitsee tehdä, jotta Suomi pärjää kilpailussa maailmalla ja muualla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

15.16 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsitellään esitystä koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi. Koulutuskorvausta voivat nykyisin saada tietyt ei-verovelvolliset työnantajat, kuten kunnat, hyvinvointialueet, yliopistot, säätiöt ja yhdistykset. Valtiovarainministeriö on maksanut kalenterivuosittain hakemuksesta Työllisyysrahastolle sen määrän, jonka rahasto on hyvittänyt työnantajille koulutuskorvauksina. Koulutuskorvausta ei enää maksettaisi 1.1.2026 tai sen jälkeen toteutettaviin koulutuksiin. Lait on tarkoitettu siis tulemaan voimaan 1.1.2026.

Arvoisa rouva puhemies! Jälleen tässä on yksi osoitus Orpon hallituksen lyhytnäköisestä leikkauspolitiikasta koulutukseen ja työvoiman osaamiseen. Työnantajan koulutusvähennys poistettiin jo aiemmin eli 1.1.2025 alkaen. Nyt kyse on Työllisyysrahaston maksamasta koulutuskorvauksesta, jota maksettiin kunnille vuonna 2024 noin 4,4 miljoonaa euroa, hyvinvointialueille noin 4,1 miljoonaa euroa ja säätiöille noin kolme miljoonaa euroa. Työllisyysrahasto maksoi koulutuskorvausta 602 työnantajalle noin 11,5 miljoonaa euroa vuoden 2023 koulutuspäiviltä. Korvaukseen oikeutetut työnantajat hakivat korvausta yli 500 000 koulutuspäivän perusteella. Koulutuskorvausta saaneista työnantajista oli kuntia ja kaupungeja 264, hyvinvointialueita 21, yhdistyksiä ja säätiöitä 177, seurakuntia 94, yliopistoja kymmenen ja muita työnantajia 36.

Koulutuskorvauksen lakkauttamista on vastustettu laajasti hyvinvointialueiden, kuntien, yliopistojen sekä palkansaaja- ja muiden järjestöjen toimesta. Työntekijäjärjestöillä ei ollut tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa esityksen sisältöön, ja valmistelu tehtiin erittäin tiukalla aikataululla. Hyvän lainsäädännön perusteita ei noudatettu esimerkiksi lausuntokierroksen osalta, joka kohdentui suurimmaksi osaksi lomakaudelle.

Tutkimustiedon perusteella työntekijöiden osaamisen ja hyvinvoinnin vahvistaminen on olennaista työn tuottavuuden parantamisen näkökulmasta. Tämänkin vuoksi tämä esitys koulutuskorvauksen lakkauttamisesta on varsin kyseenalainen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

15.18 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Koulutuskorvauksessa ei ole kyse turhasta menoerästä. Korvauksen käyttö on itse asiassa ollut kasvussa, ja nykyisin jo lähes kaikki kunnat ja hyvinvointialueet hyödyntävät tätä mahdollisuutta. Me tiedämme, että erityisesti kunnat ja hyvinvointialueet ovat huonossa taloudellisessa tilanteessa, ja siten tällä korvauksen lakkauttamisella tulee olemaan merkittäviä kerrannaisvaikutuksia niiden toimintaan.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

On tietenkin oltava valmis tekemään uudistuksia, ja itsekin kannatan sitä, että näitä käytössä olevia varoja käytettäisiin vaikuttavuutta kasvattavalla tavalla. Hallitus ei kuitenkaan tällä hetkellä tee uudistuksia vaan ajaa vain alas olemassa olevia järjestelyjä eikä tarjoa mitään tilalle. Tämä ei ole uudistamista, vaan tämä on taas yksi koulutusleikkaus.

Arvoisa puhemies! Haluan tuoda esille, että koulutuskorvauksen poistolla on itse asiassa myös sukupuolivaikutuksia. Se osuu erityisesti samoille julkisille naisvaltaisille aloille, joilla kouluttautumismahdollisuudet ovat heikentyneet jo aikuiskoulutustuen poiston myötä. Koulutuskorvauksen poisto voi heikentää myös julkisten alojen houkuttelevuutta nykyisestään, ja tästä meidän kaikkien päättäjien tulisi olla huolissaan. Sote- ja opetuslalla on myös monia tehtäviä, joille tarvitaan kuumaisesti tekijöitä, ja mahdollisuudet oman osaamisen ylläpitämiseen työn ohessa ovat olleet yksi tärkeä houkutus tekijä julkisella sektorilla. On sekä yksilön että yhteiskunnan etu, että ihmisillä on mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, oman osaamisensa täydentämiseen ja uudelleen kouluttautumiseen. Nyt kun työministeri on siinä paikalla, niin haluaisin kuulla näkemyksen, miten me toteutamme tätä jatkossa näitten leikkausten jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt varmasti sitten ministeri haluaa vastata. Kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.21 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kansanedustajille hyvästä, laadukkaasta keskustelusta. Tämähän kuuluu tähän saliin, että kun pohjataan puheenvuorot faktoihin ja asia-argumentteihin, niin on sitten helpompaa käydä myös laadukasta poliittista keskustelua.

Ensinnäkin nyt vielä tästä koulutuskorvauksen poistamisesta: Tosiaan toivon, hyvät kansanedustajat, että muistamme kaikki myös sen, että Suomen julkisen talouden tilanne on äärimmäisen vakava tällä hetkellä. Tänä vuonna velkaa otetaan jopa yli 13 miljardia euroa, joten se tarkoittaa sitä, että kyllä myös päätöksentekijöiden täytyy hyvin tarkasti arvioida sitä, mitä menoja me tarkastelemme, mitä päätöksiä tulemme tekemään, jotta taas tulevaisuudessa julkinen talous saadaan tasapainotettua.

On myös tärkeää muistaa se, mikä on tuotu esille tässä hallituksen esityksessä: Tämä toistui nyt useiden kansanedustajien puheenvuoroissa, että 2014 otettiin tosiaan, mihin edustaja Lyly myös viittasi, koulutuskorvaus ja koulutusvähennys käyttöön. Kun meidän ministeriön valmistelussa on seurattu sitä, millä tapaa vastaavasti näihin koulutuksiin osallistuminen on muuttunut näiden muutosten myötä, niin nimenomaan tässä hallituksen esityksessä on todettu myös selkeästi ääneen, että nämä muutokset eivät näyttäneet muuttaneen merkittäväällä tavalla henkilöstön osallistumista työnantajan tarjoamaan henkilöstökoulutukseen. Toisaalta taas on tärkeää muistaa se, että tässä on nyt kyse siis siitä, että tämä on ollut kymmenen prosenttia, siis koulutuskorvauksesta se valtion osuus tähän järjestelmään. Eli tälläkin hetkellä jo aivan leijonanosa tästä koulutuksesta on ollut jo näiden meidän hienojen julkisten työnantajien itsensä kustantamaa, joten toivon myös, että tässä ikään kuin pidetään nämä faktat kaikkien mielessä.

Edustaja Pitko kysyi sitten sitä, millä tavalla tullaan turvaamaan jatkossa taas vastaavasti nämä koulutusmahdollisuudet. Tällä hetkellä meillä on siis varattu yhteensä kymmenen miljoonaa euroa pilotteihin, jotka nyt kohdistuvat ennen kaikkea julkisen sektorin työtehtäviin sotealalle, sivistystoimialalle, siihen, millä tapaa sitä erikoistumiskoulutusta voidaan vastaavasti järjestää. Käymme läpi nyt siinä erityisesti sitä, millä tavalla tätä juuri

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

työn kuluessa, työn aikana tapahtuvaa oppimista voidaan parantaa. Ajatellaan vaikka tilannetta, jossa sairaanhoitaja vaikka haluaa opiskella terveystieteiden maisteriksi tai varhaiskasvatuksen opettaja haluaa erikoistua edelleen opinnoissaan. Tässä yhtenä keskeisenä asiana, mitä käymme parhaillaan läpi, on se, miten näihin tutkintoihin liittyvät pakolliset harjoittelut saataisiin paremmin hoidettua, koska ne ovat olleet palautteen perusteella, mitä taas opiskelijat ja työntekijät ovat meille laittaneet palautetta, se keskeisin asia.

Elikkä vakuutan teille, että haemme vaikuttavia toimenpiteitä, millä voidaan kuitenkin turvata se, että erittäin hienoissa arvostetuissa julkisen sektorin työtehtävissä työskentelevät suomalaiset työntekijät pystyvät kehittämään osaamistaan myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt oli vielä pari puheenvuoroa pyydetty. Edustaja Harakka.

15.24 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kyllähän nämä koulutusleikkaukset ovat erittäin huonosti ajoitettuja, nimenomaan työntekijäkoulutusleikkaukset tässä jättityöttömyyden ja toisaalta murrosteknologioiden läpimurron aikana. Tämä koulutuskorvausten leikkaaminen on nyt kolmas osa tässä kolmiosaisessa tragediassa, jossa ensimmäinen osa oli tämä aikuiskoulutustuen teurastus, sen jälkeen työnantajan koulutusvähennyksen poisto ja nyt sitten vielä nämä loputkin.

Kun verrataan tilannetta 2000-luvun alkuun, jolloin meillä oli vastaavanlainen tilanne, kun meillä tietotekniikan ja tietoliikenteen alalla tapahtui valtavaa edistystä niin sanotun Nokia-vetoisen buumin aikana, niin silloinhan nykytilanteeseen verrattuna meillä oli yli puolitoistakertainen panostus nimenomaan julkiselta vallalta koulutukseen ja työssä kehittymiseen. Vastaavasti muissa Pohjoismaissa on edelleenkin merkittävästi suurempi osa nyt jo verrattuna tähän nykytilanteeseen tässä työssä ja ammatissa oppimisessa ja nimenomaan työnantajan kustantamissa koulutustunneissa.

On vähän surullista kuulla, että näitten poistojen ja näitten hyvin huonosti harkittujen säästötoimien tilalle nyt kaavaillaan joitain mahdollisesti muita pieniä panostuksia, kun meillä olisi pitänyt olla jo hallituskauden alusta alkaen merkittävä ymmärrys ja panostus siihen, että nimenomaan työnantajien ja työssä tapahtuvan koulutuksen, uudelleen koulutuksen, jatkokoulutuksen, täydennyskoulutuksen resursseihin tehdään merkittävä panostus. Miksi näin? Koska tekoäly tulee mullistamaan työelämän, se tulee mullistamaan yhteiskunnan. Se tulee edellyttämään aivan ainutlaatuisia panostuksia työntekijöiden ja varsinkin työtä etsivien koulutustason nostamiseen. Silloin nämä toimet ovat sitä samaa myrkyä, jota tämä hallitus on ylipäättään tarjoillut, valitettavasti, työllisyyspolitiikassa tai pikemminkin sen puutteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.27 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Marttinen tuossa viittasi tähän 10 miljoonaan, joka täällä on nyt sitten laitettu siihen, että haetaan uusia malleja tuolla sosiaali- ja terveyssektorilla. Samalla kun on poistettu 310 miljoonaa tässä säästötoimenpiteessä, niin sitten se kymmenen miljoonaa onkin yhtäkkiä semmoinen iso asia, joka tässä korvaa näitä, eli 30 kertaa pienempi asia kuin mitä nyt tässä on poistettu.

Sitten jos ajatellaan, kun mainitsitte, että tässä tarjonta ei ole lisääntynyt ja opiskelijoiden hakeutuminen ei varmaan ole senkään takia lisääntynyt, niin työnantajat ovat saaneet

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

tästä koulutuskorvauksesta vähennyksen kuluihin, ja koulutusvähennyksessä tuli siellä yksityisellä puolella sama. Siellä on myös tullut sitä helpotusta siihen koulutuksen tarjoamiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän suurin haasteemme jatkossa, jos me ajatellaan, että pärjätään näissä isoissa haasteissa, on se, miten työ ja opiskelu työuran aikana yhdistetään. Meidän pitää jatkuvasti yrittää kehittää itseämme, ja meidän pitäisi pystyä luomaan tällainen järjestelmä, jossa sinä voit työuran aikana käydä opiskelemassa ja päivittämässä tietoa ja taas palata töihin. Tämän lomittaminen tulee olemaan se meidän isoin haasteemme, jotta me pärjäämme jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän vielä vastata jotain? — Ei. Selvä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 144/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tässä esittelijänä on niin ikään ministeri Marttinen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

15.29 Työministeri Matias Marttinen (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies! Niin sanotut vähämerkityksiset tuet ovat yritystukia, joita voidaan myöntää kansallisesti ilman, että Euroopan komissio päättää tuen sisämarkkinoille soveltuvuudesta. Komissio on antanut useita asetuksia, joiden ehtojen mukaiset tuet ovat vähämerkityksisiä. Tyypillisesti vähämerkityksisyys varmistetaan enimmäismäärällä, jota enempää tukea ei saa myöntää yhdelle yritykselle kolmen vuoden aikana. Tämä enimmäismäärä voi vaihdella tuen kohteen mukaan. Yleinen vähämerkityksisen tuen enimmäismäärä on 300 000 euroa kolmessa vuodessa. Jos tukea myönnetään enimmäismäärää suurempi summa, tuki ei enää ole vähämerkityksistä mutta voi olla hyväksyttävissä muiden valtiontukisääntöjen nojalla.

Tukea käytetään laajasti jäsenvaltioissa. Suomessa arvioidaan myönnettävän lukumäärällisesti kymmeniätuhansia asetusten mukaisia tukia vuosittain. Tukea myönnetään EU-asetusten nojalla valtion keskushallinnossa muun muassa TEMin hallinnonalalla. Keskeisiä toimijoita ovat Business Finland, Finnvera sekä elinvoimakeskukset. Tukia myöntävät myös kunnat. Uusissa vähämerkityksisen tuen asetuksissa edellytetään kuitenkin tiukem-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

pia ehtoja tukien myöntämiselle. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa tukien seuranta, niiden raportointi keskitettyyn rekisteriin sekä tietojen säilyttäminen. Jäsenvaltioiden on myös varmistettava siitä, että yrityksen saaman tuen enimmäismäärää valvotaan tuen myöntämisen yhteydessä ja että tukitiedot säilytetään asianmukaisesti. Nyt esitettävät lakimuutokset varmistavat Suomen osalta, että asetusten ehdot täyttyvät. Siten voimme varmistaa, että vähämerkityksisten tukien myöntäminen Suomessa voi jatkuu.

Elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annettuun lakiin lisätään uusi tehtävä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle. Keskus hallinnoi jatkossa unionitason rekisterin pääkäyttöoikeuksia Suomessa sekä toimisi tarvittaessa yhteystahona Euroopan komission ja kansallisten pääkäyttäjien välillä. Lisäksi valmisteverotuslakiin, virvoitusjuomaverosta annettuun lakiin ja eräiden juomapakkausten valmisteverosta annettuun lakiin sekä lakiin verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta tehtäisiin tarpeelliset täydennykset ja täsmennykset merkityksellisen tuen seurantaa ja raportointia koskevien velvollisuuksien toteuttamiseksi. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettuun lakiin tehtäisiin myös tekninen tarkistus.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja viimeistään 1.1.2026, jolloin EU-asetukset edellyttävät uusien tukien rekisteröimistä. Asia on tärkeä, jotta yritysten rahoitus- ja toimintaedellytykset varmistetaan myös vuodenvaihteen jälkeen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 150/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.32 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia sekä useita siihen liittyviä lakeja: työttömyysturvalakia, työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia, merimieseläkelakia, julkisten alojen eläkelakia, tuloverolakia ja työsopimuslakia. Esityksen keskeisenä tavoitteena on ajantasaistaa ja selkeyttää sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien sääntelyä, erityisesti erityisraskausrahaa, luovutuspäivärahaa ja erityishoitorahaa koskevia säännöksiä.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Erityisraskausrahaa koskevaan sääntelyyn ehdotetaan muutoksia, joilla raskaana olevien työntekijöiden turvaa parannettaisiin. Tarkoituksena on laajentaa erityisraskausrahaan oikeuttaviin työtehtäviin tai työolosuhteisiin liittyviä tekijöitä, jotka voisivat aiheuttaa vaaraa raskaana olevan tai sikiön terveydelle. Erityisraskausrahaan oikeuttaviin vaaratekijöihin luettaisiin jatkossa melu, äärimmäinen kylmyys ja kuumuus, iskut, värinä ja liike, taakkojen käsittely, liikkuminen, henkinen ja fyysinen väsymys ja rasitus.

Lisäksi erityisraskausrahaa olisi mahdollista saada osittaisena, jos vaaralle altistuminen olisi vältettävissä työskentelemällä osa-aikaisesti eikä työnantajan muilla toimenpiteillä olisi mahdollista ehkäistä riskiä riittävästi. Tätä varten työsopimuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös osittaisesta erityisraskausvapaasta.

Muutokset perustuvat raskaussuojeludirektiiviin, työturvallisuuslakiin ja sen nojalla annettuun raskaussuojeluasetukseen, ja niiden tavoitteena on yhdenmukaistaa erityisraskausrahaa koskeva sääntely vastaamaan paremmin EU:n ja kansallisen raskaussuojelulainsäädännön vaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää myös luovutuspäivärahaa koskevaa sairausvakuutuslain sääntelyä selkeytettäväksi. Luovutuspäiväraha maksettaisiin jatkossa täytenä ansionmenetykskorvauksena kudoksen, solujen tai esimerkiksi munuaisen luovuttamisesta tai siihen liittyviin välttämättömiin tutkimuksiin osallistumisesta. Luovutuspäivärahan taso nostetaan vastaamaan tartuntatautipäivärahaa. Näin etuus kompensoisi nykyistä paremmin luovutuksesta luovuttajalle aiheutuvaa ansionmenetystä. — Tahdon esittää erityiskiitoksen edustaja Ville Väyrykselle, joka on tuonut luovutuspäivärahaan liittyvän epäkohdan tietoon. Joskus pienikin muutos lainsäädäntöön voi olla elämän kokoinen asia.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää myös erityishoitorahaa koskevan sääntelyn ajantasaistamista vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä tapahtuneita muutoksia. Oikeus erityishoitorahaan olisi jatkossa vanhemmalla, joka osallistuu lapsensa sairauden tai vamman vuoksi annettavaan erikoissairaanhoidon tasoiseen hoitoon tai kuntoutukseen. Ratkaisevaa ei siis olisi enää se, missä lasta hoidetaan, vaan hoidon taso ja sen vaativuus. Esimerkiksi terveyskeskuksessa voidaan toteuttaa erikoissairaanhoidon tasoista hoitoa. Muutoksella selkeytettäisiin lainsäädäntöä vastamaan nykyistä soveltamiskäytäntöä. Käytännössä etuuden saajien määrä ei siis tule tällä muutoksella muuttumaan. — Kiitos, arvoisa puhemies, tässä esitetyt muutokset lyhyesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistaan. Edustaja Castrén.

15.35 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Sairausvakuutusjärjestelmä on yhteiskuntamme perustaa, ja kuten monet muutkin hyvät asiat, sekin vaatii jatkuvaa uudistamista, jotta se paremmin vastaa tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeita. Tässä uudistuksessa tehdään askel kohti selkeämpää, tehokkaampaa ja paremmin kohdennettua järjestelmää. Ennen kaikkea se vahvistaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista. Meillä on Suomessa se ongelma, että lapsia ei synny tarpeeksi. On tehtävä jokainen asia, joka voi varmistaa sen, että näin voisi tapahtua. Olen erityisen iloinen tästä erityisraskausrahasta, joka nyt mahdollistaa sen, että voi olla osittain töissä. Jos työ ei kokonaan vastaa turvallista työtilannetta, niin vain nämä vaaralliset momentit voivat siitä jopa ennakoivasti jäädä pois, jolloin äiti voi hyvin myös suunnitella elämäänsä, eikä tarvitse olla niin pelokas toimeentulonsa suhteen.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Erityisen hienoa, ja todellakin edustaja Väyrykselle kiitos: Elinluovutuspotilaita on tälläkin hetkellä 500 jonossa, joista noin jopa kymmenen prosenttia voi kuolla sen takia, että ei ole luovutettavia elimiä, ja tähän on kustannusvaikuttavinta hoitoa, elinluovutushoito. Potilaita ei ole paljon, viime vuonna oli miehiä 26 ja naisia 15. Vaikka palkkiota ei saa elinluovutuksesta maksaa, niin ansionmenetys voidaan korvata kokonaisuudessaan ilman omavastuuaikaa, ilman että ikä rajoittaa. Eli jos on ansionmenetyksiä tässä monta viikkoa-kin kestävässä episodissa, niin sehän varmasti vaikeuttaa sitä päätöstä lähteä mukaan. Nyt se mahdollistuu, ja se on ennen kaikkea potilaille ja yhteiskunnalle hyvinkin jokaisen euron takaisin tuovaa toimintaa. Ilman muuta myös se, että vanhemmat voivat hoitaa sairasta lastaan, on mitä tärkeintä perhe-elämän kannalta. — Kiitos näistä hyvistä esityksistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

15.38 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muiden muassa muutettavaksi sairausvakuutuslain erityisraskausrahaa koskevaa säännöstä. Myös elin- ja kudoksensiirtoihin liittyvää niin sanottua luovutuspäivärahaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan selkeytettäväksi.

Erityisraskausrahan soveltamisalan laajentaminen on luonnollisesti tervetullut ehdotus. Raskaana olevan tai juuri synnyttäneen naisen turvallinen työympäristö on taattava kaikin mahdollisin keinoin. Ehdotetulla muutoksella erityisraskausrahaan oikeuttavien vaaratekijöiden piiri laajenisi nykyiseen nähden. Työnantajan työsuojelulliset velvoitteet säilyisivät ennallaan ja olisivat jatkossakin ensisijaisia erityisraskausvapaaseen tai erityisraskausrahaan nähden.

Haluan kuitenkin tässä puheenvuorossa korostaa luovutuspäivärahan määräytymiseen esitettäviä muutoksia:

Elinsiirtotoiminta Suomessa täyttää kaikki kansainvälisesti asetetut laatukriteerit, ja juuri niin kuin edustaja Castrén juuri totesi, elinsiirtoa odottaa maassamme noin 500 henkeä ja valitettavasti heistä jopa kymmenen prosenttia menehtyy elintä odottaessaan. Elimiä tai kudoksia voidaan siirtää myös elävältä luovuttajalta. Suomessa tämä koskee etenkin munuaisen siirtoja, mutta lisäksi myös kantasoluja sekä luuydintä. Varsinkin munuaisen luovuttajan kohdalla puhutaan huomattavaa sairastavuutta aiheuttavasta toimenpiteestä, joka perustuu täysin vapaaehtoisuuteen. Noin 300 munuaissiirrosta karkeasti reilut kymmenen prosenttia tehdään elävältä luovuttajalta.

Suomessa elimen luovuttaja on saanut mahdolliset korvauksensa sairauspäivärahan muodostumisperusteiden mukaisesti. Näin ollen työssäkäyvälle munuaisen luovuttajalle on muodostunut tosiasiallisia korvaamatta jääneitä ansionmenetyksiä jopa 1 500—2 000 euroa per luovuttaja. Epäkohtaa on pidetty sinnikkäästi esillä etenkin potilasjärjestöjen toimesta. Vuosien mittaan tilanteen korjaamiseksi on tehty myös kirjallisia kysymyksiä. Suuri kiitos hallitukselle ja etenkin ministeri Grahn-Laasoselle, että tämä puute lainsäädännössämme saadaan vihdoin korjattua. Hallituksen esityksen mukaan luovutuspäivärahaa maksettaisiin jatkossa todelliset ansionmenetykset täysimääräisesti korvaten. Koska potilasmäärä on pieni, esityksestä arvioidaan koituvan maltilliset, noin 40 000 euron vuotuiset lisäkustannukset yhteiskunnalle.

Tämän esityksen yhteydessä on kuitenkin hyvä huomata, että munuaissiirto on kustannusvaikuttavaa terveydenhuollon toimintaa. Dialyysin vuosikustannukset ovat hieman toteutustavasta riippuen 40 000—60 000 euroa, ja munuaisen siirron kustannukset ovat en-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

simmäisen vuoden osalta 70 000—80 000 euroa ja jatkossa noin 17 000 euroa per vuosi. Elinsiirto siis maksaa itsensä takaisin hyvin nopeasti toimenpiteen jälkeen, puhumattakaan vaikutuksista potilaan elämänlaatuun. Munuaisen siirron jälkeen potilas vapautuu täysin sitovista, useamman kerran viikossa tehtävistä dialyysihoidoista. Jos tämä esitys läpi mennessään tulee nostamaan kustannuksia enemmän kuin hallituksen esityksessä arvioidaan, on se ainoastaan suora merkki kiistattomasti kustannusvaikuttavan toiminnan lisääntymisestä.

Arvoisa puhemies! On siis kaikki perusteet luoda yhteiskunnalliset puitteet siihen, että yksikään elävältä luovuttajalta tehty elinsiirto ei kariutuisi yksilön taloudellisiin rasitteisiin. Edellä todettujen kustannushyötyjen lisäksi elimen luovutus on puhtaana epäitsekäs tapa auttaa kanssakulkijaa hänen terveyttään tai jopa henkeään uhkaavassa sairaudessa. On siis oikeus ja kohtuus jokaista elinluovuttajaa sekä yhtä lailla elintä tarvitsevaa kohtaan, että tämä epäkohta viimein korjataan. Vuosikausien vaikuttamistyö kantaa viimein hedelmää. Kiitos tästä niin potilasjärjestöille kuin hallituksellekin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

15.42 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Hallitus toteuttaa uudistuksen, jolla vahvistamme suomalaisten perheiden, työntekijöiden ja elinluovuttajien turvaa. Käsittelyssä oleva esitys parantaa erityisesti kolmen eri ryhmän asemaa, joita ovat raskaana olevat työntekijät, elinluovuttajat sekä ne vanhemmat, joiden lapsi tarvitsee syystä tai toisesta erityishoitoa.

Arvoisa puhemies! Raskaus ei ole sairaus, mutta raskaana olevat työntekijät ovat erityisessä asemassa raskauden vuoksi. Kätilönä olenkin erityisen ilahtunut siitä, että hallitus tulee tekemään muutoksia erityisraskausrahan. Meidän täytyy pitää huolta raskaana olevista naisista, jotka ovat työelämässä, ja sen huolenpidon täytyy näkyä myös heidän toimeentulossaan ja työarjessaan. Tämä on erityisen tärkeää juuri näinä aikoina, kun syntyvyys laskee vuosi vuodelta.

Kun laajennamme erityisraskausrahan oikeuttavia vaaratekijöitä ja mahdollistamme osittaisen erityisraskausrahan, hallitus tukee sitä, että raskaana olevat voivat jatkaa työssään turvallisesti ja joustavasti. Tämä on perhemyönteistä politiikkaa parhaimmillaan. Se tukee työn ja perheen yhteensovittamista ja samalla vahvistaa ajatusta siitä, että eri ammateissa olevat naiset voivat jatkossakin perustaa perheen ja nauttia turvallisesta raskausajasta.

Perussuomalaisille perhe on yhteiskunnan perusyksikkö. Kun yhteiskunta suojaa äitejä ja lapsia, se suojaa yhteiskuntamme tulevaisuutta. Työnteon ja perheen perustamisen ei tule olla ristiriidassa keskenään, vaan ne voidaan sovittaa sujuvasti yhteen.

Arvoisa puhemies! Toinen tärkeä osa hallituksen esitystä on luovutuspäivärahan uudistaminen. Elinluovuttajat ovat hiljaisia sankareita, jotka antavat toisille uuden mahdollisuuden elämään. He eivät tee sitä rahan vuoksi, mutta yhteiskunnan on kohtuullista korvata todellinen ansionmenetys silloin, kun ihminen luovuttaa elimen toisen ihmisen pelastamiseksi. Muutoksen myötä luovutuspäiväraha vastaisi paremmin elinluovutuksesta aiheutunutta todellista ansionmenetystä. Tämä on vain ja ainoastaan oikeudenmukaista. Haluan myös muistuttaa, että elinluovutus säästää pitkällä aikavälillä myös yhteiskunnan kustannuksia. Esimerkiksi munuaissiirtojen osalta säästöt voivat olla kymmeniätuhansia euroja vuodessa verrattuna dialyysihoitoon.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kolmas uudistus koskee erityishoitorahaa. Se auttaa perheitä, joiden lapsi on vakavasti sairas ja tarvitsee vanhemman läsnäoloa. Soteuudistuksen myötä hoidon järjestämisen rakenteet ovat muuttuneet, ja nyt lainsäädäntö päivitetään vastaamaan todellisuutta. Erityishoitorahaan oikeuttava osallistuminen sidotaan hoidon tasoon eikä pelkästään hoitopaikkaan. Tämä poistaa tilanteita, joissa syntyy turhia väliinputoajia järjestelmän kuiluihin.

Arvoisa puhemies! Kaikella on hintansa, kuten tälläkin esityksellä, mutta hinta on kokonaisuutena onneksi pieni. Euroissa se tarkoittaa 8 miljoonaa euroa vuodessa lisää päivärahamenoihin. Mutta kun otamme huomioon, että tämä esitys parantaa työnteon mahdollisuuksia, perheiden toimeentuloa ja kansanterveyttä, kyse on järkevästä sijoituksesta suoraan suomalaisten hyvinvointiin.

Perussuomalaisesta näkökulmasta on tärkeää, että tällaiset uudistukset kohdistuvat suomalaisiin työntekijöihin ja perheisiin, jotka tekevät työtä, maksavat veroja, kasvattavat uusia sukupolvia ja rakentavat tätä maata. Tämä esitys tekee juuri niin. Se ei luo uusia tulonsiirtoja järjestelmien väliin vaan korjaa olemassa olevia epäkohtia.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi korostaa, että tämänkaltaiset lakimuutokset ovat juuri niitä tekoja, joilla rakennetaan oikeudenmukaista ja toimivaa hyvinvointiyhteiskuntaa. Tällä esityksellä varmistamme sen, että yhteiskunta suojaa raskaana olevaa työntekijää, turvaa elinluovuttajan toimeentulon ja antaa vanhemmalle mahdollisuuden olla sairaan lapsensa rinnalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

15.46 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Teemme todellakin nyt hyvää lainsäädäntöä, ja minä yhdyn edellisiin puheenvuoron käyttäjiin tämän sisällöstä enkä lähde nyt uudelleen selostamaan ja avaamaan tätä, koska se on näissä puheenvuoroissa ja ministerin esittelyssä jo riittävän hyvin tehty. Nostan muutaman ihan mielenkiintoisen asian, jotka olivat itsellenikin osin uusia, kun perehdyin tuohon hallituksen esitykseen.

Vuonna 2006 meillä maksettiin tätä erityisraskausrahaa ja äitiysajan rahaa peräti 800 ihmiselle. Nyt viime vuosina taso on ollut melko tasaisesti 200:n ympärillä. Mikä oli se suuri muutos? No se oli tupakkalaki. Eli me teimme lain, jolla me ennalta ehkäisimme tupakan vaikutusta niissä työpaikoissa, esimerkiksi ravintoloissa ja muissa, joissa tupakoitiin, ja sillä tavalla pystyimme vaikuttamaan tällaisen rahan tarpeeseen. No nyt me laajennamme tätä rahaa, se on hyvä ja ehdottomasti kannatettava asia, mutta koko ajan pitäisin mielessä myös tämän työsuojelun. Eli ensisijainen tehtävähän on aina suojella sitä äitiä, ja jos ei sitten siellä työnantajan toimenpiteillä ole mahdollista suojella äitiä ja sikiötä, niin sitten tietysti pitää vapauttaa hänet siitä työstä joko kokonaan tai osittain, ja sitä varten on tämä raha. Aivan erinomainen ja tärkeä asia.

Myös sitten tämä luovutusraha on tärkeä. Katsoin myös noita elinsiirron tilastoja, ja muistelinkin, että toissa vuonna meillä oli kaikkien aikojen elinsiirtoennätys, 475. Viime vuonna oli pikkuisen vähemmän. No siinä on vuosittaista vaihtelua, ja näistähän suurin osa on nimenomaan tietysti munuaisen siirtoja. Eli tärkeä asia ja hyvin maltilliset eli pienet kustannusvaikutukset.

Kun tässä käytn puheenvuoron, niin ajattelin, että tässä kuitenkin pikkuisen sivuan sairausvakuutuksen kokonaisuutta, ja siitä voidaan nyt todeta se, että meillähän on sairausvakuutus kaiken kaikkiaan viime vuonna ollut tuollainen 5,3 miljardia euroa. No, siitähän

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

suurin summa menee päivärahoihin, jakautuen sairauspäivärahoihin ja sitten vanhempainpäivärahoihin, ja sitten meillä on kolmantena suurena asiana siellä lääkekorvaukset. Tämä rahoitushan jakaantuu kahteen osaan — meillä on työtulovakuutus ja meillä on sairaanhoitovakuutus — ja ne rahoitetaan eri tavalla. Toiseen osallistuvat työntekijät ja työnantajat ja valtio, toiseen osallistuvat vain työntekijät, eläkeläiset ja valtio, eli tämä jälkimmäinen koskee sitten sairaanhoitovakuutusta.

Tässä yhteydessä haluaisin todeta, että me tarvitsemme sairausvakuutusjärjestelmän Suomessa nimenomaan näiden kyseisten isojen asioiden hoitamiseen, mutta kuten täällä muissa keskusteluissa on tullut ilmi, niin itse suhtaudun kriittisesti esimerkiksi siihen varsin pieneen summaan sairausvakuutuksen kokonaisuudesta, jolla me rahoitamme hoitoja, ja se olisi kyllä perusteltua, kuten myös matkakorvaukset, siirtää hyvinvointialueiden rahoitukseen, jolloin kokonaistehokkuus järjestelmässä lisääntyisi. Mutta tämä nyt oli sivukommentti asiaan, jossa oli pelkästään myönteisiä asioita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen.

15.49 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää hallitusta tästä erittäin hyvästä lakiesityksestä, ja itse haluan ottaa kantaa tähän luovutuspäivärahaan. On hienoa, että asia etenee.

Ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain mukaista luovutuspäivärahaa koskevaa sairausvakuutuslain sääntelyä ehdotetaan selkeytettäväksi. Lisäksi luovutuspäivärahan määräytymistä muutettaisiin siten, että luovutuspäivärahan määrä vastaisi elimen, kudoksen tai solujen irrottamisesta taikka siihen liittyviin välttämättömiin tutkimuksiin osallistumisesta aiheutunutta ansionmenetystä. Eli nyt huomioidaan todelliset ansionmenetykset. Luovutuspäiväraha tulee vastaamaan todellista ansionmenetystä.

Arvoisa rouva puhemies! Olen seurannut hyvin läheltä elinsiirtopotilaan elämänvaihetta, ja täytyy kiittää suuresti HUSia, jossa Suomessa tehdään kaikki valtakunnalliset elinsiirrot. 90 prosenttia siirretyistä elimistä toimii edelleenkin vuoden kuluttua. Ihmisten elämiä pelastetaan, ja elinsiirto on paras ja usein ainoa keino pelastaa ihminen.

Tänä vuonna on tilastoitu, että on tehty 214 munuaissiirtoa, maksasiirtoja 52, haimoja 21, keuhkoja 23 ja sydämiä 18. Jokainen luovuttaja ansaitsee suuren kiitoksen, ja se, joka elimen saa, saa mahdollisuuden uuteen elämään.

Olen saanut yhteydenottoja muun muassa vanhemmalta, joka luovutti lapselleen elimen, ja hän on juurikin odottanut tätä hallituksen tekemää muutosta, että ansionmenetykset korvattaisiin todellisissa määrissä.

Arvoisa puhemies! Lausuntopalautteessa muun muassa Munuais- ja maksaliitto on todennut sen, että luovuttajalle aiheutuu munuaisen luovutukseen liittyen kustannuksia ansionmenetyksen ohella myös matkoista ja pysäköinnistä. Elimen siirtoa tai sitä edeltäviä tutkimuksia varten tehtyjä matkoja voidaan korvata sairausvakuutuksessa elimen vastaanottajan kustannuksina tai luovuttajan omina kustannuksina, jos kyseessä on elimen luovutus sukulaiselle, ja luovuttajan maksettavaksi jää jokaisesta matkasta 25 euron omavastuu. Liitto esittää tässä lausuntopalautteessa, että jatkossa selvitetäisiin mahdollisuutta tehdä sairausvakuutuslakiin tarvittavat muutokset, jotka mahdollistaisivat matkoista ja pysäköinnistä aiheutuvien kustannusten korvaamisen luovuttajalle täysimääräisesti. Eli tällaista pientä hiontaa siellä laissa vielä mahdollisesti olisi, ja valiokunta varmasti käsittelee ja

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

pohtii, onko muuta vielä tehtävissä. Mutta kiitos hallitukselle erittäin hyvästä esityksestä — viestit ovat menneet teille perille ja te tuotte hyvää lainsäädäntöä kansalaisille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri kommentoida? Riittäisikö kaksi minuuttia? [Sanni Grahn-Laasonen: Kyllä riittää!] — Olkaa hyvä.

15.52 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos paljon tästä. Haluan kiittää myöskin edustajia erinomaisista puheenvuoroista. — Tämä esitys, niin kuin kerrottua, tehostaa ja parantaa raskaussuojelua, sekä äidin että sikiön turvallisuutta, ja tekee osaltaan Suomesta pienen askeleen lapsiystävällisemmän maan. Tähän liittyvät vahvasti nämä työsuojelunäkökulmat, jotka tässä nousivat erinomaisesti esiin.

Kun taas elinluovutusta suurempaa lahjaa ei voi kuvitellakaan, niin on vähintäänkin kohtuullista, että siihen liittyvät ansionmenetykset luovuttajalle korvataan.

Eli näillä muutoksilla korjataan meidän sosiaaliturvajärjestelmää. Ajattelen, niin kuin edustaja täällä totesi, että tällä rakennetaan oikeudenmukaisempaa ja suojaa tarjoavaa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Kiitän eduskuntaa näistä hyvistä puheenvuoroista ja yhteistyöstä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kemikaalilain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 151/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.53 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan kemikaalilain 13 §:n muuttamista siten, että Tullin valvontaoikeuksia biosidivalmisteiden ja käsiteltyjen esineiden maahantuonnissa vahvistettaisiin.

Nykyisin Tullilla ei ole riittäviä oikeuksia puuttua yksityishenkilöiden EU:n alueelta verkkokaupan kautta tilaamien biosidivalmisteiden ja käsiteltyjen esineiden maahantuontiin. Biosidivalmisteita ovat esimerkiksi hyttyskarkotteet. Käsiteltyjä esineitä ovat kyllästetty puu ja tietyt rakennuskemikaalit.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Tulli on tähän mennessä soveltanut tullilain mukaisia toimivaltuuksia tilanteissa, joissa yksityishenkilöt ovat tilanneet biosidivalmisteita EU:n alueelta verkkokaupasta. Mikäli tuonti on ollut kieltojen ja rajoitusten alaista eikä niitä ole noudatettu, Tulli on puuttunut asiaan. Käytännön valvontatilanteissa on kuitenkin ilmennyt epäselvyyksiä sovellettavista normeista. Tämän vuoksi ehdotetaan kemikaalilain täydentämistä siten, että Tullin toimivaltuudet selkeytyvät yksityishenkilöiden EU:n sisäliikenteessä tapahtuvan maahantuonnin osalta.

Sallittuja biosidivalmisteita ovat Suomessa kansallisesti hyväksytyt valmisteet sekä ne valmisteet, jotka on EU:n luvalla asetettu saataville markkinoilla ja joihin ei ole tehty Suomea koskevaa poikkeusta. Käsiteltyjen esineiden tehoaineen tulee puolestaan olla EU:n hyväksymä.

Lakimuutoksen tavoitteena on varmistaa, ettei säädösten vastaisia biosidivalmisteita tai käsiteltyjä esineitä päädy Suomen markkinoille, suojata kansalaisia ja ympäristöä sekä varmistaa kemikaalilainsäädännön noudattaminen. Esitys tukee myös EU:n sisämarkkinoiden toimivuutta.

Lakiehdotus on ollut lausunnolla kesäkuun lopusta elokuun puoliväliin, ja lausunnonantajat ovat kannattaneet esitystä. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.12.2025. Lakia sovellettaisiin myös biosidivalmisteisiin, jotka ovat Tullin hallussa lain voimaan tullessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

15.55 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Meidän tärkein tehtävämme on selkeä: se on turvallisuuden vahvistaminen. — Annoin vastauksen, ennen kuin kukaan kerkisi miettiä asiaa enempää.

Nyt käsiteltävänä oleva kemikaalilain muutos palauttaa Tullille toimivallan valvoa EU:n sisämarkkinoita, Suomeen tuotavia määrättyjä kemikaaleja ja niillä käsiteltyjä esineitä. Tämä on turvallisuutemme kannalta tärkeä korjausliike. Aiempi lainsäädäntö rajasi valvontaa vain kaupallisiin toimijoihin, mutta nyt Tulli voi jälleen puuttua myös yksityishenkilöiden maahantuontiin. Tämä on välttämätöntä, sillä turvallisuus ei pääty rajalle eikä ole riippuvainen siitä, kuka tuotteen maahan tuo.

Arvoisa puhemies! Esityksessä käsitelty biosidit ja muut kemikaalit ovat hyödyllisiä, mutta väärinkäytettynä ne voivat olla vaarallisia niin ihmisille, eläimille kuin ympäristöllekin. On tärkeää, että Suomeen ei päädy tuotteita, joiden sisältämät aineet ovat kiellettyjä tai joiden vaikutuksista ei ole varmuutta. Siksi nyt palautettava Tullin valvontaoikeus on ennen kaikkea kansanterveyden ja ympäristön suojelua. Samalla se vahvistaa turvallisuuttamme. Selkeä ja oikea-aikainen valvonta estää haitallisten aineiden leviämistä ja suojaa suomalaisia kuluttajia arjen valinnoissa niin verkkokauppaostoksissa kuin työpaikoillakin.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on selkeä esimerkki siitä, miten hallitus toimii vastuullisesti turvallisuuden ja reilun kilpailun turvaamiseksi. Kun laitonta ja vaarallista tuontia voidaan estää tehokkaammin, suojaamme samalla rehellisesti toimivia suomalaisia yrityksiä, jotka noudattavat lakeja ja kantavat vastuunsa. Tällä muutoksella varmistamme, että Suomi pysyy maana, jossa tuotteet ovat turvallisia ja ympäristö puhdas. On meidän jokaisen oikeus, että kuluttaja voi luottaa siihen, että valvonta Tullissa toimii. Tämä on selkeä

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

teko arjen turvallisuutemme puolesta. Siksi tämä muutos on paitsi perusteltu myös välttämätön. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. — Edustaja Kontula poissa. — Edustaja Nieminen. [Välihuuto] — Onko paikalla? Anteeksi, olkaa hyvä. Kontula ensin, seuraavaksi Nieminen.

Keskustelu

15.59 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei liiemmin lisää tai vähennä maahanmuuttajien määrää. Se ei liiemmin paranna tai heikennä julkista taloutta. Se ei liioin liiemmin tue tai horjuta turvallisuutta. Tämän esityksen pääasiallinen tehtävä on viestiä jo kiinteät siteet Suomeen omaaville ihmisille, että ette ole tervetulleita yhteiskuntamme jäsenyyteen, vaikka työnne kyllä kelpaa. Monet näistä ihmisistä ovat jo suomalaisen pitkäaikaisia ystäviä, puolisoita ja työtovereita.

Tällaista pienisieluisten ja pelokkaiden politiikkaa en minä eikä vasemmistoliitto voi tietenkään kannattaa. Siispä ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

16.00 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansalaisuuden saamisen tulee olla selkeän ja korkean kynnyksen takana. Kansalaisuuden saamiseksi on osoitettava konkreettisesti halu kiinnittyä suomalaiseen yhteiskuntaan ja sopeutua niihin arvoihin ja normeihin, joiden mukaan Suomessa eletään ja joita täällä noudatetaan. Suomen kansalaisuus ja passi eivät saa olla itsestäänselvyyksiä.

Kansalaisuus on osoitus luottamuksesta ja sitoumuksesta, lupaus siitä, että ihminen haluaa olla osa tätä maata, noudattaa sen lakeja ja kantaa vastuuta yhteisestä turvallisuudesta. Siksi on täysin perusteltua, että kansalaisuuden edellytyksiä tiukennetaan.

Hallitus on uudistanut kansalaisuuslakia johdonmukaisesti kolmessa vaiheessa. Asumisaikaa on jo pidennetty, nyt vahvistetaan henkilöllisyyden ja toimeentulon sekä nuhteettomuuden vaatimuksia. Seuraavaksi käyttöön tulee kansalaisuuskoe, joka mittaa tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen säännöistä. Nämä muodostavat kokonaisuuden, jossa kansalaisuus on palkinto onnistuneesta kotoutumisesta.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Arvoisa puhemies! Toimeentuloedellytys on uudistuksen keskeinen osa. Kansalaisuuden saaminen edellyttää jatkossa turvattua toimeentuloa, ei pelkästään tukien varassa elämistä. Työ, yrittäjäys ja oma vastuu ovat osoitus todellisesta kiinnittymisestä yhteiskuntaan. Poikkeuksia sallitaan vain erityisen painavista, hakijasta riippumattomista syistä, kuten pitkäaikaisesta sairaudesta.

Turvallisuutta vahvistaa uusi säännös, jonka mukaan kansalaisuus voidaan jättää myöntämättä, jos se vaarantaa kansallisen turvallisuuden. Suomi ei voi jakaa kansalaisuutta niille, joiden taustat herättävät perusteltua epäilyä. Myös väärin perustein saatu kansalaisuus voidaan jatkossa perua, ja vakaviin rikoksiin kuten terrorismiin ja maanpetosrikoksiin syyllistyminen voi johtaa kansalaisuuden menettämiseen, ja näin sen pitääkin olla.

Arvoisa puhemies! Tämä laki vahvistaa suomalaisen kansalaisuuden arvoa ja uskottavuutta. Kansalaisuus on etuoikeus niille, jotka ovat valmiita sitoutumaan Suomeen ja sen arvoihin. Se ei ole automaattinen oikeus vaan ansaittu luottamus. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

16.02 Anne Rintamäki ps: Arvoisa herra puhemies! Demarien vastalause tähän hallituksen esitykseen kansalaisuuslain muuttamisesta on sävyltään aivan asiallinen, eikä se oikeastaan muuttaisi muuta kuin toimeentuloedellytystä, jota he pitävät sellaisenaan liian tiukana. Sen sijaan vihreiden ja vasemmistoliiton vastalause alkaa heti turhalla jargonilla jostain kuvitellusta ulkomaalaisvihamielisyydestä.

Minua kiinnostaisi tietää, miten ihmisessä tiukemmat mutta täysin asialliset kriteerit huonontavat maakuvaamme. Houkuttelevuus heikkotasoiselle maahanmuutolle ei ole sama asia kuin houkuttelevuus korkeatasoiselle maahanmuutolle. Jos ulkomaalainen huippuosaaja muuttaisi Itä-Helsinkiin, hän havaitsisi tuota pikaa suuren siivun palkastaan menevän veroina muiden elättämiseen. Ja jos kaupanpäällisiksi saisi vielä pelätä katujengejä iltalenkillä tai työmatkalla, kokemus Suomen maakuvasta muuttuisi hyvin nopeasti huonoksi.

Arvoisa puhemies! Ihan samanlaisia asioita asiallisista syistä täällä olevat maahanmuuttajat Suomessa arvostavat kuin me Suomessa koko ikämme asuneet: turvallisuutta, rauhallisuutta, yhteiskuntarauhaa, hyvää koulutusta, terveydenhuoltoa ja niin edelleen. Valitettavasti heikkotasoinen maahanmuutto uhkaa näistä joka ikistä, koska se tulee meille niin mahdottoman kalliiksi. Ja kyllä, vihreät ja vasemmistoliitto pelkäävät kansalaisuuden muuttuvan palkinnoksi harvoille ja valituille. No, näinhän sen nyt pitää ollakin, että kyseessä on palkinto. Ei Suomen kansalaisuus mikään tervetuliaislahjakaan saa olla, vaan kyllä sen eteen täytyy näyttää, että on kykenevä toimimaan suomalaisen yhteiskunnan säännöillä. Se, kuinka harvoille tämä palkinto suodaan, on tietysti maahanmuuttajista itsestään kiinni.

Esitys toteuttaa hyvin perussuomalaisten maahanmuuttopoliittisen ohjelman 2023 linjaa. Hakijalta on edellytettävä nuhteettomuutta, ja hänen on todistettava muun muassa riittävä toimeentulo. Eihän tämä voi olla liikaa vaadittu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.04 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Nykyinen kansalaisuuslainsäädäntö ei ole kansalaisuusautomaatti, ja se ottaa huomioon myös turvallisuusnäkökulmat. Tämä kansa-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

laisuuslain muuttamista koskeva esitys jatkaa hallituksen maahanmuuttoa keinolla millä hyvänsä kiristävää uudistusten sarjaa, eikä ainakaan minulle ole selvinnyt, miksi tähän on lähdetty. Erityisen ongelmallinen tässä esityksessä on muutos, jonka mukaan henkilöllisyyttä ei enää pidettäisi selvitettyä pelkän kymmenen vuoden asumisen perusteella, jos henkilö on saanut muukalaispassin. Tämä asettaa kohtuuttomia vaatimuksia ihmisille, jotka eivät voi hankkia kotimaansa passia esimerkiksi terveydellisistä tai turvallisuussyistä. Monille kyse on käytännön mahdottomuudesta, ei haluttomuudesta. Muutos voi johtaa epäinhimillisiin ja kohtuuttomiin tilanteisiin.

Arvoisa puhemies! Erittäin huolestuttava on myös ehdotus toimeentuloodellytyksen kiristämisestä voimassa olevaan lakiin verrattuna. Muutos asettaa työttömänä olleet tai olevat sekä toimeentulotukea saaneet ja saavat muihin kansalaisuutta hakeviin nähden eriarvoiseen asemaan, myös esimerkiksi vainoa, sotaa tai ihmiskauppaa paenneet ihmiset. Jo muutaman kuukauden työttömyys tai turvautuminen toimeentulotukeen voisi estää heiltä kansalaisuuden saamisen. On kohtuutonta, että samaan aikaan kun suomalainen yhteiskunta hyötyy maahanmuuttajien työpanoksesta, vähäinkin turvautuminen sosiaaliturvaan voisi estää kansalaisuuden saamisen. Tällainen sääntely itse asiassa voi johtaa siihen, että ihmiset eivät uskalla hakea itselleen kuuluvaa tukea, jotta mahdollisuutta kansalaisuuden saamiseen ei menetettäisi, ja tästä kärsivät erityisesti näissä perheissä elävät lapset.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan jää todellakin epäselväksi, mihin todelliseen ongelmaan hallitus tällä esityksellä vastaa. Kun vielä muistetaan, että hallitus on tällä kaudella pyrkinyt muuttamaan kansalaisuuslakia kolmessa eri osassa, jolloin eduskunnan on hyvin vaikea arvioida näiden muutosten kokonaisvaikutuksia, herää kysymys: onko tässä esityksessä ensisijaista ollut suomalaisen yhteiskunnan etu, [Perussuomalaisten ryhmästä: On!] vai onko tavoitteena ollut vain toteuttaa maahanmuuttoa kiristävää politiikkaa keinolla millä hyvänsä, vaikutuksista viisi? Siksi kannatan edustaja Kontulan tekemää hylkäysehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

16.07 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuus on arvokas asia. Se ei ole automaatio, ei läpihuutojuttu, eikä varsinkaan palkinto vääristä teoista. Kansalaisuus on tunnustus siitä, että ihminen on aidosti kotoutunut tähän maahan ja hän ymmärtää ja kunnioittaa lakejamme, arvostaa yhteistä turvallisuuttamme ja kulttuuriamme ja haluaa rakentaa tätä yhteiskuntaa, ei repiä sitä hajalle.

Liian pitkään Suomessa on oltu sinisilmäisiä. Liian pitkään on annettu ymmärtää, että tänne voi tulla kuka tahansa millä perusteella tahansa ja lopulta saada kaiken valmiina. Ei ihme, että puskaradion kautta kolmansiin maihin on levinnyt maine ”Suomi hyvä maa, Suomi maksaa”.

Arvoisa puhemies! Nyt tämä hallitus on päättänyt, että tuo aikakausi päättyy. Me emme enää ole koko maailman sosiaalitoimisto. Itsenäisenä valtiona meillä on oikeus päättää, kenet me hyväksymme kansalaisiksemme ja millä ehdoilla.

Tämä käsittelyssä oleva kansalaisuuslain muutos on välttämätön ja kauan odotettu korjausliike. On oikein ja kohtuullista, että kansalaisuuden saamisen ehtoja tiukennetaan. On oikein, että me vaadimme nuhteettomuutta ja kotoutumista ja sopeutumista Suomen kulttuuriin ja suomalaiseen lainsäädäntöön.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Ei ole mitenkään hyväksyttävää, että rikollinen toiminta Suomessa johtaa kansalaisuuteen. Jos ihminen vaarantaa muiden turvallisuuden, jos hän halveksii lakejamme tai toimii maamme etuja vastaan, silloin kansalaisuus ei voi olla vaihtoehto. Tässä tapauksessa kyseinen henkilö tulee karkottaa maasta.

Arvoisa puhemies! Myös toimeentulovaatimusten osalta laki kiristyy. On täysin kohtuullista edellyttää, että ihminen, joka haluaa Suomen kansalaisuuden, pystyy elättämään itsensä. Kansalaisuus ei voi olla automaattinen pääsylippu sosiaaliturvan piiriin. Kuvitellaan, että aiemmin kansalaisuuteen on riittänyt se, että on riittävän pitkään nostanut Kelasta tukia. Kyllä kansalaisuus pitää ansaita työllä, osallistumisella ja vastuulla omasta itsestään.

On surullista, että oppositiossa tätä pidetään ulkomaalaisvihamielisenä tai kohtuuttomana. Päinvastoin itse ajattelen, että tämä on reilua: reilua niitä kohtaan, jotka tekevät töitä, maksavat veronsa ja noudattavat lakia, reilua niitä maahanmuuttajia kohtaan, jotka todella haluavat olla osa tätä maata ja kantaa kortensa kekoon. Heitäkin on, ja juuri hekin ansaitsevat sen, että suomalainen kansalaisuus säilyy arvokkaana.

Arvoisa puhemies! Meidän on opittava siitä, mitä on tapahtunut muualla Euroopassa. Ruotsissa varoitettiin jo vuosia, mutta varoituksia ei kuunneltu. Nyt siellä maksetaan hintaa hallitsemattomasta maahanmuutosta: väkivaltaa, jengiytymistä, huumekauppaa ja pelkoa, joka leviää tavallisten kansalaisten arkeen. Me emme saa toistaa samaa virhettä täällä. Meidän on tehtävä päätökset nyt, kun tilanne on vielä hallinnassa. Tällä hallituskaudella on tehty vastuullinen täyskäännös maahanmuuttopolitiikkaan perussuomalaisen sisäministerin Rantasen johdolla, ja se tulee todella tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuus ei saa koskaan olla kevyesti jaettu palkinto. Sen on oltava kunniaosoitus niille, jotka ovat ansainneet sen teoillaan ja sitoutumisellaan. Kansalaisuuslain kiristyksillä me palautamme sen arvon, joka sille kuuluu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

16.11 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten yksi tärkeimpiä tavoitteita on ollut tiukentaa kansalaisuuden saamisen edellytyksiä ja varmistaa se, että tähän maahan tulevilla Suomen kansalaisuus on ansaittu etuoikeus eikä mikään automaattinen oletus, joka tulee annettuna. Suomen kansalaisuuden pitäisi olla merkki siitä, että ihminen on sitoutunut tähän maahan, suomalaisiin arvoihin ja Suomen lakeihin. Se on osoitus kotoutumisesta, suomen kielen taidosta, vastuunkannosta ja ihmisen halusta kuulua suomalaiseen yhteiskuntaan.

Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kolme keskeistä muutosta. Se vahvistaa vaatimusta siitä, että ihmisen henkilöllisyys tulee olla selvitetty. Se tiukentaa nuhteettomuuden ja turvallisuuden kriteerejä ja kiristää toimeentuloodellytystä niin, ettei kansalaisuutta voi jatkossa rakentaa pelkän sosiaaliturvan varaan.

Ensinnäkin lisäämme hakijan omaa vastuuta henkilöllisyyden osoittamisen osalta. Kansalaisuutta ei enää voi hakea pelkästään sillä perusteella, että aikaa on kulunut. On vain ja ainoastaan oikein, että hakijan on itse kyettävä osoittamaan oma henkilöllisyytensä luotettavasti. Tämän pitäisi olla peruslähtökohta missä tahansa oikeusvaltiossa, eikä se voi olla kenenkään muun kuin hakijan itsensä ensisijainen tehtävä.

Lisäksi vaadimme hakijalta nuhteettomuutta. Tämä laki toteuttaa sen, mitä suomalaiset ovat jo pitkään ajatelleet. Rikosrekisterillä ei voi ansaita Suomen kansalaisuutta. Jos ihminen ei noudata Suomen lakeja, hänen ei tulisi saada Suomen kansalaisuutta. Esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

jos hakija syyllistyy vakaviin rikoksiin, kansalaisuutta ei myönnetä ollenkaan. Näin sen kuuluisikin mennä.

Kolmas keskeinen muutos liittyy toimeentuloon ja siihen liittyviin vaatimuksiin. Vaadittavan toimeentulon osalta painopiste siirtyy turvattuun toimeentuloon. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kansalaisuuden saaminen edellyttää hakijan omaa panosta ja työtä. Toimeentulo ei siis voi tarkoittaa jatkuvaa riippuvuutta toimeentulotuesta tai työttömyysetuuksista. He, jotka asennoituvat elättämään itsensä omalla työllään, pärjäävät, ja työ on yksi tärkeä osa kotoutumista. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.13 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Suomen kansalaisuus ei ole mikään lahja, jota jaellaan kuin muropaketeista leluja, vaan oikeus, joka jatkossa ansaitaan. Se, miten Suomen kansalaisuutta sitten kiristetään, nojaa kolmeen pilariin eli kotoutumiseen, nuhteettomuuteen ja turvattuun toimeentuloon.

Aloitetaan: Keskeisinä muutoksina henkilöllisyyden ja nuhteettomuuden todentaminen. Eli jatkossa ihmiseltä, joka tähän maahan tulee ja joka myös haluaa Suomen kansalaisuuden, edellytetään, että hän kykenee todistamaan, kuka hän on ja mistä hän on. Enää ei kelpaa perusteluksi ja syyksi se, että on Välimerellä kumiveneestä passi vahingossa tippunut merenpohjaan.

Sitten toinen keskeinen muutos on tämä turvattu toimeentulo, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että Suomen kansalaisuutta ei voi enää jatkossa saada sillä, että osoittaa, että on nostanut vuosien ajan Kelan toimeentulotukea, vaan jatkossa se tarkoittaa sitä, että erilaisiin sosiaalitukiin ei voi turvautua kuin hyvin lyhytaikaisesti ja että täytyy käydä töissä ja noudattaa sitten suomalaisen yhteiskunnan sääntöjä. Tämä on edelleen erittäin fiksu muutos.

Sitten kolmas kohta on merkittävä kansallisen turvallisuuden osalta, eli mikä lakiin lisätään uusi 6 a §, joka mahdollistaa siis sen, että kansalaisuus voidaan evätä, jos sen myöntäminen vaarantaa kansallisen turvallisuuden tai olisi vastoin Suomen valtion etua. Eli säännös koskee sekä hakemuksia että ilmoituksia, ja tarvittaessa myös Maahanmuuttovirasto voi jatkossa kysyä lausuntoja suojelupoliisilta ja keskusrikospoliisilta, mikä myös vahvistaa Suomen kansallista turvallisuutta. Ja mikä tärkeintä, kansalaisuuden voi myös menettää, jos sen on saanut esimerkiksi petollisesti, esimerkiksi yrittänyt huijata kielikokeissa tai vastaavissa. Sen lisäksi viranomaisilla on jatkossa kymmenen vuoden ajan mahdollisuus peruuttaa väärin perustein myönnetty kansalaisuus, kun nykyisellään se on ollut viisi vuotta. Tämä siis käytännössä mahdollistaa sen, että sitten viranomaisilla on mahdollisuus pidemmän aikaa varmistua siitä, että henkilö, joka Suomen kansalaisuuden on saanut, toimii Suomen etujen ja sääntöjen mukaisesti. Tämä mahdollistaa erittäin paljon hyviä asioita.

Esitys kiristää siis merkittävästi kansalaisuuden saamisen ehtoja, ja tämä on ennen kaikkea erittäin hyvä uudistus. Olen jonkun verran pettynyt siihen, miten tämä otettiin vastaan sekä vasemmistoliitossa että vihreissä. Tulee tätä puhetta, että ”ei olla tervetulleita Suomeen”, ja ei ymmärretä sitä, minkä takia vaaditaan ihmisiltä toimeentuloa. No, lähdetään liikkeelle siitä, että me ollaan nähty Euroopassa, mihin se johtaa, jos oleskelulupia, oikeuksia oleskella yhteiskunnissa, myönnetään liian helposti, satikka sitten sitä viimesijaista oikeutta eli kansalaisuutta. Se johtaa sellaiseen kehitykseen, jossa maahanmuutto ei ole enää

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

yhteiskunnan hallinnassa. On siis aivan perusteltua, että kaikilla saroilla, ei vain kansalaisuuden osalta vaan myös pysyvän oleskeluluvan osalta, turvapaikkapolitiikkaan ja työperäiseen maahanmuuttoon tehdään järkiperusteisia kiristyksiä, joilla saadaan maahanmuuttopolitiikka palvelemaan Suomen ja suomalaisten etuja. Ei tämän pidä olla mikään universaali oikeus, että kuka tahansa voi millä tahansa ehdoilla tulla hakemaan Suomen kansalaisuutta. Eihän sekään ole toimeentulon osoittamista Suomen kansalaisuutta varten, että ilmoittaa, että okei, minä olen ollut maassa viisi vuotta ja nostanut koko sen ajan Kelan tukia, että minulla on osoitus siitä, että tulen toimeen Suomessa. Eihän se näin voi olla. Nyt tätä järkipäristetään, ja se on erittäin hyvä suuntaus, ja siitä haluan jälleen kerran kiittää hallitusta ja sisäministeriä, joka tätä lakia on valmistellut, ja hallintovaliokuntaa hyvästä käsittelystä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.17 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vihreiden edustaja Pitko ihmetteli, mikä ihme tässä on taustalla, mihin todelliseen ongelmaan näillä Suomen kansalaisuuden saamisen ehtojen tiukennuksilla oikein vastataan. Pidän hieman erikoisena sitä, että kun näitä kansalaisuuslain kiristyksiä on käsitelty täällä nyt puolisentoista vuotta ensimmäistä esitystä ja nyt toista esitystä, niin vieläkin vihreiden edustaja ei tiedä, mitä ongelmia meidän kansalaisuuslaissa ja kansalaistamispolitiikassa on. No, ei se mitään, edustajat ovat inhimillisiä ihmisiä. Minä kertaan, mitä ongelmia meillä on.

Suomen kansalaisuuslaki on ollut hyvin leväperäinen ja löyhä tähän asti. Aivan eurooppalaisessakin vertailussa me olemme myöntäneet kansalaisuuksia löyhemmin ehdoin, keveämmin ehdoin, kuin moni muu eurooppalainen maa. Meillä on ollut keveämmät ehdot vaaditussa asumisajassa eli ajassa, jonka ulkomaalainen on viettänyt Suomessa laillisesti. Asumisaika mahdollistaa meille sen, että me arvioimme tänä aikana, joka on aiemmin ollut neljästä viiteen vuotta, tämän ihmisen soveltuvuutta suomalaisessa yhteiskunnassa: Onko hän tänä asumisaikana syyllistynyt rikoksiin, ovatko hänen oleskelulupansa ehdot täyttyneet koko tältä ajalta, onko hän työssä, opiskeluissa, miten hän on suoriutunut suomalaisessa yhteiskunnassa. Hyvin löyhiä ajat ovat olleet: neljästä viiteen vuotta. Italiassa esimerkiksi vaaditaan tietyiltä kansalaisuusryhmiltä kymmenen vuotta asumista ennen kuin voi hakea kansalaisuutta.

Toisaalta meillä ei ole ollut todellista toimeentuloedellytystä tai -vaatimusta ulkomalaiselle, joka hakee Suomen kansalaisuutta. Meillä on ollut pelkästään vaatimus siitä, että hänen toimeentulonsa tulee olla turvattu, mutta turvaajaksi on riittänyt Kela ja Kelan etuudet. Ulkomaalainen, joka ei ole käynyt päivääkään töissä Suomessa ja on nostanut senkin edestä tukia, on ollut oikeutettu saamaan Suomen kansalaisuuden. Näin ei ole kaikissa maissa. Näin on ollut Suomessa, näin on ollut Ruotsissa, ja nyt molemmat maat kiristävät tätä ehtoa, koska me haluamme, että ne ihmiset, jotka kansalaistetaan, jotka tulevat osaksi Suomen kansaa, tämän maan kansalaisuuden saavat, tosiasiallisesti rakentavat tätä yhteiskuntaa. He eivät vain rasita sitä, vaan he rakentavat sitä.

Tämän lisäksi meillä on ollut ongelmia nuhteettomuusvaatimuksissa. Nekin ovat olleet melko löyhät, leväperäiset, eli ihmiseltä, joka on syyllistynyt rikoksiin, on vaadittu hyvin lyhyitä aikoja sen suhteen, milloin hän voi jatkaa omaa kansalaistamisprosessiaan. Nykyisin hän pelkästään rikoksiin syyllistyminen vain lykkää kansalaistamisprosessia, ja nyt tälläkin osin esitetään tiukennuksia kansalaisuuslakiin.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Monesti tässä salissa on ihmetelty sitä, minkä ihmeen takia näitä kiristyksiä oikein tehdään, mutta pitäisin ihan perusteltuna, että me vaadimme ihmiseltä, että hän on asunut Suomessa pidemmän aikaa kuin esimerkiksi neljä tai viisi vuotta. Pidän ihan kohtuullisena sitä, että me vaadimme, että ihminen käy töissä eikä nojaa tukiin saadakseen Suomen kansalaisuuden. Pidän ihan perusteltuna, että ihminen ei ole syyllistynyt väkivaltarikoksiin, seksuaalirikoksiin, huumausainerikoksiin, vienyt jopa toisen ihmisen henkeä, jos hän hakee Suomen kansalaisuutta. Pidän ihan perusteltuna, että jos ihminen on antanut esimerkiksi kansalaistamisprosessin varrella omassa kansalaisuushakemuksessaan vääriä tietoja — hän ei esimerkiksi ole suorittanut sitä kielitaitotestiä itse vaan on laittanut toisen ihmisen tekemään sen hänen puolestaan, tällaisiakin ongelmia on havaittu — niin me voimme perua hänelle myönnetyn kansalaisuuden. Pitäisin ihan perusteltuna, että meillä tällaisia ehtoja on olemassa, jotta meillä ei tapahdu samanlaisia ongelmia kuin monissa muissa maissa, erityisesti Ruotsissa, jossa kansalaisuuksia on jaettu paljon ja sen jälkeen, kun kansalaisuuden on saanut, on täysivertainen yhteiskunnan jäsen: Sinulla on oikeus äänestää, sinulla on oikeus asettua ehdolle kaikissa kansallisissa vaaleissa ja sinulla on oikeus tulla ja mennä, palata maahan koska tahansa, mistä tahansa, Suomen kansalaisena, Ruotsin kansalaisena.

Niin kauan kuin kansalaisuutta ei ole myönnetty, meillä on maahanmuuttopolitiikassa keinoja puuttua siihen, jos ihminen, ulkomailta tullut, ei tule omalla työllään toimeen tai hän ei ole ensinnäkään työllistynyt, hän syyllistyy täällä rikoksiin tai jos hän on antanut vääriä tietoja, harhauttanut viranomaisia. Niin kauan kuin ihminen ei ole Suomen kansalainen, meillä on mahdollisuuksia maahanmuuttopolitiikan keinoin sanktoida tätä ja tarvittaessa palauttaa ihminen takaisin kotimaahansa. Sen jälkeen, kun kansalaisuus on myönnetty, näitä keinoja ei meillä ole käytettävissä. Kansalaisuus on hyvin vaikea jälkikäteen peruuttaa ja lakkauttaa toiselta ihmiseltä, ja juuri siksi on tärkeää, että seula on tiukka jo kansalaisuutta myönnettäessä, jotta me emme joudu siihen prosessiin, että esimerkiksi sarjamurhaajalle on myönnetty kansalaisuus, tai ihmiselle, joka on nojannut koko elämänsä tukiin, on jo myönnetty kansalaisuus, eikä tässä voida peruuttaa, vaikka huomataan, että ihminen ei tosiasiallisesti ole kotoutunut suomalaiseen yhteiskuntaan, että hän ei rakenna täällä yhteiskuntaa vaan hän saattaa olla jopa hyvin mittava rasite.

Tämä ei ole ulkomaalaisvihamielisyyttä. Tämä ei ole maahanmuuttovastaisuutta. Tämä on pyrkimystä siihen, että ne, jotka Suomen kansalaisuuden saavat, sen myös ansaitsevat. Kansalaistamisen ei pidä olla keino kotouttaa. Sen pitää olla onnistuneen kotouttamisen ja kotiutumisen päätepiste — ei kannustin, ei asia, joka annetaan jo kättelyssä, ja sitten toivotaan parasta, vaan se, joka annetaan päätepiteenä, ja sen jälkeen, kun ihminen kansalaisuuden on saanut, voidaan olla aidosti ja perustellusti sitä mieltä, että tämä ihminen on tullut osaksi Suomen yhteiskuntaa tavalla, että voimme pitää häntä Suomen kansalaisena ja pysyvänä osana Suomea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

16.23 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallintovaliokunnan mietintö kansalaisuuslain muutoksista on osa hallituksen laajempaa maahanmuuttopolitiikan paradigman muutosta. Hallitushan tuo määrätietoisilla päätöksillä kotoutumisen keskiöön työntöön, kielen oppimisen ja Suomen sääntöjen noudattamisen. Onnistuneen kotoutumisprosessin lopputulos on Suomen kansalaisuus.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Ajattelen, että kansalaisuuden merkitystä yhteiskunnassamme kuvastaa kansalaisuuden saamista koskevan pykälän sijainti perustuslaissa. Se on sijoitettu valtioväestöjärjestyksen perusteisiin. Kansalaisuuden saaminen ei ole perusoikeus vaan valtion, Suomen, täysivaltaisuuteen liittyvä kysymys.

Kansalaistamisen ehdot kytketään kansalaisuuslain muutoksilla entistä vahvemmin siihen, miten kiinteäksi henkilö on muodostanut yhteytensä maahamme työnteon, kielitaidon, asumisajan ja nuhteettomuuden kautta. Tämä on kohtuullista, oikeudenmukaista ja läpeensä järkevää politiikkaa. Totean, että vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseessa oleva väite siitä, että tämä politiikka on ”ulkomaalaisvihamielisten uudistusten sarja”, on asiantonta leimaamista.

Arvoisa puhemies! Tässä kansalaisuuslain uudistamisen toisessa vaiheessa palautetaan siis aito toimeentuloedellytys lakiin — siis vaatimus siitä, että saadakseen Suomen kansalaisuuden työikäisen ja -kykyisen henkilön on tullut tehdä Suomessa töitä ja elättää itsensä. Kansalaisuuden saamiseksi ei siis olisi enää riittävää, että hakijan toimeentulo perustuisi toimeentulotukeen tai työttömyysturvaan. Eikö tällaisen vaatimuksen pitäisi olla itsessään selvää? Ja se olikin, ennen.

Aidon toimeentuloedellytyksen palauttamisessahan on itse asiassa kyse paluusta aiempaan oikeustilaan. Ennen vuonna 2003 hyväksyttyä kansalaisuuslain muutosta Suomessa edellytettiin vastaavalla tavalla aitoa, oman työnteon kautta ansaittua toimeentuloa Suomen kansalaisuuden saamiseksi. Tarvittiin Orpon hallitus palauttamaan tämäkin tolkkua lakiin.

Luotan siihen, että henkilön oma vastuu omasta toimeentulostaan, itsensä elättäminen, saa kannatusta myös niiden maahanmuuttajien keskuudessa, jotka joka päivä osallistuvat tämän hyvän maan rakentamiseen työnteolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.26 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän aluksi hallintovaliokuntaa aivan erinomaisen esityksen tekemisestä ja haluan myös kiittää sieltä oikeasta reunasta sisaria ja veljiä aivan erinomaisista puheenvuoroista. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kiitos!] — Kyllä. — Itse henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että demokratia toimii silloin hyvin, kun, vaikka ollaan eri mieltä asioista, ollaan samassa salissa ja käydään keskustelua ja kuunnellaan argumentteja. Täältä oikeasta reunasta on tullut paljon hyviä argumentteja.

Myös veljeni Heikki, edustaja Heikki Vestman, äsken kertoi faktoja, minkä takia tähän lakiin pitää saada muutos. Minusta todellakin olisi hienoa, että täällä myös ne ihmiset, jotka vastustavat tätä lain toimeenpanoa, olisivat täällä paikalla käymässä sitä keskustelua. Tällä tavalla tästä ei oikein semmoista kunnon keskustelua tule, koska minä koen, että lähes kaikki, ainakin tässä oikeassa reunassa, ovat samaa mieltä tästä asiasta.

Kannatan lämpimästi tätä lakiesitystä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.27 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! On todettava se, että tämäkin esitys jatkaa sarjaa, jossa hallitus uudistaa suomalaista maahanmuuttopolitiikkaa kohti yleisurooppalaista linjaa — jossa sitä linjaa järkeistetään mutta myös maahanmuuttopolitiikkaa kiristetään, ja hyvä näin.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Vihervasemmisto, vihreät ja vasemmistoliitto etunenässä, vastustaa tätä kansalaisuuslain järkipäätäistä muuttamista, ja haluaisinkin kysyä, miksi. Kun tässä on muutamia muutoksia lakiin, mitä nyt tehdään, niin onko siis väärin se, että jatkossa esimerkiksi vakaviin, erittäin vakaviin, rikoksiin syyllistyneet ihmiset eivät voi saada kansalaisuutta? Onko tämä se ongelma? Vai onko ongelma kenties se, että jatkossa kansalaisuus edellyttää sitä, että hakija käy töissä eikä ole turvautunut maassa oleskeltavana aikana pelkästään Kansaneläkelaitoksen, Kelan, tukiin? Tämäkö on ongelma? Vai onko ongelma kenties se, että ei voi tulla esimerkiksi Välimeren yli kumiveneellä ja heittää passia mereen ja sitten todeta, että no, en pysty auttamaan maahanmuuttoviranomaisia henkilöllisyyteni selvittämisessä ja sitten kuitenkin saan Suomen kansalaisuuden, kun riittävästi aikaa on kulunut? Tämäkö kenties on ongelma? Vai onko ongelma esimerkiksi se, kun lakiin lisättiin tämä uusi 6 a §, joka mahdollistaa kansalaisuuden epäämisen tilanteessa, jossa se kansalaisuuden myöntäminen vaarantaisi Suomen kansallisen turvallisuuden? Onko tämä se ongelma? Olisi erittäin tärkeää tietää, mikä tässä uudistuksessa se suurin ongelma on, koska te vastustatte tätä. Toki te ette ole nyt sitä — yllätys yllätys — salissa meille kertomassa, mutta haluaisin kyllä tietää, mitkä ovat ne perusteet vastustaa näitä järkipääisiä muutoksia.

Tämähen on ollut sama näissä aiemmissä käsittelyissä pysyvän oleskeluluvan osalta. Siis ajatelkaa, hyvät suomalaiset, että aiemmin Suomessa on voinut saada pysyvän oleskeluluvan nostamalla Kelan tukia. Tämä on ollut se oikeustila tässä maassa. Ei ole vanhassa laissa minkäänlaisia pykäläiä, jotka edellyttäisivät, että saadakseen pysyvän oikeuden oleskella Suomessa ihminen joutuisi esimerkiksi käymään töissä, vaan sen voi saada vain niin, että no, minulla on tuossa todisteet siitä, että olen nostanut Kelalta tukia — ahaa, no siinä tapauksessa myönnetään pysyvä oleskelulupa. Tämä muutettiin tämän hallituksen toimesta. Vasemmisto vastusti sitä.

Sama homma nyt, kun tehdään kansalaisuuteen järkipääisiä kiristyskiä: vasemmisto vastustaa sitä. Aiemmalla kerralla, kun kansalaisuuslakia kiristettiin siten, että asumisaikavaatimusta pidennettiin yleiseurooppalaiselle tasolle, vasemmisto vastusti sitä. Olisi erittäin tärkeää kuulla, mikä tässä laissa on se nimenomainen ongelma, jota te vastustatte, ja toisaalta, mikä on se teidän vaihtoehtonne. Myöntää ehdoitta Suomen kansalaisuus kenelle tahansa millä tahansa perusteilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

16.30 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Niin kuin aiemmista puheenvuoroista on hyvin käynyt ilmi, kyseessä on huomattava merkkipaalu suomalaisen ulkomaalaislainsäädännön ja maahanmuuttopolitiikan uudistamisessa. Perusasioita laitetaan nyt kuntoon. Ensinnäkin asumisaikavaatimus tiukentui jo aiemmin, ja nyt tässä lakiesityksessä tuleva nuhteettomuus- ja toimeentulovaatimus entisestään merkittävästi tiukentaa sitä seulaa, jolla Suomen kansalaisuuden voi Suomessa saada. Kuten on käynyt ilmi, jatkossa erittäin vakavaan rikokseen syyllistynyt ei voi toistaiseksi saada kansalaisuutta. Tämä on hyvä. Niin ikään toimeentulon tulee olla turvattu. Kahden vuoden aikana enintään kolmena kuukautena saa turvautua etuuksiin, jotka veronmaksajat rahoittavat.

On myös niin, kuten täällä edustaja Vestman aivan oikein toi esiin, että kansalaisuuden ehdoista päättäminen on olennainen osa valtion täysivaltaisuutta. Herääkin kysymys, miksi aiemmin Suomen kansalaisuuden on saanut niin helposti näihin kiristyskiin nähden käytännössä ilmaiseksi, siis mitään tekemättä, laittamatta tikkua ristiin. Voidaan myös kysyä,

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

minkälaisen viestin se on lähettänyt niille, jotka ovat kansalaisuutensa tämän leväperäisen politiikan aikana saaneet. Toisaalta haluan vielä loppuun esittää sen kysymyksen, vaikka salin vasemmalla laidalla ei valitettavasti ihmisiä ole asiaa kommentoimassa, että miten niin on ulkomaalaisvihamielistä vaatia sopeutumista, oman toimeentulon turvaamista ja esimerkiksi rikoksetonta elämää, että saa Suomen kansalaisuuden. Jos nämä todella ovat esimerkkejä ulkomaalaisvihamielisyydestä, niin kyllähän vasemmiston ulkomaalaisvihamielisyysväitteiltä noin yleisemminkin putoaa totaalisesti pohja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

16.33 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Tuli mieleen tässä muiden puheita kuunnellessa vielä yksi näkökulma liittyen tähän Suomen maakuvaan: Oppositioapuolueet väittävät, että tämä kansalaisuuslain kiristäminen heikentää meidän maakuvaa. Itse olen nyt vahvasti sitä mieltä, että tämä parantaa meidän maakuvaa. Jos ajattelisin, että minun pitäisi työn perässä muuttaa toiseen maahan, niin tietysti kartoittaisin tarkasti, mihin suuntaan pyrkisin. Jos löytäisin sellaisen maan, joka arvostaa kansalaisiaan ja kansalaisuutta niin paljon, että kansalaisuus pitää pyrkiä ansaitsemaan nuhteettomuudella, toimeentulolla ja läpäisemällä kansalaisuuskoe, niin ajattelisin, että hienoa, tuonne minä haluan. Ajattelisin myös, että tuossa maassa selvästi arvostetaan turvallisuutta ja työtä tekeviä ihmisiä. Tämä maa on nyt jatkossa Suomi, ja täällä minä haluan asua.

Kiitos sisäministeri Rantaselle ja koko hallitukselle tästä tärkeästä kansalaisuuslaista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.34 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssämme on kansalaisuuslain toinen kiristysarja, jossa jo aiemmin tehtyjen asumisajan tiukennusten ja korotusten lisäksi otamme nyt käyttöön aidon toimeentuloedellytyksen ja kiristämme myös tähän asti edellytettyjä nuhteettomuusvaatimuksia ulkomaalaiselle, joka on syyllistynyt Suomessa rikokseen.

Nämä toimeentuloedellytysten kiristämiset ovat erityisen tervetulleita uudistuksia Suomen kansalaistamispolitiikkaan juuri siksi, että me olemme olleet itse asiassa aika poikkeuksellinen tapaus eurooppalaisessa mittakaavassa, että me emme ole aidosti edellyttäneet, että ulkomaalainen, joka kansalaistetaan, tulisi täällä työllään toimeen. On riittänyt se, että Kelan luukulta on saanut rahaa, toimeentulotukea, työttömyysetuuksia ja niin edespäin.

Eräissä puheenvuoroissa täällä kuultiin, että tässä asetetaan tällä toimeentuloedellytyksellä ihmisiä eriarvoiseen asemaan, siis työtön ulkomaalainen ja työssäkäyvä ulkomaalainen. Onko se paha asia? Onko se paha asia, että Suomi edellyttää työtä ja toimeentuloa, että me emme pidäkään aivan täysin samassa asemassa ulkomaalaista työtöntä ja ulkomaalaista työtä tekevää ihmistä? Eikö se ole hyvä, että me vaadimme enemmän? Eihän meidän pidäkään pitää samalla viivalla ihmistä, joka tekee Suomessa ulkomaalaisena töitä, ja ulkomaalaista, joka ei tee Suomessa töitä, koska kyllähän lähtökohta kaikelle maahanmuuttopolitiikalle on oltava se, että täällä työllistytään, täällä tienataan, täällä ei olla tuilla, täällä opitaan kieli, täällä opitaan elämään maassa maan tavalla.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Tämä on toimeentuloedellytys, jota käsittääkseni edustaja Kontula kutsui pikkusieluiseksi ja jota olen kuullut myös edustaja Honkasalon monesti kuvaavan ulkomaalaisvihamieliseksi viestiksi siitä, että tänne ei kannata tulla ja tänne eivät ole maahanmuuttajat tervetulleita. Listaan nyt teille pikkusieluisia ja muukalaisvihamielisiä maita. Toimeentuloedellytys on nimittäin ollut käytössä jo aiemmin maissa, kuten Viro, Saksa, Espanja, Ranska, Unkari, Italia ja Tanska. Kuulostivatpa takapajuisilta kehitysmailta, jotka ovat ulkomaalaisvihamielisiä — läntisiä eurooppalaisia demokratioita, jotka ovat vaatineet toimeentuloa ulkomaalaiselta, joka kansalaistetaan.

Pikkusieluista, ulkomaalaisvihamielistä, se on viesti, millä vasemmistosta kuvataan näitä esityksiä. Ja sama porukka on se, joka on kovin huolissaan Suomen maakuvasta, joka kaikissa keskusteluissa tuo esille sen, miten meillä on kamala sinimusta rasistihallitus Suomessa ja ilmankos tänne ei kukaan enää halua tulla. Nämä ihmiset levittävät Suomesta paljon pahempaa kuvaa kuin millainen maa Suomi todellisuudessa on, ja sitten perään ihmettelevät, minkä ihmeen takia Suomen kuva heikkenee. Kai se heikkenee, kun täällä vasemmisto valehtelee siitä, mitä Suomessa tehdään. Suurin osa näistä maahanmuuttopolitiikan tiukennuksista, myös kansalaistamispolitiikan tiukennuksista, [Puhemies koputtaa] on täysin linjassa muiden eurooppalaisten valtioiden kanssa. Siinä ei ole mitään ulkomaalaisvihamielistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

16.37 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kansalaisuuslain uudistamisen toisen vaiheen tärkeimpiin muutoksiin kuuluu tosiaan, kuten hyvät kollegat ovat edellä kuvanneet, myös tuo nuhteettomuusedellytyksen tiukentaminen eli erityisesti rikosten tekemisestä seuraavan odotusajan pidentäminen. Eli rikoksiin syylistymisen vaikutuksia kiristetään. Ensinnäkin, jatkossa erittäin vakaviin rikoksiin syylistymisestä voidaan evätä kansalaisuus pysyvästi. Se on oikein. Toiseksi, rangaistuslain perusteella määrättävien odotusajkojen pituuksia pidennetään pääsääntöisesti yhdellä vuodella sekä vähimmäismäärän että enimmäismäärän osalta.

Puhemies! Yhtä lailla oleellinen muutos on vaatimus siitä, että Suomen kansalaiseksi haluavan on kyettävä selvittämään oma henkilöllisyytensä. Tänä päivänä, niin käsittämättömältä kuin se kuulostaakin, hakijan henkilöllisyys on voitu katsoa selvitetyn pelkästään ajan kulumisen perusteella. Siis tottahan henkilön, joka haluaa toisen maan kansalaiseksi, pitää kyetä selvittämään tälle maalle, kuka hän on.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että hallitus valmistelee myös kansalaisuuslain kolmatta vaihetta, jossa kansalaistamisen edellytykseksi tulee kansalaisuuskoe. On korkea aika vaatia, että Suomen kansalaisuuden saadakseen on tunnettava yhteiskuntamme toiminta ja sen perussäännöt. Kansalaisuuskoe on sitä paitsi tavanomainen edellytys useissa maissa kansalaistamiselle.

Puhemies! Edellisessä puheenvuorossa edustaja Vigelius viittasi aivan oikein siihen, että totuudenvastaisuuksia levitetään hallituksen politiikasta. Haluan itse asiassa korjata loppuun yhtä niistä, ja se liittyy tähän kansalaisuuslain asumisaikavaatimukseen. Eduskuntahan siis pidensi kansalaisuuslain muutosten ensimmäisessä vaiheessa asumisaikavaatimusta. Väärinkäsitys, jota tuon muutoksen käsittelyn yhteydessä yleisesti levitettiin, on se, että kansalaistaminen veisi jatkossa kaikilta henkilöiltä kahdeksan vuotta. Näinhän asia ei siis ole: uuteen kansalaisuuslakiin on otettu mukaan tällainen kielikannustin, jonka täyttä-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

mällä voi kansalaisuuden saada jatkossakin viidessä vuodessa. Hyvin asiansa hoitava, tunnollinen, kotoutumiseen motivoitunut maahanmuuttaja voi siis yhä saada kansalaisuuden kahdeksaa vuotta lyhyemmässä ajassa, jos hän siis nämä kansalaistamisen edellytykset täyttää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

16.40 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Ei voi myöskään liikaa korostaa sitä, kuinka vahingollista vasemmiston toiminta on rasisminvastaiselle työlle. Nimittäin he tekevät täällä eduskunnassa ja yleisesti suomalaisessa poliittisessa keskustelussa kerrasta toiseen, joka päivä, naurunalaiseksi tämän rasisminvastaisen työn, koska esimerkiksi tässä kansalaisuuslain järkipäisessä muutoksessa he toteavat tämän olevan ulkomaalaisvihamielistä politiikkaa, millä he antavat ymmärtää, että kun kansalaisuuslaissa esimerkiksi edellytetään sitä, että ei voi syyllistyä vakaviin rikoksiin, tai toisaalta edellytetään sitä, että hakijan täytyy käydä töissä eikä voi jatkuvasti turvautua Kelan tukiin tai toimeentulotukeen, niin tämä on rasismia. Tällä he tekevät sen koko rasismikäsitteen ongelmalliseksi, mikä saattaa johtaa lopulta siihen, että yleisesti yhteiskunnassa menetetään tavallaan yhteinen näkemys siitä, mikä tosiasiallisesti on rasismia, ja tätä kautta haluan kyllä ajatella, että vasemmisto itse asiassa pahentaa tilannetta Suomessa. Heidän pitäisi ensin käydä keskustelua siitä, miten he itse näkevät, mikä on ylipääntänsä rasismia ja mikä ei. Sehän ei ole rasismia, että maahanmuuttopolitiikkaa kiristetään kollektiivisesti jokaiselta. Ei tässä tehdä eroa ihmisen ihonvärin perusteella, eikä tässä tehdä eroa sen perusteella, mistä hakija on tullut, vaan tässä määritellään selkeät säännöt sille, miten Suomen kansalaisuuden voi saada, ja hyvä näin.

Muutenkin ajatus siitä, että tämänkaltaiset lakimuutokset ovat jotenkin ulkomaalaisvihamielisiä, on lähtökohtaisesti erittäin, sanotaan, hassu. Jos minä nyt haluaisin lähteä vaikka Yhdysvaltoihin ja menisin sinne sitten sanomaan, että te olette ulkomaalaisvihamielisiä, jos minä en saa nyt välittömästi teidän kansalaisuuttanne, vaikka hukkasinkin Helsinki-Vantaalle passin, ja itse asiassa en myöskään aio tulla töihin tänne teidän maahanne mutta ajattelin kuitenkin tehdä rikoksia, mutta te annatte minulle sen kansalaisuuden nyt ja heti, ja jos näin ette toimi, niin te olette ulkomaalaisvihamielisiä. Eihän kukaan ajattele näin, mutta jostain syystä meidän pitäisi tässä maassa ajatella niin, että tervetuloa tänne vaan tekemään rikoksia, nostamaan sosiaalitukia ja hukatkaa vaikka passinne mereen, ei mitään merkitystä, kaikki tänne vaan, ja saatte vielä Suomen kansalaisuuden loppuiäkseenne ja kaikki sen mukanaan tuomat etuudet. Eihän tämä tällä lailla voi olla, mutta jostain syystä näin vasemmisto ajattelee. Tähän ajatteluun en vain valitettavasti pääse kiinni, ja olisi erittäin tärkeää käydä tästä keskustelua. Ollaan sitä yritetty aiemmin muun muassa edustaja Vigeliuksen kanssa täällä salissa, että vasemmisto avaisi vähän sitä, että mikähän tämä heidän maahanmuuttopolitiikkansa ajatus on, että mihin he nojaavat ja mikä olisi tavallaan heidän näkemyksensä siitä, miten se lainsäädäntö pitäisi järjestää, mutta sitä ei tule. Tulee vain tämmöisiä ylätasen heittoja, että tämä on ulkomaalaisvihamielistä ja tämä on tämmöistä äärioikeistolaista maahanmuuttopolitiikkaa, jossa halutaan kiusata maahanmuuttajia, mutta ei tule mitään järkisyitä sille, miksi nämä uudistukset, joissa maahanmuuttopolitiikkaa järjeistetään länsimaalaiseen suuntaan, ovat ongelmallisia, ja se on hyvin valitettavaa. Tälläkin hetkellä he ovat poissa salista, eivät halua paljastaa omia näkemyksiään. Surullista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

16.43 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Itsekin jatkan hiukan tästä vertailusta, mitä tulee esimerkiksi perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikkaan ja sitten siihen yleisemmin ehkä vasemmistolaiseksi kuvattavissa olevaan katsantokantaan:

Tässäkin lakiesityksessä, ja tässä koko keskustelussa, käy harvinaisen selväksi se, että perussuomalainen maahanmuuttopolitiikka on nimenomaan ratkaisulähtöistä. Pyritään etsimään niitä konkreettisia lainsäädännöllisiä ongelmia ja korjaamaan niitä, niin kuin tässä on nähty. On järkiperusteet, ja sitten tehdään järkeviä korjauksia.

Sitten taas vasemmistolainen maahanmuuttopolitiikka on sanalla sanottuna tällaista refleksinomaista ja sitä myöten hyvin irrationaalista. Eli katsotaan, että mitä perussuomalaiset tai oikeistopuolueet noin yleensä esittävät maahanmuuttopolitiikassa, ja sitten niin sanotusti vanhoilla pohjilla tuomitaan kaikki nämä ehdotukset ulkomaalaisvihamieliseksi rasismiksi ja niin edelleen.

Aivan kuten tässä vieressä kollega Bergbom toi esiin, niin tähän tietysti totaalisesti inflatoi esimerkiksi rasismien käsitteen. Jos mikä tahansa on rasismia, niin eihän sitten pitkässä juoksussa mikään enää ole rasismia. Tämä on tietysti hyvin surullista, että näin on ollut, ja vasemmistoahan tässä on ollut kiittäminen, taikka pikemminkin syyttäminen, että tämä maahanmuuttopolitiikka on Suomessa näin tolkuttoman leväperäiseksi päässyt muodostumaan. Onneksi nyt sitten perussuomalaiset hallituksessa korjaavat näitä valtavia poraanreikiä, mitä on päästetty syntymään.

Vielä nostan esiin edustaja Vestmanin puheenvuorosta tämän huomion, että nyt kansalaisuuden hakijalla on myötävaikutusvelvollisuus oman henkilöllisyytensä selvittämiseen. Ja onhan tämä jo yksinään loistava esimerkki siitä, miten aiemmassa oikeustilassa, siis tämän vasemmistopolitiikan aikaansaamassa oikeustilassa, alkeellisimmankin velvoittavuuden ja vaatimisen elementti on ollut kauhistus tässä meidän leväperäisessä maahanmuuttopolitiikassamme. Onneksi se nyt muuttuu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

16.46 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Tämä lakiuudistus tulee todella tarpeeseen. Pelkästään Kelan tuilla ja yhteiskunnan muilla etuuksilla täällä on voinut oleskella sitoutumatta opiskeluun tai työntekoon. Täällä on voinut chillaila, kuten naapurimaassa Ruotsissa. Täällä on voitu harrastaa Suomen lakien vastaisia toimia, rikoksia, kuten esimerkiksi huumausainerikoksia ja harmaata taloutta, ja lietsoa väkivaltaa — ja Suomi maksaa. Näen tämän kansalaisuuslain tiukennuksen tärkeänä myös siksi, että nämäkin veronmaksajien tukieurot kohdennettaisiin suomalaisiin, ikääntyvään sukupolveen ja lastemme ja nuortemme hyvinvointiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.47 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Minä ajattelin ottaa pikkuisen tämän lakipykälän taustaa esille ja vähän omiakin ajatuksiani, miten tämä on edennyt:

Minä olen ollut aika nuori mies, kun lähdin ensimmäisen kerran ulkomaille töihin. Se on tapahtunut heti yläasteen jälkeen: kesät 87 ja 88 olin Neuvostoliitossa rakennustyömaalla töissä. Siellä oli myös joku semmoinen aika vasemmistolainen kaveri, joka sitten oli jolla-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

kin lailla löytänyt sellaisen kotoisan tunnelman sieltä, ja hän haki silloin Neuvostoliiton kansalaisuutta. Siis suomalainen rakennusmies, joka viikonloppuisinkin meni sinne kolhoosin heinäpellolle heinäkuorman kyydissä, haki Neuvostoliiton kansalaisuutta, mutta oli aika yllättävää, että sitä ei hänelle myönnetty, ja hänet vähän niin kuin naurettiin pihalle sieltä, että et kai sinä nyt noin hullu ole. Tämä oli ensimmäinen kokemukseni minulla kansalaisuuden saamisesta tai myöntämisestä.

Sitten vuonna 89 aloitin insinööriopinnot Vaasassa, ja silloin oli sellaista kummallista kansainvälistymistä liikenteessä. Silloin oli tullut ensimmäisiä pakolaisia ja oli jonkinlainen uhka, että niitä tulee enemmän. Muistaakseni Neuvostoliiton kautta tuli somaleita tänne, mikäli oikein muistan, tai sitten he olivat jostakin Afganistanista, ja silloin turvapaikkahaku tai maahanmuutto puhutteli ensimmäistä kertaa. Muistan, kun silloin jostakin kumman syystä siitä meidän alueeltamme oli semmoinen kansanedustaja kuin Raimo Vistbacka, ja muistan sen, että hän kovasti kritisoi sitä maahanmuuttoa ja hän piti hyvänä sitä, että osa ihmisistä on ahkeria ja jollakin lailla sopeutuu tänne Suomeen. Ne olivat thaimaalaisia, joita hän silloin piti hyvinä, mutta sitten tämmöisiä — en nyt viitsi niillä sanoilla sanoa, mitä he silloin käyttivät täällä, mutta puhuivat semmoisista tummaihoisista miehistä — hän arvosteli, ettei niitä tänne saisi päästää, että ne aiheuttavat meidän yhteiskunnalle kuluja ja niistä on haittaa yhteiskunnalle. Samoihin aikoihin sitten, kun nämä asiat etenivät, minäkin pääsin silloin ensimmäisiä kertoja äänestämään, ja kyllä minä Vistbackalle annoin ääneni osittain näitten maahanmuuttopuheiden perusteella, ja sitten Aittoniemi oli presidenttiehdokkaana, niin että olisi kyllä mukava lainata heidän puheitansa täältä salista — saataisiin vähän väriä tänne keskusteluun. Vuonna 93 Aittoniemi oli presidentinvaaliehdokkaanakin. Eihän hän niissä vaaleissa oikein menestynyt, mutta muistan ne värikkäät puheet.

Mutta sitten vuonna 95 perustettiin Perussuomalaiset, ja Vistbacka oli puheenjohtajana. Edustaja, välillä ministerinäkin ollut Timo Soini minun mielestäni aika vahvasti on sanonut, että perussuomalaiset ovat vain keskittyneet maahanmuuttopolitiikkaan mutta SMP:ssä ei sellaista ollut ollenkaan. Minun pitää sanoa, että minä en SMP:stä mitään muuta muista muuta kuin sen maahanmuuttokritiikin, mitä Vistbacka ja Aittoniemi esittivät.

Näin se oma puoluevalintani on sitten edennyt, että minä olen maahanmuuttokriittisenä eksynyt tänne puolueeseen. Muistan, kun opiskeluaikanani Vaasassa vuosina 91 ja 92 ensimmäisen kerran jaoin tämmöisiä maahanmuuttokriittisiä esitteitä. Ne taisivat olla pääosin Naantalista ja Turusta peräisin. Siellä oli semmoisia aktiivisia maahanmuuttokriitikoi- ta, ja niiden pohjalta tämä oma maahanmuuttokritiikkini on edennyt. Minun mielestäni on hienoa, että nyt tätä lainsäädäntöä kuitenkin viedään siihen suuntaan, millaista se silloin oli. Ensimmäiset uutiset muistan Vistbackan kertomana, miten niitä ei saisi tänne päästää holtittomasti ja niitä ei saisi olla liikaa ja emme pystyisi elättämään kuin määrätyn määrän ja meillä on itselläkin semmoisia — Aittoniemi varsinkin kehui, että meillä on itselläkin semmoisia vähempiosaisia täällä.

Nyt minun mielestäni tämä puolue on päässyt niihin SMP:n asettamiin tavoitteisiin. Osittain nämä lakimuutokset ovat hyviä, ja sen takia minä kannatan näitä. Samalla nyt, kun täällä pöntössä olen, ehkä täältä voi entistä edustajaa myös onnitella: edustaja Raimo Vistbacka täyttää 19.10. — se on minun mielestäni ensi viikonloppuna — 80 vuotta. Minun mielestäni on hienoa, että ennen näitä juhlia me saadaan näitä hänen jo silloin asettamiaan tavoitteita kuitenkin ajettua läpi täällä eduskunnassa. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.53 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Millä ehdoilla Suomen kansalaisuuden voi saada? No, kun tehdään vertailua, niin itse asiassa kevyemmillä ehdoilla kuin suuressa osassa läntisiä eurooppalaisia sivistysvaltioita. Esimerkiksi ulkomaalaisilta vaadittu asuminen Suomessa on ollut Suomessa löyhempi kuin esimerkiksi tällaisissa maissa kuten Norja, Tanska, Viro, Latvia, Liettua, Puola, Itävalta, Sveitsi, Italia, Espanja. Sen lisäksi toimeentulodellytys eli vaatimus, että tulija, ulkomaalainen, joka haluaa kansalaisuuden, tulisi työllään toimeen: kireämpiä vaatimuksia tämän suhteen verrattuna Suomeen on ollut Virossa, Saksassa, Espanjassa, Ranskassa, Unkarissa, Italiassa ja Tanskassa. Myös erillinen kansalaisuuskoe, jota Suomessa ei ole ollut ja joka Suomeen on nyt tulossa, on käytössä jo maissa kuten Saksa, Viro, Espanja, Ranska, Unkari, Norja, Tanska, Britit. Läntisiä sivistysvaltioita, jotka ovat vaatineet monella saralla enemmän kuin Suomi vaaditun asumisajan suhteen, vaaditun toimeentulon suhteen ja myös kansalaisuuskokeen suhteen, siis sen suhteen, onko tulijalla riittävät tiedot, taidot siitä yhteiskunnasta, jonka kansalaiseksi hän pyrkii.

Näin on ollut aiemmin, mutta kaikilla näillä saroilla tehdään nyt tiukennuksia. Vaadittuun asumisaikaan tehtävät tiukennukset on eduskunta jo hyväksynyt tässä salissa. Nyt käsittelemme ja huomenna äänestämme toimeentuloon, nuhteettomuuteen liittyvistä kiristyksistä, ja sen lisäksi kolmannessa vaiheessa tuodaan myös kansalaisuuskoe eduskunnan käsiteltäväksi, ja tämä eduskunta tulee hyväksymään myös sen. Suomi ottaa käyttöön myös kansalaisuuskokeen, jolla me pystymme mittaamaan nykyistä paremmin sitä, onko Suomen kansalaisuutta hamuava ja sen saava ihminen oikeasti integroitunut, tullut osaksi yhteiskuntaa, ymmärtääkö hän meidän yhteiskuntaa, sen kulttuuria, sen toimintatapoja, periaatteita. Kaikki järkeviä maahanmuuton ja kansalaistamispolitiikan tiukennuksia, ja jos-takin syystä vasemmisto uskoo, että ulkomaalainen ei voisi näihin yltää, koska he kuvittelevat, että nämä kiristyksiset ovat maahanmuutto- ja ulkomaalaisvihamielisiä. Minä uskon kyllä, että ne maahanmuuttajat, jotka Suomen kansalaisuuden ansaitsevat, tulevat sen myös jatkossa saamaan, mutta heidän, jotka eivät näihin ehtoihin yllä, ei kuulukaan Suomen kansalaisuutta saada.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä kansalaisuuslain käsittely on mielestäni erittäin tärkeä ja hyvä asia, kuten perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Heikki Vestman omassa puheenvuorossaan kuvasi hyvin, mistä on kysymys. Todellakin tässä levottomassa maailmassa, kuten tiedämme, kansalaisuuden saamisessa kaikissa valtioissa on tietyt kaavat, kuten meilläkin ollaan menossa tällaiseen kansalaisuuskokeeseen, joka on mielestäni ihan perusteltu, koska olemme nähneet valtioita tässä... Katsotaan nyt vaikka läntistä naapuriamme Ruotsia, mihin tällainen hallitsematon tilanne on johtanut.

Suomi varsinkin on tässä idän ja lännen välissä. Meillä on tuolta etelästä tulevaa muuttoliikepainetta, ja pahoin pelkään, että jonkun verran olemme kokeneet jo senkin tilanteen, mitä idästä on tullakseen, jos oikein huonosti asiat ovat. Sitä varten meidän pitää pystyä oma lainsäädäntömme säätämään ajan tasalle, ja pitää muistaa, kuten välineellistetyin maahan-tulon laissa perustuslakivaliokunnan käsittelyssä, sitten kun annettiin siitä lausunto hallintovaliokunnalle, todettiin aivan yksimielisesti se, että Suomen kansalaisuuden ja maa-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

hantulon päättävät Suomen viranomaiset. Sitä ei päätetä missään huutoäänestyksessä eikä missään muuallakaan, vaan se päätetään ihan viranomaisprosessissa viranomaisen toimesta, ja tarkoituksena on suojata suomalaisia, niin että Suomi päättää, keitä tänne saa tulla tai keitä tänne ei saa tulla.

Tämä nyt käsittelyssä oleva lakiesityshän on nimenomaan jatkumo sille, että tämä on aivan oikeaa menettelyä, avointa menettelyä ja ennen kaikkea parlamentaarista, minkä kautta se on erittäin arvokasta ja kestävä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

16.58 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Suomen kansalaisuus ei ole automaattinen oikeus. Se on etuoikeus, joka ansaitaan — ei Kelan tuella elämällä, rikoksilla tai vähät välittämällä Suomen kulttuurista ja Suomen kielestä.

Vasemmisto on väittänyt, että tämä on rasistista ja väärin. He syyttävät vihamielisyydestä ulkomaalaisia kohtaan. Siitä ei ole kyse. Kyse on terveistä arvoista ja rajoista holtittomaan maahanmuuttopolitiikkaan.

Hallituksen esitys kansalaisuuslain tiukentamisesta on vastuullinen ja välttämätön — korostan: välttämätön. Se on askel kohti turvallisempaa ja oikeudenmukaisempaa maahanmuuttopolitiikkaa. Kansalaisuus kuuluu niille, jotka ovat osoittaneet halua ja kykyä sitoutua suomalaiseen yhteiskuntaan, ei niille, jotka elävät yhteiskunnan tuilla ja vaarantavat sen turvallisuutta.

Esitys tuo selkeät rajat. Nuhteettomuus ei ole suositus, vaan se on vaatimus. Rikoksiin syyllistyminen johtaa kansalaisuuden epäämiseen, vakavissa tapauksissa pysyvästi. Tämä on oikea linja, sillä kansalaisuus ei voi olla palkinto rikollisesta elämäntavasta.

Toimeentuloedellytys on toinen keskeinen uudistus. Kansalaisuutta ei voi enää rakentaa sosiaaliturvan varaan. Työhaluiset pärjäävät, ja juuri heitä Suomi myös tarvitsee. Tämä on reilua suomalaisia veronmaksajia kohtaan, jotka rahoittavat koko yhteiskunnan palvelut.

Kansallinen turvallisuus on myös asetettu etusijalle. Kansalaisuutta ei myönnetä, jos on perusteltua syytä epäillä, että se vaarantaisi Suomen turvallisuutta. Tämä koskee nyt myös ilmoitusmenettelyä, mikä on tärkeä täsmennys. Suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin lausunnot ovat keskeisiä arvioinnissa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei sulje ovia niiltä, jotka aidosti haluavat rakentaa elämänsä Suomessa, mutta se sulkee ne niiltä, jotka halveksuvat yhteiskunnan sääntöjä ja toimivat sitä vastaan. Kansalaisuuden pitää olla palkinto onnistuneesta kotoutumisesta, ei starttipaketti tai muropaketissa jaettava lelu, kuten edustaja Bergbom hyvin asiaa kuvasi.

Perussuomalainen maahanmuuttoliittainen linja on vastuullista, turvallista ja reilua maahanmuuttopolitiikkaa nimenomaan meidän lastemme tulevaisuutta ajatellen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.00 Miko Bergbom ps: Arvoisa puhemies! Vasemmistolainen maahanmuuttopolitiikka, se on loppu nyt. Kerta kaikkiaan tämä hallitus uudistaa suomalaista maahanmuuttopolitiikkaa kohti sellaista linjaa, jossa tulijalta edellytetään a) sitä, että hän käy töissä, b) sitä, että hän noudattaa suomalaisen yhteiskunnan sääntöjä, ja c) sitä, että jos ei se onnistu, niin sitten poistutaan Suomesta.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

Niin hullulta kuin se kuulostaa, ja voisi kuvitella, että tällaisia juttuja kuulee vain Esson baarissa, että Suomen kansalaisuuden tai pysyvän oleskeluluvan on voinut ansaita nostamalla Kelan tukia, niin valitettavasti, hyvä suomalaiset, tähän saakka se on ollut totisinta totta. Kyllä, näin on. Eli olet voinut mennä Kelaan, nostaa sieltä erilaisia tukia neljä vuotta tai viisi vuotta, minkä jälkeen kiikutat maahanmuuttoviranomaisille tiedon siitä, että ”näin minä olen turvannut toimeentuloni Suomessa oleskelun aikana ja olen myös syyllistynyt erittäin vakaviin rikoksiin”, mutta ei se mitään: Suomen valtio toivottaa tervetulleeksi ja myöntää teille passin, oikeuden äänestää, oikeuden jopa hakea eduskuntaan. Tällainen on ollut meidän maahanmuuttopolitiikka.

Ja nyt kun tätä muutetaan kuvailemillani tavoilla, eli vaaditaan toimeentuloa, vaaditaan nuhteettomuutta, vaaditaan jopa sitä, että pitää todistaa, missä sinun asiakirjasi ovat, mistä maasta sinä olet kotoisin, niin vasemmisto tulee tänne saliin meille kertomaan, että tämä on ulkomaalaisvihamielistä politiikkaa, tämä on politiikkaa, jossa todetaan, että te ette ole tervetulleita Suomeen. Kysyn: Mikä on vasemmistoliiton ihmiskäsitys etenkin maahanmuuttajista, jotka Suomeen tulevat? Ajatteletteko te, että he kaikki ovat työttömiä? Ajatteletteko, että he kaikki syyllistyvät vakaviin rikoksiin, jos te olette sitä mieltä, että nämä muutokset ovat väärin? Toinen kysymys koskee sitä, että mikä on teidän maahanmuuttopolitiikkanne tavoite: Ajatteletteko te, että meidän pitää järjestää maahanmuuttopolitiikka niin, että kuka tahansa, mistä tahansa ja millä tahansa ehdoilla on oikeutettu tulemaan Suomeen? No, me emme ajattele niin, ja siksi me muutamme maahanmuuttoa.

Kansalaisuuslain kiristykset ovat vain pieni osa siitä muutoksesta, mitä tämä hallitus tekee. Samat kiristykset ollaan tehty myös pysyvään oleskelulupaan, ollaan kiristetty perheenyhdistämistä, ollaan kiristetty opiskeluperäistä maahanmuuttoa siten, että esimerkiksi suomalainen koulujärjestelmä ei jatkossa tule olemaan koko maailman ihmisoikeus, vaan jos Suomeen haluaa esimerkiksi kolmansista maista tulla opiskelemaan, niin sitten pitää kustantaa se oma opiskelu täällä. Tämä on aivan oikeaa politiikkaa ja järkevää politiikkaa.

Toisaalta ei voi olla myöskään niin, että kaiken maailman Milan Jaffit saavat kansalaisuuden. Siis Suomellehan on naurettu ympäri maailmaa, että kuinka sinisilmäinen yhteiskunta voi olla. Tämä parantaa Suomen maakuva, ja nämä uudistukset parantavat Suomen maakuva. Se kertoo Suomesta, että Suomi arvostaa itseään, arvostaa omia kansalaisiaan, eikä myönnä oikeutta oleskella Suomessa ihan millä tahansa perusteella, kuten vasemmisto haluaisi.

Mutta kuten sanoin, tämä on vasemmistolaisen maahanmuuttopolitiikan loppu, sen aikakauden loppu, jossa säännöillä ei ollut merkitystä, jossa ei ole välitetty siitä, mitä seurauksia sillä on, kun lait on rakennettu palvelemaan koko maapalloa eikä Suomen kansalaisia. Näistä kiristyksistä, joita nyt tehdään, haluan erityisesti kiittää tätä hallitusta ja sisäministeri Rantasta vielä kerran. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

17.04 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä on otettu huomioon myös kansallinen turvallisuus. On selvää, ettei Suomi voi myöntää kansalaisuutta sellaisille henkilöille, joiden toiminta tai tausta uhkaa yhteiskuntamme turvallisuutta. Siksi tämä laki antaa viranomaisille, mukaan lukien suojelupoliisille, mahdollisuuden arvioida turvallisuussuhkia myös ilmoitusmenettelyissä. Kun mietimme maailman nykyistä tur-

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

vallisuustilannetta, jossa uhkia aiheuttavat muun muassa terrorismi ja vakoilu, tämä muutos on vain ja ainoastaan välttämätön.

Arvoisa herra puhemies! Hallintovaliokunta on mietinnössään painottanut, että kotouttaminen on olennainen osa hallittua maahanmuuttopolitiikkaa. Valiokunta tukee toimeentulon, nuhteettomuuden ja turvallisuuden vahvempaa painotusta kansalaisuuden edellytyksenä. Tämä lakiesitys ei ole yksittäinen muutos vaan osa suurempaa kokonaisuutta, jossa teemme tarvittavia kiristyksiä maahanmuuttolakeihin. Suomalaisuutta ei voi ostaa, eikä Suomen kansalaisuuteen ole oikopolkua. Suomen kansalaisuus kuuluu niille, jotka ovat osoittaneet halunsa ja kykynsä olla osa tätä kansaa ja yhteiskuntaa. Se osoitus tehdään työllä, toiminnalla, kielen oppimisella ja kunnioituksella Suomen lakeja kohtaan. Muistetaan, että Suomen kansalaisuus on arvokas asia eikä se kuulu kenelle tahansa. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.05 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tänään keskustelemme tärkeästä aiheesta, nimittäin varhaiskasvatuksen maksuista. Varhaiskasvatusmaksut ovat osa toimivaa kuntataloutta, ja on selvää, että niiden tulee seurata ajassa tapahtuvia muutoksia, kuten tähänkin asti on ollut. Maksujen suuruutta ei kuitenkaan voida mielivaltaisesti määritellä tai päättää, jotta varhaiskasvatus säilyy saavutettavana jokaiselle lapselle tässä maassa. Siksi on tärkeää, että maksujen taso heijastaa palvelujen todellisia kustannuksia ja pysyy oikeudenmukaisena perheiden näkökulmasta. Tällä esityksellä haluamme varmistaa, että maksujen tarkistus perustuu ajantasaiseen ja luotettavaan tietopohjaan ilman, että sen saamiseksi tehdään päällekkäistä työtä.

Lopuksi: hyvin hoidettu varhaiskasvatus on parasta syrjäytymisen ehkäisyä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 73/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 95/2025 vp

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 15.10.2025 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Kiitos kaikille. Hyvää yötä ja näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 18.07.

Pöytäkirjan vakuudeksi: